

SOCIETATEA DE ŞTIINŢE ISTORICE DIN ROMÂNIA
FILIALA „*MUŞCEL*" – CÂMPULUNG-ARGEŞ

Nr. 16 - 2024

MUȘCELUL

Editura Larisa

Primăria Orașului Câmpulung

Filiala Muşcel a Societăţii de Științe Istorice din România (SȘIR) este o asociație profesională obștească, apolitică și independentă, al cărei scop este să stimuleze cercetarea științifică și didactică, să-și antreneze membrii în cercetarea istoriei locale, naționale și universale, să militeze pentru o atitudine corectă față de trecutul istoric și față de rolul acestei discipline în școală.

Organizația se adresează profesorilor de istorie, cercetătorilor, studenților și elevilor, și oricărei persoane interesate în domeniul științelor istorice. Înscrierea se face pe bază de cerere individuală, însoțită de recomandarea unui membru SȘIR.

Președinți de onoare al Filialei Muscel a S.Ș.I.R.

- **Preot dr. Ștefan Ștefănescu**
- **Ing. Constantin Agricola Miu**

Consiliul de conducere

- Prof. istorie ION OANA.-președintele Filialei Muscel a S.Ș.I.R
- Prof. istorie MARCEL VINTILA-prim-vicepreședinte
- Conf. univ. dr. habil. CLAUDIU-ION NEAGOE-vicepreședinte
- Prof. teologie (limba franceză)ELENA RAMONA CĂLCÎI - secretar general
- Ec. CORNEL STOIAN - secretar trezorier
- Prof. dr. istorie NICOLAE ZAHARIA-membru
- Preot GHEORGHE CÎRSTINA
- Col. rtr.GHEORGHE PUIU - membru
- Col. rtr. DUMITRU BADEA - membru
- Prof. istorie CLAUDIU - ION CĂLCÎI - membru
- Col. rez. PETRE MĂRUNTU - membru

Comisia de cenzori

- Ec. NICUŞOR ONCIOIU -preşedinte
- Ec. MARIA VLĂJOAGĂ -membru
- Ec. LAURA GRIMALDI-PURNICHI-membru

Colegiul ştiinţific al revistei de istorie „Muscelul"

- Prof. univ. dr. habil. IULIAN ONGESCU – Universitatea „Valahia" din Târgoviște
- Conf. univ . dr. RADU CÂRCIUMARU - Universitatea „Valahia" din Târgoviște
- Conf. univ. dr. CONSTANTIN AUGUSTUS BĂRBULESCU – Politehnica București, Centrul Universitar Pitești, Facultatea de Teologie, Litere, Istorie și Arte
- Lect. univ. dr. ANDREI ALEXANDRESCU - Universitatea din București

Colegiul de redacţie al revistei de istorie „Muscelul"

- Col. rtr. DUMITRU BADEA-redactor şef
- Prof.istorie CLAUDIU-ION CĂLCÎI- redactor şef-adjunct
- Preot Cîrstina Gheorghe - redactor

SOCIETATEA DE ȘTIINȚE ISTORICE DIN ROMÂNIA
FILIALA MUȘCEL - CÂMPULUNG, JUDEȚUL ARGEȘ

MUȘCELUL

REVISTĂ DE ISTORIE

NR. 16 / 2024

Revista de istorie este o revistă care abordează cu prioritate istoria, cultura, civilizația, personalitățile fostului județ Mușcel, județ abuziv desființat la mijlocul sec. XX .

Editura Larisa

ROMÂNIA

1918-2024| SĂRBĂTORIM ÎMPREUNĂ

COPERTA 1

- stânga sus – sigla Societății de Științe Istorice din România – *Sine et ira studio* în traducere: *Fără ură și părtinire;*
- dreapta sus – sigla fostului județ Mușcel;
- în centru – Primăria Municipiului Câmpulung, Prefectura fostului județ Mușcel, opera arhitectului câmpulungean Dimitrie Ionescu Berechet
- stânga jos – Cetățuia „Negru Vodă” de la Cetățeni- Mușcel;
- dreapta jos – Biserica „Sfânta Muceniță Marina” din Câmpulung;

COPERTA 2

- pe fundal: sus – Vechia primărie a orașului Câmpulung construită în anul 1907; jos – Ateneul „Sarmiza Bilcescu Alimăneștianu” din Voinești, comuna Lerești, sediul Filialei Mușcel a Societății de Științe Istorice din România;

COPERTA 3

- Biserica Mânăstirii Nămăești cu hramul *Izvorul Tămăduirii*

COPERTA 4

- Panoramă a Municipiului Câmpulung

Imaginile copertelor 1,2,3 și 4 sunt luate de pe internet

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

MUŞCELUL
REVISTA DE ISTORIE, NR. 16 / 2024

Câmpulung Muscel
ISSN 2066-3080
Editura LARISA

CUPRINS

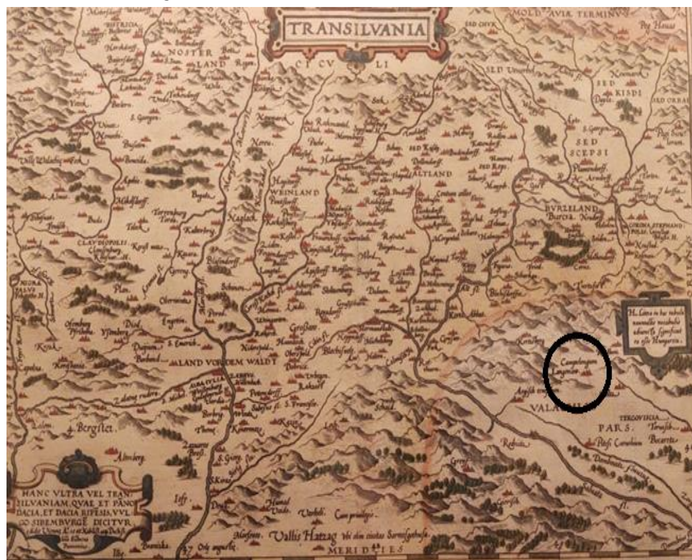
ORAȘUL CÂMPULUNG PE HĂRȚILE MEDIEVALE

Prof. Călcîi Claudiu Ion, Școala Gimnazială Nanu Muscel
Prof. Călcîi Elena Ramona, Școala Gimnazială Oprea Iorgulescu

Muzeul Național al Hărților și Cărții Vechi s-a deschis pentru public în anul 2003, în urma donării către stat a colecției de hărți a familiei Daniela și Adrian Năstase.Muzeul este găzduit într-o clădire construită în 1920 într-un stil care combină elemente arhitecturale de inspirație gotică – arcele frânte, cu cele de inspirație mediteraneană – loggiile, ce amintesc de vilele venețiene de secol XV.

Cu ocazia deschiderii muzeului, pentru a reflecta noua utilizare a imobilului, plafoanele au fost decorate cu reprezentări inspirate din mitologie și hărți astronomice, iar vitraliile realizate cu aceeași ocazie, imaginează diverse reprezentări heraldice și cartografice.

La decorația din unele săli ale muzeului (plafoane pictate și vitralii) a lucrat o echipă de artiști între care: Benone Șuvăilă – artist vitralist, Marcel Aciocoiței, Gheorghe Butnariu, Neculai Mirodoni. Lucrările au fost realizate într-un timp record, la propunerea celui dintâi director al muzeului – artistul Octavian Penda – care a imaginat muzeul ca o gazdă primitoare a hărților, aranjând decorațiunile interioare la noul specific al imobilului. Patrimoniul muzeului este constituit din peste 1000 de lucrări realizate în perioada secolelor XVI – XX și reprezintă atât hărți ale regiunilor locuite de români și de strămoșii lor cât și ale continentelor, hărți astronomice și planuri de oraș. [1] De ce un muzeul al hărților vechi ? Poate pentru că, preocuparea pentru descrierea geografică începe chiar odată cu civilizația. Cartografia a început în Mesopotamia antică în urmă cu 4500 ani, cum o dovește tablița din Ga-Sur, s-a dezvoltat în lumea greco-romană cu Anaximandru, Ptolemeu, Agrippa, Strabon, a continuat în Evul Mediu cu Terra Orbensis– TO, portulanul, cosmographia. Cele mai vechi reprezentări ale orașului nostru sunt: în 1450 Harta murală a lui Fra Mauro din Veneția[2] și Chorographia Transylvaniae Sybembürgen a lui Johannes Honterus editată în 1532 la Basel. Lorenz Fries, Gerard Mercator, Abraham Ortelius, Jacobo Castaldo, Nicolas Visscher, prin hărțile realizate în sec. XVI-XVII, în ciuda confuziilor și inexactităților, au oferit informații istorice prețioase. Prezența orașului nostru pe o parte din hărțile editate de ei, arată importanța lui în epocă. Cea mai veche prezență a orașului nostru în colecția Muzeului Național al Hărților, sub numele de Campolongum și Langenaw denumiri alăturate, o găsim pe harta Transilvania a lui J.S.Pannonius, Viena, 1566, așa cum se poate vedea în imaginea de mai jos:

Lucrarea de sinteză a lui Sebastian Münster, numită „Cosmographia Universalis” (cu 44 de ediții între 1544 și 1650), este considerată prima operă de geografie

[1] https://www.muzeulhartilor.ro/despre-muzeu-muzeul/

[2] https://www.worldhistory.org/image/14132/fra-mauro-map/

descriptivă modernă. Lucrarea face obiectul unor aprecieri de geografie fizică generală și geografie regională, completate cu elemente de geografie istorică, politică și economică. El numește orașul nostru cu numele de Langenaw pe harta Transilvaniei, dar plasarea orașului nostru este una destul de imprecisă, la 7 mile de Brașov și la nord de Bulgaria, Iată și alte exemple de hărți în care regăsim orașul nostru: Langennaw pe harta lui Ortelius, Romania, Bulgaria, Valahia și Syrfia (Dobrogea); Langenau în harta lui Frederick de Witt, Ungaria, Transilvania și Serbia, Amsterdam, 1680 (mai întâlnim aici Argich – Curtea de Argeș și Rudbon – Rucăr); Kâmpu Lung pe harta Moldovei și Valahiei, F.L. Gussfeld, apărută la Nürnberg, 1783; Campo Longo pe harta Moldova și Valahia a lui Rizzi Zanone, Veneția, 1782; Campolongo pe harta Valahiei, Moldovei și Basarabiei aflate sub clientela turcilor, Johan Baptist Homann, 1769; Kîmpulung pe harta lui F.J.Sulzer, Viena, 1781; Kampulung pe harta Valahia lui Franz Fried, Viena, 1814; Kampolongu pe harta Valahia lui Von Reilly, Viena, 1789; Kîmpulung, Valea Rumaneaska, Markușu, Filii (Chilii), Bărbușa, Vișoia, Skeu(Schei) pe Harta Generală a Valahiei, editată de Institutul Geografic Militar, Viena, 1867 (hartă originală aflată în colecția muzeului); Langenau pe harta Romaniae cu vecinii Bulgaria, Valahia și Dobrogea a lui Iacobo Castaldo, Anvers, 1584; Langenau pe harta lui Mercator, Valahia, Serbia, Bulgaria, România, Amsterdam, 1630; Langenaw pe harta Transivalnia lui A. Ortelius, Anvers 1620; Langenaw pe harta Transilvania a lui Vicenzio Coronelli, Veneția, 1691; Campulungo pe harta Turciei europene, John Senex, Londra, 1708; Langenaw pe harta Cursul inferior al Dunării și Marea Neagră a lui Placide de Sainte-Helene, Paris 1702; Langenau pe harta Marele Imperiu Turc de Tobias Conrad Lotter, Augusbug 1760; Campo-longo pe harta Turcia în Europa de James Wild II, Londra 1850; Campolongo și Langenau pe harta Teatrul de război ruso-turco-polon de Tobias Conrad Lotter, Augusbug 1769; Campolongo și Langenau pe harta Rumelia, Bulgaria și Serbia de Johann Georg Schreiber, Leipzing, 1760; Kampalong pe harta Turcia în Europa de John Rapkin, Londra 1851; Kîmpolung pe harta Turcia europeană de L Renner, Amsterdam, 1837; Langenaw pe harta Cursul Dunării de la izvoare până la vărsare, Nicolas Sanson, Paris, 1693; Langenaw pe harta Dunărea cursul median de Johan Baptist Homann, Nurneberg 1720. Prezența orașului nostru în aceste hărți medievale, se explică prin importanța sa istorică, ca reședință domnească a primilor Basarabi, prin o evoluție demografică bună până către 1600, când ajunsese la aproximativ 5000 de locuitori, în condițiile în care se estimează că Brașovul și Sibiul aveau 6000-7000 de locuitori, plasarea strategică la capătul drumului care traversa culoarul Rucăr-Bran și importanța comercială dată mai ales de vestitul târg anual de Sf. Ilie. Pe cele mai vechi hărți, de aceeași atenție se bucură Curtea de Argeș și Târgoviște, în mare parte din aceleași motive. Revenind la harta originală Harta Generală a Valahiei, editată de Institutul Geografic Militar, Viena, 1867, iată și cum vedeau cartografii austrieci zona noastră:

Pe lângă Kîmpulung cu mahalalele sale: Valea Rumaneaska, Markușu, Filii (Chilii), Bărbușa, Vișoia, Skeu(Schei), apar pe hartă și localități pe care le recunoaștem ușor astăzi, cum ar fi: Berivoești, Vlădești, Kîndești, Domnești, Slăniku, Domnești, Korbușori, Bughea, Kotești, Lerești, Voinești, Valea Foii, Skitul Golești, Mătzâu, Jugurul, Valea Mare și altele. Pentru multe dintre aceste localități, avem pentru prima dată o localizare precisă pe o hartă.

Și totuși… Câmpulung nu se află pe hărțile: Ungaria și Polonia lui Sebastian Munster; Ungaria, Rusia, Polonia; Walachia lui Lorenz Fries; Transylvania lui Mercator și altele.

JUDEȚUL MUȘCEL ȘI ORAȘUL CÂMPULUNG ÎN 1923

dr. Aurel RADU
Arhivele Naționale - Serviciul Județean Argeș

Pentru cunoașterea istoriei județelor și orașelor reședință de județ avem la îndemână o publicație periodică tipărită în baza legii (legea comunală), o raritate bibliografică în prezent, „Raportul" sau „Expunerea" prin care prefectul și primarul prezentau public și în detaliu starea județului și respectiv a orașului. În acest material prezentăm în întregime „Raportul" prefectului N.D. Nicolau („Expunerea situațiunii județului Muscel...") de acum un veac, raport care a apărut în „Buletinul oficial al județului Muscel" din 1923[1].

Expunerea prefectului începe cu prezentarea învățământul muscelean reliefând astfel un aspect important al inițiativelor clasei politice postbelice. În primii ani de la încheierea războiului (1918), autoritatea județeană dorea consolidarea învățământului, prin construirea din nou a zeci de clădiri școlare, în special în mediul rural. Din păcate, multe clădiri cu destinație școlară urmau să fie construite în continuare din materiale mai puțin solide, adică cu bârne de lemn și cu acoperișuri de șiță.

Finanțarea acestor construcții școlare se făcea din bugetul de stat (Ministerul Instrucțiunii), din subvenții de la instituțiile județene (Prefectura Mușcel, Comitetul școlar, Serviciul tehnic etc.), din taxele impuse pe băuturile alcoolice, prin subscripție publică („cărămizi"), din donațiile societăților comerciale (Mina de cărbuni, „Lignitul") și ale particularilor înstăriți: Constantin I.C. Brătianu, deputat de Muscel; Pandele Gogulescu, primar al comunei Purcăreni (Micești); Sarmisa Bilcescu Alimăneștianu, prima femeie doctor în Drept la Paris; Milan Tănăsescu, inspector general silvic ș.a.

Statistica învățământului public este relevantă, întrucât sunt prezentate date despre personalul didactic și elevii din învățământul urban pus în comparație cu cel din mediul rural. În orașul Câmpulung, învățământul secundar era bine reprezentat, întrucât exista un liceu (de băieți), o școală normală de băieți, o școală comercială, o școală de meserii (pentru băieți) și o școală profesională (de fete). În rural, învățământul secundar era reprezentat de cele două școli de meserii de la Călinești și Racovița.

Datele demografice sunt relevante pentru că reflectă profunda ruralitate a zonei. În cele 72 de comune (rurale) ale județului Muscel trăiau 126.687 locuitori (60.540 bărbați și 66.147 femei).

Prefectul critica viciile administrației județene, întrucât personalul administrativ inferior (primar, notar, secretar și jandarm) și super (administratorii de plase) „nu depune munca necesară și nici nu este deloc însuflețit". Prefectul constata totuși că funcționarii din administrație erau „cei mai rău plătiți", însă soluția preconizată era îndreptată către „descentralizarea administrativă și autonomia comunală".

O politică importantă a statului după război a urmărit punerea în aplicare a reformei agrare prin exproprierea marilor moșii, împroprietărirea țăranilor și înființarea de izlazuri comunale. Într-o primă etapă, reforma agrară din județul Mușcel a însemnat exproprierea a 42 de moșii în suprafață de peste 1.924 hectare, împroprietărirea a 1.082 săteni pe suprafața de 1.140 hectare și peste 305 hectare alocate pentru izlazuri, constituirea de rezerve pentru împroprietărirea unor instituții, în special a școlilor și bisericilor rurale.

Până la legea de reformă agrară din 1921 foarte puține comune au beneficiat de prevederile legii din 1907 privind înființarea de izlazuri comunale ca urmare a răscoalei țărănești care a bulversat țara și clasa politică. Comunele care au reușit să înființeze izlazul comunal în baza legii din 1907 erau insignifiante în raport cu întinderea județului: Călinești, Nucșoara, Târgu Cârcinov și Valea Mare. În a două etapă de expropriere a legii

[1]https://archive.org/details/Buletinul_Jud_Muscel/1923, 2024.

agrare din 1921 s-au constituit încă 96 de izlazuri în 58 comune, pe o suprafață de circa 8.000 hectare.

A fost cea mai importantă reformă agrară din Europa postbelică, care însă nu a fost urmată și de o reformă agricolă. Chiar dacă suprafața județului era deluroasă și montană, pretabilă mai degrabă fânețelor, livezilor de pomi fructiferi și viilor, cea mai însemnată cultură era cea a porumbului (12.251 hectare ocupate cu porumb, din cele 35.523 hectare de teren destinat pentru cultură). Mijloacele de producție agricolă erau de cele mai multe ori rudimentare și implicau multă muncă fizică cu un randament agricol scăzut.

Situația silvică nu prezintă date statistice concrete despre suprafețele forestiere deținute de stat și de particulari. Industria forestieră era totuși în creștere, întrucât existau „păduri seculare de o rară frumusețe", care se puteau exploata în mod profitabil. Exploatările nesistematice ale pădurilor particulare erau criticate de prefect pentru că „moșnenii și-au devastat proprietățile împădurite printr-o exploatare continuă și cu totul nechibzuită".

Starea sanitară a populației rurale era deficitară din cauza numeroaselor epidemii și în special a mortalității infantile. Chiar dacă numărul anual al nou-născuților era excedentar față de cel al decedaților, din păcate mortalitatea infantilă era la cote uriașe: „...procentul cel mare de morți îl dau în județul nostru, ca și în restul țării, sugacii și mai ales până la vârsta de un an, numărul lor ridicându-se aproape la jumătate din numărul total al morților". Bolile venerice și viciile erau consemnate și criticate de autorități: „...patima beției a devenit o primejdie socială contra căreia trebuie să reacționăm, căci băutura ruinează sănătatea atât fizică cât și intelectuală"; „Sunt sate în care numărul sifiliticilor se numără cu sutele". Totuși se întrezărește și o rază de speranță prin implicarea băncii populare din comuna Țițești, care din fondurile proprii a cumpărat medicamentele necesare pentru tratarea tuturor bolnavilor de sifilis din comuna în care își desfășura activitatea.

Raportul prefectului prezintă inclusiv aspectele moral-religioase mușcelene și date statistice despre lăcașele de cult. În județul Mușcel erau 154 biserici deservite de 127 preoți și 222 cântăreți, precum și patru schituri: Cetățuia, Ciocanu, Nămăești și Slănic. Prefectul constata starea morală și religioasă scăzută a populației rurale: „Din cauza slăbirii credinței religioase la sate a început concubinajul să se înmulțească, hoțiile iau proporții îngrijitoare, necruțând nici chiar bisericile, spargeri găsim în fiecare comună, divorțurile care în trecut aproape nu existau la sate, de la un timp au devenit foarte frecvente".

Din activitatea serviciului sanitar veterinar județean rezultă statistici despre vitele mari și mici, însă prefectul se arăta sceptic față de realitatea datelor („Am convingerea că aceste date nu corespund riguros realității și că avem spre binele județului nostru, un număr mai mare de animale"). Raportul conține informații despre epizootii și încercările autorităților pentru îmbunătățirea rasei animalelor, în special a cailor. Interesante sunt datele referitoare la pagubele însemnate pentru agricultura musceleană produse de musca columbacă[2] (în prezent eradicată), care a dus la moartea a peste 1.500 de vite mari într-o singură lună, astfel încât „multe ogoare au rămas nesemănate". Creșterea animalelor rămânea principala activitate agricolă în această regiune muntoasă și deluroasă a țării.

Situația economică județeană era dependentă în special de agricultură. În nordul județului existau fânețe și livezi și se creșteau animale, iar în sud exista deja o „frumoasă podgorie de vii". Pentru a crește valoarea adăugată a produselor se dorea crearea unei industrii pentru „uscarea prunelor prin cuptoare sistematice".

Comerțul județean era scăzut, întrucât „nu oferă mari piețe de desfacere", iar industria locală era subțire, comasată în special în orașul de reședință. Existau fabrici de cherestea, hârtie și materiale de construcție în Câmpulung, dar și o fabrică de spirt, oțet și drojdii comprimate în Clucereasa, comuna Racovița.

---

[2] Columbacă = Insectă mică asemănătoare cu o musculiță, a cărei înțepătură veninoasă provoca moartea vitelor sau chiar a copiilor.

Activitatea minieră se desfăşura intens în localităţile din nordul judeţului unde existau cariere de piatră de construcţie, fabrici de var şi exploatări de cărbune (lignit) în comunele: Albeşti, Berevoeşti, Boteni, Dragoslavele, Godeni, Nămăeşti, Poenari, Rucăr şi Schitu Goleşti.

Mişcarea cooperatistă era în creştere, întrucât existau 44 cooperative (majoritatea de consum), 102 bănci populare şi două federale importante (Federala „Negru Vodă“ din Câmpulung şi Federala Podgoria din Târgu Cârcinov).

Autorităţile acordau atenţie căilor de comunicaţie, cele mai numeroase fiind cele comunale şi vicinale. Existau şosele în întindere de 1.405 km, din care: 131 km şosele naţionale, 168 km judeţene, 353 km vicinale şi 753 km comunale. Întreţinerea drumurilor se realiza în special din zilele de prestaţie pe care ţăranii erau obligaţi să le execute cu braţele şi vitele, însă acest sistem funcţiona în mod defectuos: „Prestaţia ar reprezenta cea mai importantă parte din totalul mijloacelor de care dispunem, dacă s-ar executa în mod efectiv, cinstit şi fără risipă şi dacă prestatorii ş-ar executa obligaţiunile lor, dar se constată că în anul acesta s-au executat puţine lucrări cu prestaţiile”.

Liniile şi posturile de comunicaţie telefonică au fost restabilite după război pe o lungime de 490 km, cu 56 de posturi telefonice. Aceste posturi telefonice erau încă deficitare întrucât nu cuprindea toate comunele judeţului (72). Se aştepta încă reluarea rutei poştale între Câmpulung şi Braşov.

Situaţia financiară a judeţului era stabilă şi fără împrumuturi mari. Totuşi se simţea lipsa unui local propriu pentru administraţia judeţului Muscel: „...judeţul nostru fiind poate între ultimele care nu au local propriu”, după cum afirma prefectul[3].

Raportul prefectului judeţului Muşcel – N.D. Nicolau este o sursă importantă a istoriei muşcelene din care rezultă informaţii relevante despre numeroase aspecte economice (agricultură, comerţ, cooperaţie şi industrie), administrative (căi de comunicaţie, serviciul telefonic, pază şi ordine, arest, finanţe) şi sociale (demografie, statistici privind starea civilă, învăţământ, serviciul sanitar uman şi veterinar). Strângerea acestor rapoarte într-un volum compact reprezintă un deziderat important pentru istoriografia oraşului Câmpulung şi a fostului judeţ Muşcel.

***

Expunerea situaţiunii judeţului Muscel prezentată Comisiunii interimare judeţene de prefectul judeţului în sesiunea ordinară de la 15 octombrie 1923

Conformându-ne dispoziţiunilor art. 100 din legea Consiliilor judeţene, avem onoare a prezenta D-voastre, situaţia judeţului privită din toate punctele de vedere, consultând în acest scop comunicările oficiale primite de la şefii autorităţilor din judeţ şi a vă arăta îmbunătăţirile ce s-au putut face în intervalul acestui an (15 octombrie 1922 – 15 octombrie 1923).

Voi începe expunerea de faţă cu chestiunea care atât anul trecut, cât şi anul acesta ne-a preocupat mai mult şi anume clădirea localurilor de şcoli primare rurale.

Se ştie că în întreaga ţară se simte mare nevoie de localuri şcolare, din lipsa cărora mulţi copii rămân fără învăţământul primar, lucru absolut nepermis într-un stat pretins civilizat, căci orice sacrificiu şi oricât de mare, nu trebuie ţinut în socoteală, când este vorba de educarea maselor populare, cu cel puţin cursul învăţământului primar.

Actualul guvern, reprezentat la Ministerul Instrucţiunii, prin excelenţa sa Profesorul Dr. C. Angelescu, încă de anul trecut a luat înalta şi lăudabila deciziune de a se construi şi repara în comunele rurale cât mai multe localuri de şcoli şi mai ales în satele şi cătunele unde nu existau asemenea clădiri; sau erau instalate în case particulare cu totul neigienice şi absolut improprii acestui scop.

Conformându-ne acestei deciziuni şi convins de marea operă socială ce săvârşim, prin ridicarea a cât mai multe clădiri şcolare în cuprinsul acestui judeţ şi mai ales în satele şi cătunele izolate, de unde copiii cu greu veneau la şcolile din satele de reşedinţă, având de

[3] Clădirea Prefecturii Muscel, azi Primăria Câmpulung, monument istoric (Cod LMI AG-II-m-B-13556) a fost construită în urmă cu 90 de ani (1934).

parcurs distanțe mari și în unele părți chiar accidentate; am pornit hotărât la lucru încă din primăvara anului trecut (1922), luând următoarele măsuri:

1. Am stabilit comunele și satele unde se simțea absolută nevoie să se construiască noi clădiri școlare, sau să se repare cele existente. Din cercetările amănunțite ce am făcut în cuprinsul județului am stabilit a se construi din nou 62 de clădiri și a se repara șapte clădiri vechi.
2. Am intervenit la Serviciul tehnic local de s-au alcătuit devizele de materialul lemnos necesar acestor școli; întrucât multe din aceste clădiri urmau a se construi din bârne, iar acest material se dădea gratuit de Ministerul de Domenii. Până în prezent, pentru construirea școlilor sus arătate s-a dat următorul material lemnos:

a) 4.556 steri lemne de foc pentru arsul cărămizii și varului;

b) 7.847 metri cubi, lemne de fag, plop, mesteacăn, anin, salcie și brad;

c) 3.714 metri cubi lemn de stejar;

d) 290 metri cubi brad pentru șiță.

3. Fondurile bănești de care dispuneau comunele ca excedente din anii trecuți am dispus de s-au ridicat de la Casa de Depuneri și Consemnațiuni și le-am destinat ca ajutor la construirea acestor școli.

De asemenea, la votarea bugetelor anului în curs ca și anul trecut am prevăzut sume însemnate tot ca ajutor la construirea acestor clădiri școlare.

În special, sumele bănești rezultate din taxa pe țuică și vin am afectat-o în întregime în scopul sus arătat.

Profităm de această ocazie spre a vă arăta și Dv. că suma totală cu care comunele au venit în ajutorul acestor clădiri este de 1.328.000 lei.

Județul a venit în ajutorul, acestor clădiri până în prezent cu suma totală de 212.000 lei.

Comitetul școlar județean al cărui președinte am onoarea să fiu a venit în ajutor până în prezent cu suma totală de 43.000 lei.

Ministerul Instrucțiunii a dat pentru construirea acestor școli până în prezent în total suma de 1.012.000 lei.

Tot în scopul sus arătat s-au tipărit carnete sub denumirea de „cărămizi“, care s-au distribuit publicului binevoitor la luminarea poporului, încasându-se până în prezent în total suma de 53.883 lei.

Dl. Const. I.C. Brătianu, deputat de Muscel, totdeauna binevoitor cu interesele acestui județ și mai ales cu luminarea poporului, a binevoit de a donat pentru școli suma de 50.000 lei. |

De asemenea, au mai donat:

Dl. Pandele Gogulescu, pentru construirea școlii din comuna Micești, suma de 100.000 lei;

D-na Sarmiza Alimăneștianu, pentru școala din cătunul Bogătești, 16.000 lei.

Dl. Milan Tănăsescu, inspector general silvic, pentru școala din satul Oțelu, comuna Berevoești, suma de 6.000 lei și teren.

Mina de cărbuni, „Lignitul“ pentru școala din comuna Schitu-Golești, suma de 65.000 lei.

Diverși: 148.000 lei.

Total: 3.033.883 lei.

Adăogăm că Serviciul tehnic local, în urma intervenției noastre, a contribuit în mod efectiv la ajutorarea acestor clădiri școlare repartizând în acest scop un număr însemnat din zilele de prestație.

De asemenea, statul a mai contribuit la construirea acestor localuri, prin aceea că desființându-se Serviciul de refacere, restul de materiale ce se mai găsea în depozitul acestui serviciu a fost destinat pentru construcțiuni de localuri școlare, cu condițiunea de a se distribui comitetelor respective cu preț redus și cu îngăduință de plată.

În aceste condițiuni s-au primit din menționatele depozite următoarele materiale:

a) Circa 700 m.c. bușteni de brad;

b) 11.183 kg. cuie;

c) 92 m.p. geamuri;

d) 250 kg. chit pentru geamuri;

e) 770 perechi balamale pentru ferestre;

f) 84 bucăți balamale pentru uși;

g) 9 kg. ulei;

h) 82 bucăți broaște pentru uși;

i) 421 butoni;

j) 5 kg. ținte pentru geamuri;

k) 5 bucăți zăvoare;

l) 1.420 colțari pentru ferestre.

Cea mai mare parte din aceste materiale au fost predate comitetelor școlare; iar restul este în curs de predare după necesități.

Adaog, domnilor membrii, că la îndemnul și sfaturile noastre, atât sătenii fruntași cât și cei săraci au contribuit: unii ajutând bănește, iar alții cu munca, toți împinși de dragostea și datoria de a se înfăptui în satele lor marea operă a clădirilor școlare.

Ceea ce s-a săvârșit până astăzi la sate cu ridicarea acestor clădiri școlare este cea mai impunătoare manifestare obștească, care denotă în mod evident că atunci când este vorba de un interes obștesc sătenii știu să facă adevărate sacrificii.

Cred că este de folos să arăt și Dv. stadiul în care se află lucrările acestor clădiri școlare după o muncă încordată ce am desfășurat în campania anului trecut și în anul acesta.

1. Localuri de școli terminate: Podul Dâmboviței, Lerești, Voinești, Hârtiești, Drăghici, Valea Popii, Valea Nandri, Huluba, Vrănești, Beleți, Cotești, Jugur și Läicăi;
2. Localuri de școli acoperite și tencuite: Furnicoși, Hârtiești (com. Țițești), Isvorani, Slobozia, Stănești și Aninoasa;
3. Localuri de școli acoperite și netencuite: Piatra, Valea Largă, Nămăești, Groșani, Pițigaia, Valea Stânii, Racovița de Sus, Micești, Ciocănești, Văleni Podgoria, Cârstieni, Sămăila, Băila, Sboghițești, Malu și Vărzăroaia;
4. Localuri de școli ajunse la acoperiș, care se vor termina în toamna aceasta: Șelari, Valea Dindărăt, Gănești, Racovița de Jos, Băjești, Enculești, Cotenești, Vulturești, Davidești și Oțelu.
5. Localuri de școli pentru care s-a adunat și se lucrează materialul: Bârzești, Balabani, Chilii, Jupânești, Bădești, Glodu, Domnești, Glâmbocel, Scoicești, Leicești, Poenița, Mărăcineni, Coșești și Petrești.
6. Localuri de școli vechi care s-au reparat radical: Davidești, Dâmbovicioara, Topoloveni și Micloșani.

Am deplină convingere, domnilor consilieri, că până în toamna anului 1924 se vor termina toate localurile de școli și deci se va rezolva pe deplin în acest județ această mare operă.

Administrația

Teritoriul județului Muscel este împărțit în șase plase conduse de șase administratori de plasă, având în total 72 comune cu următoarea populație pe ziua de 1 septembrie 1923: 60.540 bărbați, 66.147 femei și 29.214 contribuabili. Populațiunea arătată mai sus nu cuprinde și pe a orașului Câmpulung, ci numai a comunelor rurale din județ.

În cursul unui an, adică de la 1 septembrie 1922 și până la 1 septembrie 1923, mișcarea populației a fost următoarea: 4.313 născuți, 1.308 căsătoriți, 2.668 morți.

Administrația fiind una din cele mai importante instituțiuni într-un stat organizat, întrucât prin ea se asigură ordinea și prosperitatea statului, este absolut necesar să cuprindă cele mai bune elemente administrative și cu o vastă pregătire socială.

Până în prezent, totuși, cu toate legiuirile încercate a da țării o bună administrație nu s-a putut ajunge la un rezultat satisfăcător și chiar în prezent administrația este departe de a corespunde cu succes înaltului rol social ce-l are în stat.

Cu ocaziunea inspecțiunilor ce am făcut în județ m-am convins pe deplin că personalul nostru administrativ inferior ca: primar, notar, secretar și jandarm, fie din nepregătire, fie că e rău retribuit nu depune munca necesară și nici nu este deloc însuflețit pentru a se achita în mod demn și conștiincios de frumoasele atribuțiuni ce au. Natural că pe ici și colea se găsesc și excepțiuni care fac cinstea corpului administrativ.

Pe cât ne-a fost posibil am căutat ca prin sfaturi, îndemnuri și în unele cazuri, unde am constatat îndărătnicie, prin aplicare de pedepse să ridic moralul administrației și să deștept conștiința datoriei reușind astfel să se poată lucra ceva. Totuși, constat cu regret că suntem departe de a ridica administrația satelor la ceea ce ar trebui să fie.

Nici chiar administratorii de plase, deși <sunt> funcționari superiori, nu corespund chemării ce au, ba din contră, chiar ei contribuie în bună parte la starea precară a actualei administrații.

Sperăm însă, domnilor membri, că grație reformei administrative ce actualul guvern a depus în Parlament încă din sesiunea trecută și care se va înfăptui chiar în actuala sesiune, se va schimba complet administrația, întrucât această lege va modifica radical actuala organizare prin *descentralizarea administrativă și autonomia comunală*, principii care de multă vreme s-au aplicat în alte state și au dat rezultate satisfăcătoare.

Cu toate greutățile financiare prin care trecem, am avut deosebită grijă de funcționari și vă rog și pe D-voastră ca cu ocaziunea votării bugetului să arătați aceeași solicitudine, mai ales că dintre toți funcționarii țării, cei mai rău plătiți sunt cei din administrație.

Cu ocaziunea inspecțiunilor făcute prin județ am constatat în multe comune că localurile de primării sunt vechi, ruinate, iar în unele părți instalate în localurile altor autorități și chiar în case particulare.

Am luat măsuri de refacerea primăriilor din următoarele comune: Rădești, Valea Popii, Rucăr, Livezeni, Poienița și în anul acesta s-au construit din nou localuri în următoarele comune: Vlădești, Malu cu Flori, Priboieni, Vulturești și Costești.

Serviciul agricol

Acest serviciu împărțit în patru regiuni este îndeplinit de un consilier agricol și șase agronomi având ca atribuțiuni principale următoarele:

a) Aplicarea legii pentru reforma agrară și aducerea la îndeplinire a însărcinărilor de ordin economic date prin diferite legi și regulamente;

b) Aplicarea legii pentru învoirile agricole și regulamentului pentru administrarea izlazurilor.

Domnilor membri, cunoașteți și dv. că actualul guvern în dorința sinceră de a împroprietări pe săteni a luat încă din anul 1918 măsura dată prin decretul-lege nr. 3.697 pe baza căruia s-a expropriat până azi un total de 42 moșii cu suprafață de 1.924 hectare și 3.755 m.p., din care s-au destinat:

a) Pentru împroprietărire: 1.140 hectare și 7.390 m.p.;

b) Diverse rezerve pentru instituții ca: școli, biserici, Serviciul tehnic, Serviciul sanitar etc., 88 hectare și 39 ari;

c) Teren rămas disponibil de la săteni deposedați și loturi demonstrative, actualmente, desființate, 248 hectare și 0,208 m.p.;

d) Izlazuri comunale rezervate din terenuri de cultură și anume din suprafața expropriată pentru împroprietărirea individuală, 305 hectare și 7.326 m.p.;

e) Terenuri embaticare deținute de diferiți săteni din suprafața de mai sus, 133 hectare și 65 ari;

f) Teren rezervat pentru drumuri și exploatare, 7 hectare și 7.431 m.p.

În întregul județ au rămas bine împroprietăriți 1.082 săteni pe suprafața de 1.140 hectare și 7.390 m.p., din care 820 săteni au achitat complet valoarea loturilor, adică suma de 1.527.397 lei și 27 bani, pentru suprafața de 933 hectare și 7.390 m.p. și acesta la 25 de comune, rămânând a se mai elibera titluri de proprietate numai la comunele Berevoești și Călinești ale căror debite sunt în curs de încasare.

Actualmente funcționează în județ două obști de arendare constituite de săteni pe terenuri luate cu arendă prin bună înțelegere de la proprietari și anume: Obștea M. Eustatiade din comuna Ciulnița și Obștea Purcăreni din comuna Purcăreni.

Obști de cumpărare funcționează 11 și anume în comunele: Glâmbocel, Tg. Cârcinov, Hârtiești, Retevoești, Ciulnița, Dârmănești, Băjești, Mihăești și Purcăreni.

De asemenea, avem în ființă o cooperativă agricolă în comuna Lerești.

Numărul izlazurilor din acest județ sunt:

a) După legea din 1907, patru izlazuri cu o suprafață de 166 hectare și 4.765 m.p. în comunele: Târgu Cârcinov, Valea Mare, Călinești și Nucșoara;

b) După legea agrară din a doua expropriere, comisiunile de ocol au expropriat pentru constituire de pășune comunală un număr de 96 izlazuri în 58 comune, pe o suprafață totală de 7.924 hectare și 19 ari, rămânând expropriate definitiv la comisiunea județeană în apelurile ce s-au judecat până în prezent o

suprafață de 2.396 hectare și 49 ari, restul fiind în curs de judecată.

Serviciul agricol județean a dat pentru acest an spre folosință 52 izlazuri la 34 comune în suprafață de 4.348 hectare și 49 ari, pentru care comunele urmează a plăti statului o arendă de 130.841 lei și 61 bani.

Lucrările comisiunilor de ocol sunt aproape terminate cu excepția numai a câtorva cazuri de revizuire și pronunțare a hotărârilor pentru izlazurile comunale aprobate cu avizul consiliului tehnic al Casei pădurilor.

Comisiunea județeană de expropriere este în plină activitate și credem că cel mai târziu până la 1 ianuarie 1924 va termina complet judecarea apelurilor introduse și fixarea prețului pământurilor expropriate.

Întinderea totală a terenului de cultură din județ este de 35.523 hectare, dintre care 22.447 hectare este ocupată de fânețe naturale, iar restul semănată cu diferite plante ca: grâu, orz, ovăz, porumb, mei, in, cânepă, fasole, varză, ceapă, pepeni; nutrețuri artificiale ca: lucernă, trifoi, borceag etc., cum și alte legume ca: morcovi, pătrunjel, păstărnac, ardei, țelină etc.; din această ultimă suprafață majoritatea este ocupată cu porumb, adică 12.251 hectare, iar restul cu plantele enunțate mai sus.

Situația cerealelor în genere este mediocră, a fânețelor bune, a pomilor fructiferi și viilor mediocră.

Instrucția publică

În acest an cursurile școlare au început în tot județul la data reglementară, 22 septembrie. Îmi îngăduiți a vă citi două tablouri în care sunt trecute: populația școlară, personalul și frecventarea din învățământul primar, urban și rural, de la 1 septembrie 1922 – 1 septembrie 1923:

Învățământul primar, urban și rural, din Câmpulung

Nr. școli urbane	Nr. școli rurale	Personalul didactic urban	Personalul didactic rural	Școli de aplicație			Orfelinat	Personal	Elevi înscriși		Absolvenți		Total
				Băieți	Fete	Personal			Băieți	Fete	Băieți	Fete	
5	6	22	13	1	1	8	1	1	1235	1023	169	119	288

Învățământul primar rural din județ

Școli mixte	Școli de băieți	Școli de fete	Personal	Elevi înscriși		Total	Elevi care au urmat		Total	Absolvenți		Total
				Băieți	Fete		Băieți	Fete		Băieți	Fete	
126	5	5	318	12797	11731	24528	6821	3861	10682	1103	361	1464

Din tablourile de mai sus se constată că numărul celor înscriși în matricolul învățământului primar rural din județ a fost de 24.528 <elevi>, din care însă a urmat în mod regulat cursurile numai 10.682 <elevi>, deci mai mult de jumătate, adică 13.846 <elevi> nu au urmat regulat cursurile. Starea aceasta de lucruri trebuie să ne îngrijoreze[4], mai ales avându-se în vedere că, școala este una din instituțiunile de cultură cele mai importante din stat.

Una din cauzele principale care a contribuit la acest mare rău este reaua voință a părinților, care nici în urma amenzilor ce li s-au aplicat nu au voit să lase copiii să-și urmeze regulat cursurile.

Mobilierul școlar și materialul didactic, lipsind mai pretutindeni, iar pe unde există se întreține în proaste condițiuni.

Starea igienică a școlilor se prezintă cu mult mai bine ca în anul trecut, pentru că s-au construit parte din localuri noi și s-au reparat parte din cele vechi.

Țin să adaug că corpul didactic ia o parte foarte activă în mișcarea cooperativă, întrucât aproape toate băncile populare, obștile și cooperativele sunt conduse de învățători.

Ar fi de dorit însă ca activitatea extra-școlară să nu sustragă prea mult pe învățător de la chemarea sa părăsind bunul mers al școlii, din

[4] Îngrijească, în original.

care cauză mulți din absolvenții cursului primar rural nu au în mod complet cunoștințele necesare.

Cred că n-ar fi lipsit de interes să vă arăt pe scurt și mersul învățământului secundar, așa cum se prevede în tabloul de mai jos:

Învățământul secundar

Liceul			Școala normală de băieți				Școala comercială			Școala de meserii Câmpulung		
Personal didactic	Elevi înscriși	Promovați	Personal didactic	Elevi înscriși	Elevi promovați	Promovați Absolvenți	Personal didactic	Elevi	Promovați	Personal didactic	Elevi	Promovați
15	388	268	18	446	327	16	7	116	88	6	87	-

Școala profesională			Școala de meserii Călinești			Școala de meserii Racovița		
Personal didactic	Eleve	Absolvente	Personal didactic	Elevi	Absolvenți	Personal didactic	Elevi	Absolvenți
10	65	4	2	20	6	2	30	4

Biserica și cultul

În cuprinsul județului avem în total 154 biserici deservite de 127 preoți și 222 cântăreți.

De asemenea, mai avem patru schituri, trei de călugări și anume: „Ciocanul“ cu trei monahi, „Cetățuia“ cu doi monahi și „Slănic“ cu un monah și unul de călugărițe „Nămăești“ cu 18 monahii.

Biserici în construcție sunt: Priboieni și Drăghicești, comuna Gorgan, iar gata de sfințire Ulita din comuna Poienița și Dâmbovicioara din comuna Rucăr.

Pentru construirea și repararea acestor biserici, județul a contribuit cu 11.000 lei, din care 5.000 lei pentru Priboieni, 5.000 lei pentru Ulita și 1.000 lei pentru Drăghicești.

Starea religioasă a locuitorilor nu se prezintă mulțumitor, bisericile nu mai sunt vizitate de credincioși ca odinioară, așa că abia se văd câțiva bătrâni în zilele de duminică. Din cauza slăbirii credinței religioase la sate a început concubinajul să se înmulțească, hoțiile iau proporții îngrijitoare, necruțând nici chiar bisericile, spargeri găsim în fiecare comună, divorțurile care în trecut aproape nu existau la sate, de la un timp au devenit foarte frecvente.

Pe lângă relele de mai sus, apoi de câtva timp a început să se întindă la sate „secta adventiștilor“ care nu face parte din nicio religie dominantă în stat, ori liberă, și față de care suntem datori a lua toate măsurile de stârpire.

Din fericire, în județul nostru această sectă a apărut numai în vreo patru comune, însă pare că face oarecare progrese, întrucât numărul sătenilor ce au căzut în această credință crește din zi în zi; și aceasta datorată numai faptului că credincioșii pierzând legătura cu biserica, îndată ce se prezintă vreun amăgitor, mințile slabe cad ușor în mrejele lui.

Din cele mai sus expuse, spre regretul nostru trebuie să constatăm că poporul este ușor expus să alunece pe povârnișul patimilor și dezordinii morale.

Nu mai puțin, de această stare sunt responsabile și organele învestite cu oficierea cultului religios, căci sunt preoți, din fericire puțini, care fie prin temperamentele lor, fie prin rătăcirea judecății lor, în loc dea fi apostoli ai păcii învrăjbesc poporul, iar alții prin prea multe îndeletniciri de diverse ordine, neglijează marea lor misiune.

Serviciul sanitar

În acest județ funcționează ca personal sanitar: un medic primar, nouă medici de plasă, 36 agenți sanitari și 23 moașe.

Starea sanitară în cursul acestui an, adică de la 1 octombrie 1922 până la 1 octombrie acest an 1923 nu a fost rea și aceasta se deduce din excedentul născuților asupra morților, întrucât avem 2.238 morți și 3.296 născuți, deci avem un excedent de 1.058 de nașteri.

Epidemiile ce au bântuit în acest județ în intervalul de la octombrie 1922 până la octombrie 1923 au fost: scarlatina, difteria, febra tifoidă, dizenteria, tifos exantematic, tusea convulsivă, oreion, dalac și pojar, cu un număr total de 268 bolnavi, dintre care șase cazuri mortale, iar restul de 262 cazuri vindecate în spitalele din comunele rurale și 816 bolnavi, din care 740 vindecați, 39 morți și 37 rămași la 31 septembrie 1923 în Spitalul județean din Câmpulung.

Cum vedem, epidemiile au dat în acest an un număr neînsemnat de îmbolnăviți și morți; procentul cel mare de morți îl dau în județul nostru, ca și în restul țării, sugacii și mai ales până la vârsta de un an, numărul lor ridicându-se aproape la jumătate din numărul total al morților.
Cauza principală a acestei stări nenorocite se datorește lipsei de îngrijire ce au în primele zile nou-născuții și de aceea mor cu miile; chiar în comunele unde avem moașe, sătenii din cauza ignoranței se servesc tot de moașele empirice, complet lipsite de cele mai elementare noțiuni de higienă.
Este adevărat că acest rău a fost în parte remediat, prin înființarea în orașul nostru, încă de acum doi ani, a unei filiale a societății „Principele Mircea”, care are de scop tocmai îngrijirea lehuzelor și a sugacilor. Ar fi de dorit însă ca această filială să aibă cât mai multe dispensare în comunele rurale, unde răul este mai mare și ca atare binefacerile acestei instituții s-ar resimți foarte mult.
Județul nostru având întinse livezi de pruni și ca atare producând mari cantități de țuică, din nenorocire patima beției a devenit o primejdie socială contra căreia trebuie să reacționăm, căci băutura ruinează sănătatea atât fizică cât și intelectuală, pe măsură ce alcoolismul se întinde, infirmii, imbecilii, epilepticii, degenerații își măresc numărul.
Dar ce este mai trist, domnilor membri, această patimă a început a se întinde și în tineret, nădejdea și viitorul nostru, — și statisticile dovedesc că mulți tineri, din cauza alcoolismului au devenit apași[5], criminali, destrăbălați.
Un al doilea flagel, care s-a întins groaznic la sate, de la război încoace, este sifilisul.
Sunt sate în care numărul sifiliticilor se numără cu sutele.
Trebuie luate grabnice măsuri pentru stăvilirea acestui flagel, altfel ne așteaptă un dezastru fizic și moral, mai ales în populația sătească, tocmai de unde așteptăm izvorul de energii și reînviorare al neamului.
Voi studia cu deosebită grijă această grea problemă socială și chiar anul acesta, cu ocazia aprobării bugetelor comunelor rurale voi prevedea sume însemnate pentru procurare de medicamente în scopul tratării sifiliticilor. Față cu greutatea primejdiei ce amenință populația sătească am deplină credință că băncile populare vor veni cu însemnate ajutoare bănești în scopul arătat, imitând astfel frumosul exemplu dat de Banca populară din comuna Țițești, care singură și numai din fondurile sale a cumpărat materialul medicamentos pentru sifiliticii din întreaga comună și unde s-a și făcut un tratament radical complet.
Nu trebuie să uităm, domnilor membri, că alături de luminarea maselor populare prin școli, cu același interes și grijă trebuie să urmărim și sănătatea poporului, căci o minte sănătoasă se găsește numai într-un corp sănătos.

Serviciul veterinar

Acest serviciu este condus în județul nostru de doi medici veterinari ajutați de trei agenți. Printre epizootiile ce au bântuit vitele locuitorilor în cursul acestui an au fost:
1. Turbarea în comunele: Vrănești, Târgu Cârcinov, Nămăești, Voinești, Rădești, Vlădești, Lerești și Mihăești;
2. Antraxul (dalacul) la vite cornute mari în comuna Beleți, cu puține cazuri mortale;
3. Morva la un cal în comuna Valea Mare, care a fost ucis;
4. Pesta porcină în comuna Purcăreni.
În toate aceste comune s-au aplicat măsurile necesare pentru combaterea epidemiilor. Toate aceste epizootii n-au însemnat nimic față de pagubele produse de musca columbacă la mijlocul lunii mai, care în câteva zile a otrăvit prin mușcături peste 1.500 capete de vite, provocându-le moartea, din care cauză multe ogoare au rămas nesemănate.
Credeam că vom fi plătiți cu pierderea provocată de musca columbacă în primăvara acestui an, dar s-a dovedit contrariu. În toamnă acestui an, pe la 17 septembrie a apărut o nouă dar mai ușoară invazie de muște care mușcau tot așa de rău ca și în primăvară, însă fiind reduse ca număr nu au fost periculoase. S-a dovedit că această muscă și-a depus ouăle pe mai toate pâraiele din munții

[5] Apaș = Bandit, derbedeu, haimana, hoț, huligan, tâlhar.

noștri și s-au găsit larve foarte multe, chiar pe pietrele din Râul Târgului în regiunea orașului. Dacă timpul va fi favorabil, în primăvara viitoare aceste larve se vor dezvolta în muște periculoase pentru vite. De aceea, credem necesar și vom lua măsuri ca locuitorii să fie preveniți din timp pentru a ști să se ferească de la prima apariție.

Pentru acoperirea pagubelor produse în acest an de musca columbacă, guvernul a luat măsuri ca toți sătenii să fie ajutați cu fonduri bănești pentru cumpărarea altor vite repartizând pentru județul nostru suma de 1.500.000 lei.

Numărul vitelor după ultima categorie este de: 231 armăsari, 1.673 cai, 1.521 iepe, 199 mânji, 127 mânze, 413 cârlani, 159 cârlane, 142 asini, 34 asine, 272 tauri, 12.066 boi, 8.713 vaci sterpe, 11.066 vaci cu lapte, 4.200 junci, 3.601 junice, 4.142 mânzați, 4.050 mânzate, 4.400 viței, 3.904 vițele, 4 bivoli, 2 bivolițe sterpe, 1 bivoliță cu lapte, 1 malac, 2.904 berbeci, 10.372 oi sterpe, 35.625 oi fătătoare, 950 miei, 4.637 cârlani, 12.715 cârlane, 315 țapi, 3.570 capre, 443 iezi, 557 vieri, 9.292 porci, 6.642 scroafe, 5.292 purcei, 3.573 purcele, 145.857 găini, 17.488 rațe, 8.710 gâște, 3.812 curcani, 307 alte păsări, 293 stupi cu albine.

Am convingerea că aceste date nu corespund riguros realității și că avem spre binele județului nostru, un număr mai mare de animale.

În scopul de a se îmbunătăți rasa cailor, atât de degenerată în județul nostru, s-a trimis și anul acesta de către Onor. Ministerul Domeniilor un număr de trei armăsari de rasă, bătând în total 39 iepe. Este surprinzător faptul că sătenii nu au profitat de această ocazie, întrucât numărul iepelor bătute este foarte mic, deși monta a fost gratuită; iar statul suportă cheltuieli destul de mari cu aducerea și întreținerea armăsarilor.

Nu trebuie să uităm, domnilor membri, că județul nostru fiind în cea mai mare parte așezat într-o regiune muntoasă și deluroasă, una din cele mai principale ocupațiuni a locuitorilor este creșterea vitelor și ca atare datori suntem să dăm toată atențiunea acestei ramuri de avuție națională încurajând prin toate mijloacele îmbunătățirea rasei animalelor.

În acest scop, chiar în acest județ funcționează o Comisiune zootehnică, compusă în parte din economi de vite și care comisiune are ca rol principal studierea și găsirea mijloacelor pentru îmbunătățirea rasei animalelor.

Țin însă să arăt că până în prezent rolul acestei comisiuni s-a mărginit numai la studii și cercetări, fără a putea face vreo operă referitoare la îmbunătățirea rasei animalelor și aceasta din cauză că până în prezent n-a avut la îndemână mijloacele necesare și nici fonduri bănești.

Sper că în viitor să se lucreze efectiv în scopul îmbunătățirii rasei animalelor, întrucât am luat dispozițiuni, ca din bugetele izlazurilor comunale să se afecteze până la 25% din venituri în acest scop.

De asemenea, la votarea bugetelor comunelor rurale pe exercițiul 1924 și acolo unde mijloacele vor permite, vom avea grijă să se afecteze fonduri în scopul sus arătat.

Situația silvică

Județul nostru fiind așezat într-o regiune muntoasă și deluroasă, posedă păduri seculare de o rară frumusețe și de un scurt timp industria lemnului a început să ia o mare dezvoltare.

Din cauză că nu am primit științele necesare decât numai de la patru ocoale silvice din județ, nu am putut stabili numărul de hectare posedate de stat și al celor posedate de particulari și nici întinderea de păduri ce s-a exploatat în acest an.

Am însă de expus o constatare demnă de relevat asupra exploatării pădurilor și anume. Pe când statul își exploatează pădurile într-un mod sistematic și după anumite reguli tehnice, particularii și în special moșnenii și-au devastat proprietățile împădurite printr-o exploatare continuă și cu totul nechibzuită, așa că dealurile din jurul satelor au rămas goale și torentele formate de ploi au săpat pâraie adânci în sânul lor, cărând între sate și lunci pietriș și nisip, înecând și distrugând șosele, case și locuri de cultură.

Se impune stăvilirea exploatărilor neregulate și o grabnică reîmpădurire a acestor coaste. În limitele posibilității vom da concursul nostru, în caz când Casa pădurilor va lua vreo măsură în această privință.

Arestul preventiv

Mișcarea populației în arestul județului, de la 1 octombrie 1922 până la 1 octombrie 1923 este următoarea:
Arestați aflați la 1 octombrie: 26 bărbați, 3 femei;
Arestați intrați în intervalul de la 1 octombrie 1922 până la 1 octombrie 1923: 160 bărbați, 7 femei;
Total: 187 bărbați, 10 femei;
Eliberați în același interval: 172 bărbați, 8 femei;
Rămași la 1 octombrie 1923: 14 bărbați, 2 femei.
Starea sanitară a arestaților a fost relativ bună.
Localul fiind vechi și ruinat i s-au făcut reparațiuni în limita mijloacelor bugetare.

Mine

În județul nostru se găsesc mari cantități <de> lignit, și de câtăva vreme extragerea lui se face pe o scară întinsă aducând noi venituri județului și mai ales populației din satele de unde se recrutează muncitori, care sunt foarte bine retribuiți.
Cele mai importante mine de lignit sunt:
1) Societatea „Lignitul“ din comuna Schitu Golești cuprinzând minele numite: Pescăreasa, Jidava și Poenari, care împreună dau o producție anuală de 56.485.440 kg lignit, având 180-200 lucrători zilnic;
2) Mina „Poenari-Jugur“ a societății Beligrădeanu din comuna Poenari, cu o producție 23.340.050 kg. lignit anual, având 60 lucrători zilnic;
3) Mina „Progresul“ a societății „Cărbunele” în comuna Godeni cu o producție anuală de 6.390. 920 kg. lignit anual, având 25-30 lucrătorii zilnic;
4) Mina „Godeni” a d-lui D.L. Cociu din comuna Schitu Golești cu o producție de 960.278 kg lignit anual, având șase lucrători zilnic;
5) Mina „Popescu & Lămbescu“ a societății „Boteni“ din comuna Boteni, cu o producție anuală de 1.116.376 kg lignit anual, având doi lucrători zilnic.
6) Mina „Viitorul Berevoești“ a d-lui I.I. Hera din comuna Berevoești, cu o producție de 146.800 kg lignit anual, având patru lucrători zilnic.

În comunele Albești și Rucăr se extrage renumita piatră de construcție, iar în comunele Nămăești și Dragoslavele se găsește o varietate de marmură și tot în aceste comune se fabrică var pe o scară întinsă.

Mișcarea cooperatistă

În județul nostru avem următoarele instituții cooperatiste:
1) Două federale și anume: „Negru Vodă“ cu sediul în Câmpulung dispunând de un capital social de 1.430.000 lei și un capital de operațiuni de 17.000.000 lei; și Federala Podgoria, cu sediul în comuna Târgu Cârcinov, cu un capital social de 600.000 lei și un capital de operațiuni de circa 8.000.000 lei.
Ambele federale fac operațiuni de credit și economie, aprovizionări și desfaceri în comun a produselor sătești.
2) 102 bănci populare cu un capital social de circa 27.000.000 lei și un capital de operațiuni de peste 40.000.000 lei.
De asemenea, mai avem în județ 44 cooperative, dintre care majoritatea sunt de consum, iar altele de exploatări de păduri, cărbuni etc.
Din cele expuse mai sus rezultă că mișcarea cooperatistă a luat un mare avânt în județul nostru.

Serviciul telefonic al județului

Acest serviciu este executat de un conductor[6] șef ajutat de șase cantonieri telefonici.

Se știe că din cauza războiului liniile telefonice au fost distruse, iar aparatele instalate în 105 posturi telefonice au fost luate de inamic.

[6] Constructor, în original.

Convins de marea importanță a acestui serviciu, am depus toată stăruința și am reușit a restabili rețeaua telefonică pe o lungime de 490 km cu 56 de posturi telefonice.

Mai necesită instalarea a șase linii telefonice a căror executare este în curs, astfel că în scurtă vreme cred că toate comunele rurale vor avea legătură telefonică între ele și cu capitala județului.

De asemenea, Direcțiunea Generală a Poștelor lucrează la linia Rucăr-Bran-Brașov, așa că în curând vom avea legătură între Câmpulung și Brașov. Adaug că aceste lucrări se fac cu greutate din cauza anevoinței cu care se găsesc materialele și aparatele telefonice, cum și din cauza prețurilor extraordinar de exagerate.

Serviciul de pază

Prin decretul-lege nr. 1.842 din 24 aprilie 1923, modificându-se art. 133 și 137 din legea pentru organizarea comunelor rurale, s-a desființat straja în natură și s-a legiferat ca pază în comunele rurale să se facă prin guarzi comunali plătiți.

Înființarea de guarzi comunali cu plată era o necesitate adânc simțită, date fiind defectuozitățile vechiului sistem de pază care nu mai corespundea împrejurărilor actuale, deoarece locuitorii care o făceau nu puteau să aibă nici pregătirea necesară, nici responsabilitatea păzitorilor de carieră, pe lângă neajunsurile că locuitorii erau stingheriți de la ocupațiile lor.

Noua lege fixează principiile generale relative la paza în comunele rurale, principii care vor fi dezvoltate și explicate printr-un regulament ce se va elabora de o comisiune de specialiști instituită în acest scop de Ministerul de Interne.

Suntem acum de abia la începutul aplicării acestei legi, așa că nu putem cunoaște încă rezultatele, dar am credința că prin aplicarea dispozițiunilor ce se vor stabili prin regulamentul vorbit mai sus, vom ajunge ca paza în comunele rurale să se facă în așa fel încât să poată garanta ordinea, siguranța și avutul sătenilor.

Situația financiară a județului

Până în exercițiul 1919-1920 bugetul județului nu s-a putut echilibra decât cu subvenții din partea Ministerului de Interne și împrumuturi la stat, care variau între 20.000 și 90.000 lei.

Cu începere din exercițiul 1920-1921, veniturile județului s-au mărit simțitor și cheltuielile făcându-se cu deosebită chibzuială s-a ajuns nu numai a se echilibra bugetul fără ajutoare din partea statului, dar chiar s-a putut agonisi o economie de 704.484 lei, sumă ce se găsește consemnată sub diferite recipise ale administrației financiare locale, care se găsesc în păstrarea Ministerului de Finanțe.

Bugetul anului viitor s-ar fi putut echilibra chiar fără a înscrie între venituri excedentul exercițiului 1922-1923, dar fiindcă avem de făcut o importantă cheltuială cu repararea localului tribunalului, al cărei cost după devizul întocmit de Serviciul tehnic se urcă la suma de 130.000 lei și fiindcă a fost necesar să înscriem o sumă mai însemnată pentru construcțiuni de școli a trebuit să înscriem la venituri și acest excedent, care însă sperăm să nu fie cheltuit pentru că vom avea un plus de încasări peste prevederile bugetare.

Dispunând de capitalul menționat mai sus, la care adăogându-se viitoare economii, credem că cea mai bună destinație va fi pentru construirea palatului administrativ, a cărui nevoie se resimte așa de mult, județul nostru fiind poate între ultimele care nu au local propriu.

După conturile definitive, situația financiară a exercițiului 1922-1923 se prezintă la 30 septembrie 1923 astfel:

1. **Bugetul Administrațiunii Generale**

a) Încasări efectuate de la 1 aprilie 1922 până la 30 septembrie 1923: 1.461.601,17 lei;
b) Plăți efectuate în același interval de timp: 1.226.855,15 lei;
c) Excedent numerar consemnat: 234.746,02 lei.

2. **Bugetul Drumurilor**

a) Încasări efectuate de la 1 aprilie 1922 până la 30 septembrie 1923: 2.848.567,66 lei;

b) Plăți efectuate în același interval de timp: 2.069.291,04 lei.
c) Excedent numerar: 779.276,62 lei.

Situația împrumuturilor județului

Județul s-a împrumutat în anul 1919 la stat cu suma de 171.355 lei cu obligație de a se restitui în termen de cinci ani fără procente și s-a plătit până în prezent 118.813 lei.
În afară de aceste împrumuturi, județul mai are contractate la Casa Creditului Județean și Comunal cinci împrumuturi în valoare totală nominală de 271.600 lei, pentru care se plătește o anuitate de 15.557 și 90 bani capital și provenite[7].

Din capitalul împrumutat la Casa creditului județean și comunal s-a amortizat până la 31 martie 1923: 98.449 lei și 30 bani și a mai rămas de amortizat: 212.172 lei, iar datoria în totul capital și provenite se cifrează la 31 martie 1923 la 326.972 lei.

Situația economică

Județul Muscel prin situația sa geografică, fiind așezat în cea mai mare parte în regiunea muntoasă și deluroasă, nu oferă condițiuni prielnice de agricultură, din care cauză populația satelor și a orașului importă mari cantități de porumb și grâu; în schimb însă, muscelele dau o recoltă foarte bună de fân și ca atare dă posibilitate locuitorilor să se ocupe cu creșterea vitelor.

Livezile de pruni și alți pomi fructiferi ocupă o mare suprafață din județ și putem spune că este una din ocupațiunile principale a locuitorilor.

Ceea ce este de regretat însă, este faptul că din prune se fabrică aproape numai țuică, deși s-ar putea crea o mare industrie de uscarea prunelor prin cuptoare sistematice.
Partea de sud a județului posedă frumoasă podgorie de vii care au adus o bună situație materială locuitorilor, căci prin replantarea viilor s-au pus în valoare terenuri, care altfel nu ar fi produs aproape nimic, apoi munca intensivă ce se cere de această cultură, necesitând multe brațe, a urcat prețul muncii astfel că locuitorii acestei regiuni câștigă foarte bine.

Industrie și comerț

În cuprinsul acestui județ funcționează astăzi trei fabrici, care fac parte din marea industrie și anume:
1. Fabrica de spirt, oțet și drojdii comprimate din Clucereasa pendinte de comuna Racovița;
2. Fabrica de ipsos, asfalt și piatră măcinată, izolatoare de igrasie, mozaic și carton asfaltat situată în orașul Câmpulung;
3. Una fabrică de hârtie situată tot în orașul Câmpulung;

Materia primă pentru aceste fabrici se aduce atât din județ cât și din țară.
4. Una fabrică de cherestea sub denumirea de „Râul Târgului“ situată tot în orașul Câmpulung, care procură materia primă numai din acest județ.

În ceea ce privește mica industrie avem în cuprinsul județului foarte multe cuptoare pentru fabricat varul, cum și multe fabrici de cherestea.

Din punct de vedere comercial, acest județ prin situația sa nu oferă mari piețe de desfacere așa că comerțul nu a luat niciun avânt.

Serviciul de poduri și șosele

În județul nostru avem șosele în întindere de 1.405 km., din care 131 km. șosele naționale, 168 km. județene, 353 km. vicinale și 753 km. comunale. Pe toată această întindere sunt 2.364 poduri și podețe, din care 289 pe șoselele naționale, iar restul pe cele județene, vicinale și comunale.

Din totalul acestor poduri și podețe avem 1.697 în stare bună, 326 mediocre și 341 rele, acestea din urmă fiind cele mai multe pe șoselele vicinale și comunale din lemn și de deschideri mici și sperăm că în campania anului viitor să poată fi în mare parte înlocuite.

[7] Provenit / provent = Beneficiu realizat de stat prin acordarea de privilegii comerciale.

Șoselele și podurile din județul nostru au avut de suferit mult din cauza războiului, așa că față cu starea în care se găseau după război, putem zice că s-a adus o îmbunătățire simțitoare, mai ales că bugetul drumurilor are venituri mici și nu s-a putut face față cheltuielilor decât cu însemnate ajutoare acordate de Ministerul Lucrărilor Publice.

Prestația ar reprezenta cea mai importantă parte din totalul mijloacelor de care dispunem, dacă s-ar executa în mod efectiv, cinstit și fără risipă și dacă prestatorii ș-ar executa obligațiunile lor, dar se constată că în anul acesta s-au executat puține lucrări cu prestațiile, astfel:

Din totalul de 54.8oo zile cu brațele, 645 <zile> cu una vită, 26.635 <zile> cu două vite, 370 <zile> cu patru vite și 15 <zile> cu șase vite, s-au executat numai 22.220 zile cu brațele, 115 <zile> cu una vită, 9.595 <zile> cu două vite, 28 <zile> cu patru vite și cinci <zile> cu șase vite, adică s-a executat numai un procent de 38,8% din totalul zilelor de prestație.

Cu aceste zile s-au executat lucrări pe șoselele județene, vicinale și comunale: 340 m.c. piatră, 3.039 m.c. pietriș, 1.158 m.c. balast, 381 m.c. nisip, 78.459 m.l. desfundări și reparațiuni de șanțuri, 13.278 m.c. terasamente, 18.593 m.l. astupări de gropi și făgașe, 8.723 m.c. ciuruire și așternere de pietriș, 255 m.c. transport de lemnărie, 130 poduri și podețe reparate, 1.840 m.l. diguri, 202 m.l. apărători, 131 m.l. batere de piloți, 6 m.c. montare de lemnărie, 785 m.c. fașine și 125 m.p. casiuri.

Până în prezent s-a dat mai multă atenție șoselelor județene și vicinale ca artere mai importante de circulație și întrucât acestea în mare parte au fost refăcute, rămâne ca în campania anului viitor să dăm toată atențiunea șoselelor comunale, ca astfel și rețeaua acestor șosele să poată fi adusă în bună stare de funcționare și să se asigure dezvoltarea economică a județului.

Domnilor membri,

Terminând cu expunerea situației generale a județului, am ferma convingere că veți pune tot interesul în rezolvarea lucrărilor din această sesiune, că veți fi călăuziți numai de binele general și că nu veți precupeți munca Dv. dezinteresată pentru înflorirea județului nostru.

Prefect, N.D. Nicolau

Secretarul consiliului județean, Ilie Dănescu

Prefectura Județului Muscel, Prefect N.D. Nicolau, *Expunerea situațiunii județului Muscel prezentată Comisiunii interimare județene de prefectul județului în sesiunea ordinară de la 15 octombrie 1923*, în „Buletinul oficial al județului Muscel”, an III, nr. 4-5, septembrie-octombrie 1923, Tipografia și Librăria Gheorghe N. Vlădescu, Câmpulung, 13p.

DOI POEȚI CÂMPULUNGENI ÎN CORESPONDENȚĂ: SCRISORI ALE LUI DIMITRIE NANU CĂTRE MIHAI MOȘANDREI

Profesor Adrian Săvoiu, Câmpulung

În jurul anului 1820, după sângeroase represiuni ale turcilor îndreptate împotriva creştinilor din Castoria şi Bitolia, Ion Enache Hristodor, de credinţă ortodoxă, român macedonean din partea locului, a cărui familie era stabilită aici de zeci de ani pe terenuri cu întinse plantaţii de vii şi cu mulţi stupi, a hotărât să se despartă de tot ce avea şi să-şi salveze viaţa. A transformat repede podgoriile şi stupii în mahmudele şi lire turceşti de aur, a traversat Balcanii călare pe cal, a trecut Dunărea şi s-a stabilit în Muntenia, la Câmpulung, loc ferit care-i dădea o mai mare siguranţă decât cel din Castoria natală. Aici s-a căsătorit cu jupâniţa Păuna Gogu, după ce cu aurul luat de pe vii şi stupi îşi cumpărase o casă confortabilă în oraş şi pământuri de la boierii Goleşti.

Unica fiică a exilatului macedonean şi a jupâniţei muntence, Zoe Hristodor, s-a căsătorit la rându-i cu Gheorghe Nanu, negustor de vază din Câmpulung, om de o bunătate proverbială, evlavios, dar şi iubitor de petreceri, fin cunoscător de oameni. Făcea politică, fiind ales de mai multe ori în Adunarea Naţională, şi era un prieten apropiat al lui Lascăr Catargiu. În timpul liber se ocupa cu cititul cărţilor. În locuinţa lui Gheorghe şi a Zoei Nanu, construcţie în stilul vechilor case munteneşti, cu pridvor larg, susţinut de stâlpi svelţi de stejar, cu poartă mănăstirească la intrare, cu o curte primitoare şi îmbălsămată de mireasma florilor şi a brazilor semeţi, s-au născut cei şase copii ai lor: Ion, fiul cel mare, viitorul medic de renume şi profesor universitar, Constantin, de asemenea viitor medic, având preocupări literare, Gheorghe şi Niculae, morţi de tineri, Dimitrie, viitorul poet şi traducător, şi Maria.

Dimitrie Nanu, cel mai mic dintre băieţii rămaşi în viaţă, născut la 26 octombrie 1873, a urmat cursurile primare la vechea Școală Domnească din Câmpulung, iar studiile liceale la Liceul „Sf. Sava“ din Bucureşti. Având dragoste de animale, s-a hotărât pentru o carieră de medic veterinar, căci în 1894 era un sârguincios student al Școlii veterinare din Bucureşti. O comunicare trimisă de tânărul român Academiei de Ştiinţe din Paris este citită de chimistul Moisson în faţa înaltului for ştiinţific, unde culege elogii şi i se prevesteşte o strălucită carieră medicală. Dar Dimitrie Nanu consideră că nu are vocaţia necesară pentru această profesie şi, în ciuda faptului că era un pasionat de literatură, este obligat de tatăl său să urmeze altceva: Facultatea de Drept din Bucureşti. Aici şi-a luat licenţa cu un subiect intitulat „Adopţiunea în dreptul roman“. Firea lui, cu puternice înclinări literare, îl conduce însă spre Facultatea de Litere din Bruxelles, care-l „metamorfozează“ pe licenţiatul în Drept în profesor de limba şi literatura franceză. Întors în ţară, predă limba franceză la Bacău, apoi la Bârlad, între 1903 şi 1906, unde leagă o strânsă prietenie cu Emil Gârleanu, alături de care întemeiază revista *Făt-Frumos* (15 martie 1904), de orientare autohtonistă.

Departe de ai lui, Dimitrie Nanu n-a rămas multă vreme în Moldova. Reîntors la confortul casei părinteşti din Câmpulung, abandonează profesoratul şi lucrează scurt timp ca laborant în farmacia lui Gabriel Dimitriu, frecând în mojare prafuri farmaceutice sau cântărind pilule în balanţe de mare precizie.

Temperamentul său neliniştit, dar şi pasiunea pentru literatură, îl aduc la Bucureşti, unde găseşte o slujbă mulţumitoare: bibliotecar-şef la Ministerul de Industrie şi Comerţ. Econom, lipsit de vicii, strânge ban cu ban şi îşi construieşte o casă în cartierul Floreasca, unde va trăi o viaţă tihnită după dura experienţă a Primului Război Mondial, când - în septembrie 1917 - unitatea sa de infanterie a fost încercuită de germani, a fost luat prizonier şi dus în Germania.

Cu stabilitatea dată de o slujbă convenabilă şi cu o locuinţă confortabilă, poetul Dimitrie Nanu se poate ocupa intens acum şi de literatură. Debutase în anul 1900 cu placheta *Nocturne*, urmată în 1914 de o a doua plachetă, *Ispitirea de pe munte*. Continuând

mai vechi colaborări la reviste, publică versuri în *Convorbiri critice, Viaţa românească, Sburătorul, Flacăra, Adevărul literar, Ramuri* şi altele. Este un frecventator al cenaclului *Sburătorul,* unde-l va introduce şi pe nepotul său, tânărul poet Mihai Moşandrei. Bun cunoscător al limbii franceze, face numeroase traduceri din Racine (*Fedra, Andromaca, Britanicus, Athalia),* din Corneille (*Polyeucte),* din Alfred de Vigny, François Coppée, Guy de Maupassant şi alţii. Traduce, de asemenea, din Shakespeare (*Othelo, Furtuna)* şi Lev Tolstoi *(Puterea întunericului).* Bine primite, multe dintre traduceri i-au fost publicate, altele se află şi astăzi între manuscrisele Muzeului Teatrului Naţional din Bucureşti.

În anul 1934 i-a apărut la editura „Cartea Românească“, într-o frumoasă ediţie, volumul *Poezii,* carte în care făcea o selecţie din poeziile sale răspândite de-a lungul timpului în periodicele literare. Volumul a primit în 1937 o apreciere oficială, căci Dimitrie Nanu a fost încununat, la propunerea lui Nicolae Iorga, cu Premiul Naţional de Poezie, distincţie care, în afara unei sume considerabile de bani (100.000 de lei), i-a adus poetului cea mai mare satisfacţie morală a vieţii sale.

Simţind „camarada“ aproape, după cum se exprimă într-o scrisoare, Dimitrie Nanu îşi scrie în anul 1938 testamentul. Neavând urmaşi direcţi, lasă casa nepotului său, poetul Mihai Moşandrei, iar cărţile din bibliotecă şi economiile sale unor apropiaţi. S-a stins discret, aşa cum trecuse şi prin viaţă, la 12 februarie 1943, la Câmpulung, în braţele nepotului Mihai…

Toţi cei care l-au cunoscut pe poetul Dimitrie Nanu i-au apreciat sensibilitatea, sinceritatea şi puritatea sufletească, trăsături sugerate chiar de înfăţişarea sa. „Toată viaţa lui - îşi aminteşte Mihai Moşandrei în volumul *Evocări literare* - a purtat o barbă siriană, neagră şi deasă, sub o privire însă de o rară blajinătate. Deasupra ochilor mărunţi, dar distraţi, deseori atenţi doar pe adâncurile sufletului, urca o frunte albă şi fină dintr-un ivoriu curat, abia acoperită de un păr mătăsos şi rar. Cu oricâtă distracţie l-ai fi privit, bănuiai imediat în el un visător […]. Fixat sufleteşte pe cele mai înalte creste ale unei etici austere, privea aproape involuntar cu întreaga lui făptură numai pe Dumnezeu, fiindcă pentru el, toate cele bune, cât şi cele rele ale acestei vieţi, porneau de la El şi toate se terminau în El…“.

* * *

Aşa cum mi-a mărturisit în mai multe rânduri poetul Mihai Moşandrei, Dimitrie Nanu a fost pentru el un maestru spiritual. A fost cel care i-a descoperit talentul poetic, cel care i-a îndrumat primii paşi în poezie, cel care l-a adus la cenaclul *Sburătorul* al lui E. Lovinescu, cel care l-a susţinut în faţa autorităţii tatălui care-i reproşa neglijarea avocaturii pentru că se îndeletnicea cu literatura. Scrisorile lui Dimitrie Nanu către Mihai Moşandrei trădează afinitatea sufletească existentă între cei doi, dincolo de gradul de rudenie. Documente ale timpului, aceste epistole prezintă cititorului de astăzi o mare diversitate de aspecte ale perioadei interbelice, prin referiri la viaţa literară, la personalităţi ale vremii, la cărţi şi lecturi necesare, la propria creaţie, la prieteni, la viaţa privată, la familie etc.

Scrise cu tocul, îngrijit, caligrafic, bine conservate, scrisorile lui Dimitrie Nanu reprezentau pentru Mihai Moşandrei amintirea palpabilă a unei fiinţe pe care a iubit-o şi a preţuit-o nespus de mult. Epistolele mi-au fost donate de Mihai Moşandrei şi se află în arhiva personală.

[Bucureşti], 13 iulie 1922

Dragă Milănuş[1],

De mult mă grăbesc să-ţi scriu, dar cum poţi gândi pe o temperatură de 40 de grade ziua şi 35 noaptea? Mi-aduc aminte că la Techirghiol când greşeam baia şi o făceam de 31 de grade, eşeam extenuat şi ce palpitaţii după ½ oră de stat într-un asemenea mediu. Şi-acum stau în permanenţă cu câteva grade deasupra acelei temperaturi! Mă mângâi că

[1] Mihai Moşandrei se afla în această perioadă la Paris. După ce şi-a luat licenţa în Drept la Bucureşti, a plecat în capitala Franţei, unde în anul 1926 şi-a susţinut doctoratul în ştiinţe politice şi economice cu o teză având ca subiect *La cooperation forestière en Roumanie*. „Milănuş” este numele de alint în familie al lui Mihai Moşandrei, un diminutiv de la Milan. Milan îi spuneau cei de acasă lui Mihai-Tănăsescu Moşandrei, tatăl poetului.

până în toamnă, după o asemenea trecere prin purgatoriu, voi fi eliminat toate toxinele, şi nu voi mai avea nevoe de reînceput piqurele mele obişnuite!

Dragă Milănuş, în privinţa lui Makelarie[2] *îţi va da Gelu*[3] *toate desluşirile, – aşteaptă răspunsul lui. Trimite-i te rog plicul alăturat.*

Poezia de care îmi vorbeşti tu este mi se pare intitulată Ramuri. *Mi-a plăcut foarte mult, mi se pare ţi-am mai scris impresia… are prospeţimea sensaţiilor materiale, în care ai ştiut să strecori nevăzută şi sinteza ideei, – ceea ce este nota ta caracteristică în care caută să te menţii, fără să eşi niciodată. Ea mi-a procurat o adâncă întristare gândindu-mă la soarta ta, de a-ţi istovi materia cenuşie, cu Dreptul! Ce nefericită răsturnare de roluri! Ce potrivit era Gelu cu asta şi poftim!… în ultima lui scrisoare, Gelu, ca un efect al studiului silvic, a devenit el poet, din mecanic meşter ce era, şi ne-a scris o scrisoare de un lirism în care evoca pe maica mare*[4] *şi casa unde am copilărit cu toţii, încât am isbucnit în lacrimi cu toţii, întâi eu, apoi măicuţa lui, pe urmă Vica*[5] *şi chiar taicu*[6]*…*

Numai Lăzeanu[7] *rămăsese nedomirit, în faţa acelei explosiuni de emoţiune, în care el ştiuse să evoce figura mamei, plânsă acum de toate florile ei, de toţi trandafirii, petalele de boules de neiges, şi de lacrimile cristalizate ale coacăzelor…*

Zâmbetul ei bun mai înfloreşte doar din trecut şi preumblă peste prezent o rază senină şi iubitoare, din largul cerdac, asemenea copilăriei ce surâde în poezia ta din veacurile duse pentru totdeauna!…

Şi iată pe când muza silvică mângâe fruntea lui Gică, – severa justiţie legată la ochi îţi încreţeşte şi-ţi înghiaţă ţie fruntea, aşa de sensibilă adierilor sufleteşti! Mama poetului Stamatiad[8]*, cu care stam ieri la terasă, împreună cu poetul, îmi spunea: nu găseşti, D-le Nanu, că omul face tocmai contrariul de ce-ar dori să facă, toată viaţa, – chiar când ar avea la îndemână să-şi realizeze toate capriciile? „– Mă gândesc la câteva vieţi: Duiliu Zamfirescu, Iorga şi alţii, – oare politică voit-au ei să facă, – şi tocmai asta o fac cu tot desgustul! – Doamne, câtă frumuseţe şi câtă lecţiune e în suspinul unui cântec ce-mi vine acum pe fereastră, ce dulce îşi modelează silabele frazelor lui sfătuitoare: Viaţa e jertfa pentru visul tău de iubire! Arta însăşi nu-i decât iubirea ce i-o porţi, – lasă tot în ceasul al noulea, şi nu te întreba ce vei mânca mâine, – uite-te la paserile cerului care nici nu sapă, nici nu seamănă, şi totuşi bunul D-zeu are grijă de ele! Cum n-o să îngrijească de tine, când tot un cântăreţ al lui eşti!"…*

Uite, am ajuns în ceasul al noulea, şi o mulţime de mărunţişuri mă ţin pe loc, cum ţineau piticii pe Guliver ţintuit de fiecare capăt de fir de păr al lui!

Când va veni şi pentru tine odată ceasul al nouălea, în care glasul dulcei himeri îţi va cânta chemându-te: „Vino, te aştept de atâta vreme!" – să te duci svârlind cât colo dosarele tuturor arhivelor peste care ochelarii tăi împrumutaţi de la Brid'Oison, jurisconsultul lui Beaumarchais, îşi vor fi plimbat lupele lor măritoare, spre a despica controversele juridice[9].

Cu dragoste multă. Nu uita, du-te la Trouville… E o plajă admirabilă… Şi treci pe la biroul populaţiei, poate vei găsi acolo pe Marie Tournière – D-şoara care a venit cu Marioara[10] *într-o vacanţă la noi… Chiar dacă*

---

[2] H. Makelarie, figură proeminentă între doctorii musceleni, a fost mediul-şef al Spitalului „N. Kretzulescu" din Cîmpulung în perioada 1920 – 1940. Aici a reorganizat activitatea spitalului, care purta din plin urmele războiului abia terminat. Maestrul său a fost marele clinician prof. dr. Ion Nanu-Muscel, fratele mai mare al lui Dimitrie Nanu.

[3] Gheorghe Moşandrei, nepotul lui Dimitrie Nanu, inginer silvic, absolvent al Şcolii de Ape şi Păduri din Nancy (Franţa), ca şi tatăl său Mihai Tănăsescu-Moşandrei.

[4] Zoe Nanu, născută Hristodor, mama lui Dimitrie Nanu.

[5] Maria Viorica Tănăsescu-Moşandrei, nepoata lui Dimitrie Nanu, Lăzeanu prin căsătorie, sora poetului Mihai Moşandrei.

[6] Mihail Tănăsescu-Moşandrei, tatăl lui Mihai Moşandrei; inginer silvic, absolvent al Şcolii de Ape şi Păduri din Nancy.

[7] Emil Lăzeanu, conferenţiar doctor, medic radiolog, soţul Vioricăi.

[8] Al. T. Stamatiad, bun prieten al lui Dimitrie Nanu.

[9] Aluzie la licenţa în Drept obţinută de Mihai Moşandrei la Bucureşti.

[10] Maria Nanu, sora lui Dimitrie Nanu, căsătorită cu Mihai Tănăsescu-Moşandrei.

s-a măritat şi n-o fi răposat, vei da peste familia ei! Ce ochi va face zicându-i: „Je suis le fils de l'ancienne m-selle Nanu!''... Veţi trece o adevărată scenă à la Maupassant, – care strecoară ceva din ningerea anilor peste existenţe, în paginile lui unde realitatea simplă capătă poezia acelui „fugit irreparabile tempus!“.

Cu dragoste multă, D. Nanu

Bucureşti, 28 octombrie 1922
Dragă Mielule[11]*,*

Scrisoarea începută acasă la mine, – despre care îţi vorbeam în precedenta acesteia, – am răvăşit-o prin neorânduiala hârtiilor de pe birou, care probabil se aseamănă cu talmeş-balmeşul de pe biroul tău, – cu toate că, după cât mi-amintesc aici, erai foarte rangé în hârtii şi în biblioteca ta.

Îmi adun deci firul gândirei începute şi întrerupte atunci, ca să-l reîncep acum, cu toată gălăgia ce-o face Vica şi Lăzeanu în odae. (Ciripesc ca şi canarii lor din colivie.)

Dragă Mielule, sunt fermecat în timpul de faţă de frumuseţea cu care îşi îndeplineşte misiunea un preot, ale cărui predici n-au pereche decât cu ceea ce erau odată cursurile de Joia şi Mercurea ale neuitatului Maiorescu. Acelaşi fior al sublimului îţi lasă, – în plus că acest sublim e de altă natură decât cel filosofic; e sensaţia pe care o are sentimentul religios.

E o adevărată „creştinare“ pe care o începe el printre auditori, căci se cunosc cazuri precise printre ascultătorii lui, cari şi-au schimbat complect viaţa în timp de un an de când l-ascultă. Joia ţine prelegerile într-o şcoală, seara, şi atunci e dublat de un tovarăş foarte iscusit, mult mai cult ca el, care după predica lui începe nu cu atât talent, dar cu o întinsă erudiţie, să despice frumuseţile şi adâncimile evangheliei. Se complectează admirabil împreună, fiindcă unul lucrează cu farmecul ce merge drept la inimă, şi cellalt cu dialectica iscusită care câştigă definitiv şi raţiunea. Ascultătorul iese definitiv cucerit, fiindcă efectul minunat al erudiţiei e reţinut de luminarea inteligenţii.

Preotul dă cu ciocanul în blocul de ghiaţă al inimei, – iar raţionalistul teolog aprinde ceva ca o lumină în aceste sfărâmături şi topeşte tot ce mai rămăsese sgură.

Nu ştiu dacă ţi-am spus în scrisoarea trecută, dar te îndemn şi acum, fă tot posibilul şi informează-te la ce biserică din Paris se ţin cele mai reputate predici, şi du-te de le auzi; te vei convinge că nimic nu formează adâncimea inteligenţii şi a sufletului ca adevărurile cuprinse în Evanghelie.

De când m-am recufundat în acest ocean cu adevărat infinit, mi-au licărit vreo două lucrări noi, un mic levé de rideau, – un fel de „aube“ al unei lucrări dramatice mai intense pe care am botezat-o „Puterea luminei“. Adică, zic rău „am botezat-o“, căci botezul vine după naştere totdeauna. Ori aici, numele a precedat cu vreo trei-patru luni naşterea! Văzând succesul cu care a reînceput „Puterea Întunerecului“, lacrimile şi înduioşarea din sală culminând la lăsarea ultimului act, pe atâtea feţe, – mi-am zis: cum nu mă învredniceşte Dumnezeu să fac o operă socială în felul acesta, în care să pot arăta „Puterea Luminei“, nu a întunerecului! Şi parcă D-zeu mi-ar fi auzit această năzuinţă cu desăvîrşire impersonală, dorită numai pentru triumful adevărului; n-a trecut mult, şi am cunoscut eu însumi, puternic ca niciodată în viaţă „Puterea luminei...“. Acum am de ce să mă retrag în singurătate la vară...

Până atunci voi adânci şi voi frământa ideia. Când mă voi aşterne la masă, nu voi avea decât s-o transcriu...

Cu dragoste, D. Nanu

[București], 20 decembrie 1923
Dragă Milănuş,

Îţi scriu mult în urmă după rândurile tale, şi tot încă n-am întâlnit pe Lebrun, pe care mâine abia îl văd. Printr-o cartă poştală îţi voi scrie un supliment de rânduri în ceea ce te interesează mai de aproape.

Deocamdată fiindcă mă găsesc în camera lui Gelu, mă las furat de farmecul

[11] *Dragă Mielule* – alt nume de alint al lui Mihai Moșandrei, folosit – se spune – ca însemn al blândeții lui caracteristice.

privirilor pe cari mi le reproduce gramofonul lui... Muzica asta este o subtilă femee... Nu ştiu nici azi dacă trebuie s-o binecuvântezi sau s-o blestemi! Nu ştiu dacă-ţi odineşte sufletul sau ţi-l otrăveşte.

Ţi-l farmecă, – şi când eşti fermecat nu mai poţi să ştii dacă mergi spre râpă sau spre o culme. Poate că în definitiv, ca şi vinul, ea nu face decât să-ţi scoată adevărul propriei tale fiinţi la suprafaţă; pe tine şi nu pe ea trebuie s-o binecuvântezi sau s-o blestemi. Ea nu-ţi face amarul sau prospeţimea undei sufletului, îi dă numai purpura de lumină şi miragiu unde o clipă, ca-ntr-o oglindă, eului *îi place să se contemple. Romanţele în stilul cel mai pur francez îmi dau un dor nespus de Paris. Dar Parisul se tot depărtează ca Meca de Emirul lui Macedonski. Nu mai cred să-l văd vreodată.*

Ce noutăţi să-ţi mai dau de pe aici? Iorga cu repeziciunea cu care ai scrie o scrisoare, scrie la drame peste drame pe care şi le joacă la Teatrul Popular. Câteodată iese din condeiul lui câte un act, dar numai unul, care ar putea fi scris numai de Ibsen sau de Shakespeare! Ce păcat că nu se ţine totul. Aşa e cu ultima lui dramă: Fatalitatea învinsă. *(Îţi voi trimite critica ce i-am făcut-o în* Plutus *şi care va apărea mâine.) Cronica dramatică e singura mea activitate literară în ultimul timp. Nevoile ning pe umerii mei din ce în ce mai grele. Casa m-a îngropat în datorii neprevăzute, încât îmi vine să fac ca unii melci: s-o las în drum, să năpârlesc adică de cochilie!*

La Gelu am găsit o carte nouă: „Les mauvais maîtreès“. De mult n-am citit o carte care să fie aşa de mult în ideile mele, încât să am impresia c-am scris-o eu. Cumpăr-o şi ai să-ţi aduci aminte de multe din clipele petrecute împreună. A apărut la Plon şi e de Jean Carrère.

Pe mâine, comisionul lui Lebrun. Recomandat i-ai trimis versurile?

Cu dragoste, D. Nanu
Prelungirea Polonă 49

Băile Herculane,
Camera 21, aprilie 1924

Iubite Mielule,

Dacă e vreun colţ de pământ în ţară unde să visezi liniştea urmărită de mult timp, unde să nu auzi nici tu câine, nici tu cocoş, nici tu mâţă în călduri, apoi locul acela e numai Băile Herculane! Inscripţiile pe piatră din vremea romanilor, unde cutare părinte aduce mulţumiri lui Aesculap că i-a vindecat o fată de infirmitate, prin virtuţile apei ce curge din aceeaşi stâncă şi pe aceeaşi gură de stâncă azi, ca şi în vremea lui Traian, dau nu ştiu ce aer de sănătate garantată prin mărturiile lapidare ale foştilor întemeietori ai Daciei, bimilenare! Observ însă ce puţină gratitudine avem noi – creştinii – care ne vindecăm, şi plecăm egoişti, fără să lăsăm ca vizitatorii romani de altădată, care veneau tocmai de la Roma, aici, o mărturie de însănătoşirea noastră, care poate fi de atât sprijin sufletesc nefericitului ce vine întâia oară în Herculane, cu paşi nesiguri, şi se-ntreabă: M-oi face bine? Nu m-oi face bine? – cei ce ştiu oleacă latineşte şi înţeleg inscripţiile din picturile romane, au această mângâiere văzând cum răzbate prin atâtea veacuri virtuţile unor ape, izbăvitoare de urmele păcatului!

Ce nesfârşită bunătate a lui Dumnezeu, că le-a ţinut să nu sece, veşnice ca mizeria trupului nostru!

Recitirea frazelor lapidare săpate în marmură pe culoarele cari te conduc în cabine, îţi lasă în suflet nu ştiu ce convingere adâncă: „dacă stricaţii ăia şi lecuiau, dar un scyt barbar... cu atât mai uşor“. Remediu contra melancoliei, pe care o deşteaptă izolarea şi singurătatea de aici, avem în sala de mâncare, unde şederea se prelungeşte după masă pînă la 10 ½ seara, un radio, prin care vioriştii cei mai patetici din Budapesta (şi cred că-ţi poţi închipui ce poate fi un ungur, când mai e şi patetic!) ne leagănă tristeţile şi ni le adoarme! Adânc privilegiu al artei! Dumnezeesc! Numai de la Bucureşti nu avem. Şi Ioana Ţopa m-a prevestit că va spune o poezie la Radio, aş fi voit s-o aud de aici. Dacă o vezi anunţată la vreun festival, du-te te rog şi să-mi scrii, ce fel m-a interpretat.

Aci am scris o poezie, pe care o vei vedea poate chiar în numărul viitor în

Curentul Literar *suplimentul de Duminica viitoare. Mai pregătesc un articol de longue haleine* pentru Convorbiri Literare.

Răsfoind cele 2 groase caete de versuri pe care d-şoara mi le-a transcris, îmi pare grozav de rău, prea târziu, că nu le-am dat lui Barbu Lăzureanu să mi le transcrie… Nimeni nu era mai specialist ca dânsul să-mi descopere atâtea bucăţi cari lipsesc din „rosaces“ făcute cu atâta grije. Numai şoarecul acela de bibliotecă mi le-ar fi scos din praful uitării… Aşa incomplecte, parcă nici nu-mi vine să le mai dau la lumină, mai ales că – parc-a fost un făcut – cele slabe nu s-au pierdut!

Spune-i lui Lovinescu când te duci, prieteniile mele călduroase. Sărută pe Julieta[12] *şi pe Mimi-Tou, pe măicuţa, Viorica, şi pe toţi câţi şi-aduc aminte şi li-i dor de mine. Dacă-mi scrii –lucru ce mi-ar face enormă plăcere, – nu uita să nu pui pe adresă Băile Mehadia, cum greşesc românii de obiceiu, ci Băile Herculane.*

Cu toată dragostea şi urarea de sănătate, D. Nanu

Bucureşti, 1932, Str. C 8 Parcul Cornescu

Dragă Mişule,

Am venit din calmul C-Lung în trepidantul Bucureşti, şi nu ştiu cum să sbor iarăşi spre cetatea naşterii mele, departe de Babilonul acesta unde trotuarele sunt un fel altare priapice cu nesfârşite teorii de bacante.

Totuşi, am observat, pentru un artist ca tine, Bucureştii ar trebui să fie ceea ce era pământul pentru Alfeu, dacă nu mă înşel. Să cobori ca dintr-un avion, să ia talpa piciorului contact cu Bucureşti, să dai o raită în tramvai, într-un automobil la Şosea, te vei simţi „enceint“ cu o mulţime de subiecte, cari vor prinde să-şi agite mădularele… Atunci ţâşti la C-Lung, unde să le naşti într-o muncă laborioasă şi liniştită, adică cu răbdare şi fără pripă…

Să-ţi dau un exemplu cum am vânat un subiect din vânt, care abia m-a efleurat, şi pe care ţi l-aş fi redat aci mai bine dacă ţi l-aş fi împărtăşit în chiar ziua când l-am… aspirat din aerul de seră al unei zile de soare ce părea de vară…

Veneam într-un automobil înţesat de muşterii care ca de obicei n-au nicio destinaţie pronunţată, cum desigur sunt şi eu, pentru ei, într-un „reciprocamente“ absolut…

Nu tot aşa trebuie să fi părut, se vede pentru o doamnă ce şedea lângă mine, distinsă, şi care mă tot măsurà cu aerul că, dacă m-ar alege, poate s-ar păcăli în ceea ce credea… Nehotărâtă ca înaintea unei cumpărături din Lipscani! Acum, – impresia – tot aşa de literară – pe care mi-a făcut-o ea mie. Simţeam sub arcadele fine ale sprâncenelor ce susţineau o frunte arhitectural boltită că ochii ei ar fi răspuns la apelul gândurilor mele, dacă le-aş fi dat glas, cu un surprinzător: „Mais… oui!“ Şi-am fi coborât împreună… Şi acum, măcar că pasagera a coborât la prima staţie, fără să fie provocată să spue acel „Mais… oui“… încet-încet filmul nuvelei se desfăşurà înainte prin o mulţime de cotituri cu acelaşi refren „mais oui!“, ecou al unui suflet din cele mai pure, un film cam aşa cum ar pretinde Gelu că este al lui.

Nu-ţi mai spun cum îl vedeam terminat acest roman al cărui ultim capitol ar fi fost un „Mais, non!“ – am vrut numai să-ţi dau un exemplu, că pentru viaţa interioară (fără de care un autor e mort) – Bucureştiul oferă, ca orice oraş mare, – astfel de perspective, de motive pe care liniştea provinciei nu ţi le dă.

Simţi aşa, te miri de unde, cules din vânt, un ritm de muzică, un şir de diferite game cu care este rostit acelaşi „Mais, oui!“ până la acel pedalat şi grav „Mais, non“ şi… nuvela sau romanul e ca şi gata!

Mai trebuie numai scris. Dar pentru aceasta trebuieşte… Câmpulungul, apa, seninul cerului şi liniştea de-acolo. Ce-ai să faci mai bun decât să dai formă şi nesfârşite faţete pietrei preţioase găsite undeva, în faţa lui Resch poate, într-un tramvai, sau la

---

[12] Juliette Salagnac (22 martie 1903, Paris – 31 octombrie 1982, Câmpulung) – soţia lui Mihai Moşandrei, pe care poetul a cunoscut-o la o serată a „Salonului Tineretului" de la Paris. Juliette l-a însoţit pe Mihai Moşandrei în România, după ce acesta şi-a dat doctoratul în Franţa, și s-au căsătorit la București.

conferinţa din Sala Dalles, unde Lebrun, ca un microfon al Parisului printre noi, ne dă acel ritm fin intelectual, cu care îşi presară el întotdeauna gustoasele-i conferinţe. (Am auzit conferinţa lui Parisul acum douăzeci de ani. *Delicioasă!)*

Sărută pe toţi ai tăi pentru mine de ziua ta şi să trăiţi cu toţii fericiţi şi liniştiţi. Iar de-o fi război, sus la Oţelul![13]

Ieri a ţinut la Radio o conferinţă care te-ar fi interesat pe tine foarte mult: un mijloc nou de câştig pentru micul proprietar de munte, ca şi de şes. Să creşti pe lângă casă iepuri de casă din rasa Castor Rex; numai o pereche îţi da pe an atâţia pui încât să câştigi cu blana lor 5.000 lei. Deci cu 50 de iepuri o frumoasă sumă de 25.000 lei, blană foarte căutată. Cu acest comerţ de bănuri România a făcut anul trecut un export de trei ori mai mare decât acela pe care l-a obţinut pe grâu! În plus, pe când cheltuiala grâului „ne paut plus la chandelle", creşterea iepurilor este foarte puţin costisitoare şi nu cere decât curăţenia absolută a coteţelor, ca să-i fereşti de boale. Scrie, dacă vreai, la Paris să-ţi trimită o carte despre creşterea iepurilor de casă şi comerţul lor.

Iată dar că Bucureşti nu oferă numai combustibil de încălzit sufletele, dar chiar toracele, întrucât se spune că blana de Castor Rex este minunată împotriva reumatismelor. Îţi poţi închipui dacă vei avea a te plânge de lipsă de clientelă!

Cu dragoste, D. Nanu

[Bucureşti], 13 martie 1933

Dragă Mihai,

Un soare de primăvară mă împinge spre voi, ca să simt întoarcerea primăverii acolo unde se resfaţă ea mai mult, nu unde este gâtuită de buldinguri şi de trotuare… Dar casa nu am închiriat-o, aşa că nu pot pleca tocmai când chiriaşilor le sfârâe călcâile după noi apartamente. Şi casa, cu toate avantajele ei, o cătuşă mai mult pentru spiritul literar, când o imparţi cu altul!

Apropos de spiritul literar, fiindcă sunt penetrat acum de viaţa şi scrierile lui Goethe, – ultima carte este studiul lui Andler asupra teatrului său – mă simt îndemnat să-ţi împărtăşesc marea atenţie pe care el, cel dintâi, o dă igienei spiritului creatorilor literari. Face dar să ne oprim la marea lui experienţă, asupra căreia au revenit acum specialiştii moderni adâncind-o ştiinţificeşte.

Mi-aduc aminte cum îmi împărtăşai şi tu o sensaţie identică cu aceea ce ţi-o împărtăşam eu, că literatura te cuprinde cu atâta exclusivism, că îţi consumă nu numai vremea pe care trebuie s-o dai societăţii, dar chiar aceea pe care o datoreşti familiei! Copiii imaginaţiei tale devin mai legitimi decît propriii tăi copii, cărora eşti în stare să le jertfeşti un rând de haine util sănătăţii lor, – pentru o copertă copioasă, în culori, – pe care ţi-ar face-o ţincograful ca să-mbrace ultimul tău făt literar!

Vorba lui Nigrim:

Se duc banii dura, dura
Şi cu ei literatura!

Toţi trecem, cu visul nostru, drept mantie şi…

Intrăm în noapte, înfăşuraţi ca Dante,
De rime simboliste şi abracadabrate!

Tocmai ce spuneai tu, iată ce spune Andler despre Goethe, care a exploatat mult o impresie care prin noi trece fugară şi-o lăsăm neutilizată! (Câte cărţi de valoare am lăsat astfel să se piardă în o mie de impresii fugare, din care titanosaurii literaturii îşi scot operele lor!) — Citez din studiu: „La verité est que Tasso[14] *bénéficie de toute l'expérience de Goethe. Il décrit les dangers dont Goethe a parfois senti l'obsession mauvaise, et contre lesquels il s'est mis en garde. Werther était la monographie du mal du siècle. Tasso reprend cette analyse sur un om fait, déjà riche d'oeuvres, mais incapable de vivre hors de son rève. État d'âme morbide, trop général, et qui prépare des paroxysmes redoutables (Lovinescu s-a destăinuit în* Bizu.). *On l'avait vu par J. J. Rouseau. On le reverra peu d'années après, dans Novalis, dans*

---

[13] Cãtun din apropiere de Câmpulung, aflat într-o zonã pitorească şi ascuns printre muscele, unde se afla o veche proprietate a familiei.

[14] *Adică Goethe în scrierea sa „Tasso".* (n. a.)

Hoelderlin, dans Kleist, dans Clemens Brentano, dans Th. A. Hoffmann, dans Zacharias Werner.

La catastrphe mentale n'en épargnera aucun! Tasso est l'image visionnaire de cette menace, que Goethe sent planer sur toute cette époque, et sur lui même. Il la dècrit dans un style qui fait deviner la réalité pathologique, sans l'experimer". „Incapable de vivre hors son rêve!" - tocmai incapacitatea pe care ne-o mărturiseam reciproc!

Prin urmare, cum vezi dragă Mihai, „binişor cu acestea" când ţii în mâini proaspetele producţiuni ale creierului. Când, cum vezi, lista este aşa de lungă, şi încă la un neam solid construit ca nemţii, cu atât mai mult un autor dintr-o ginte slabă ca românii trebuie să urmeze strict o higienă mentală salutară. Nu-ţi tăia legăturile ombilicale cu societatea. Fă ca Goethe: du-te la baluri, la cluburi politice, ia parte chiar pasională la atâtea mişcări în germen de a fi factori de efervescenţă socială, – numai aşa vei ieşi din aerul prea confinat (când nu e premenit) al turnului de ivoriu. E mai consequent ca firea omului să fie un instrument complect ca pianul, decît o singură coardă a lui Paganini, care atunci e constrâns şi el la virtuozităţi (floricele) – din cauza unicităţei instrumentului ce-şi alesese…

Parcă notele grave şi largi ale unei game mai vaste îmbrăţişează şi hrănesc mai bine însăşi fantezia poetică. Fără orizonturi largi, cum ar avea ea mediul în care să-şi desfăşure liber curbele mişcătoare ale ritmului său?

Duminica viitoare avem adunarea generală a S.S.R-ului. Tu ai fost deja trecut între membri sau faci acum cererea? Dacă n-ai făcut-o trimite-mi-o mie, ca să-ţi facem propagandă împreună cu Rebreanu şi Costică[15]*. Trimite şi cele 2 volume*[16] *reglementare lui Costică*[17] *să le dea lui Rebreanu.*

Cu dragoste, D. Nanu

[Bucureşti,14 iunie 1933

Dragă Mişule,

Dacă vreai să fii mai edificat – deşi nu eşti ţinut în recenzie să faci traducerea titlului Ite missa est *– ai putea întreba şi pe Şapcaliu*[18]*, căci ăla ştie comentariu mai bine decât popii! Traducerea ta este exactă, decât leturghia înseamnă tocmai drama mistică a sfinţirei pâinei prin transubtanţialitatea corpului şi sângelui lui Christ în anafură. De aceea după ieşirea cu sfintele daruri se serveşte la iconostas frângerea pâinii din care fiecare credincios îşi ia bucăţica lui. Cred însă că nu-i tocmai necesar într-o cronică literară să faci atâtea incursiuni în dogmatică. Depinde de înclinaţia sufletească şi de turnura ce vreai să dai articolului. Zici „în paginile ce-ţi trimet" – dar afară de c. poştală n-am primit nimic. Articolul, dacă îl faci şi e terminat la 4 Iulie, mi-l trimeţi direct la Bucureşti. În privinţa lungimei: 8 pagini de caiet obişnuit dictando. (Atât a fost prescurtat al meu relativ la Pegasul tău)*

Din psihologia lui [indescifrabil] *nu-i nicio scenă mai savuroasă decât acea cu doamna Nigrim, care şi-a permis să-l facă prost, şi riposta lui: Cum, doamnă, prost cu 3 premii? (Parcă ar fi fost Papa cu-a lui trei coroane puse una peste alta!) Dar îţi găseşti beleaua când ai pune-o! Partea lui frumoasă e*

[15] Constantin Nanu, frate al lui Dimitrie Nanu, medic al Teatrului Naţional din Bucureşti, unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Liviu Rebreanu.

[16] Mihai Moşandrei a debutat în anul 1929 cu volumul de poezii *Pãuni,* urmat de *Gãteala ploilor* (1932), carte de versuri premiată de Societatea Scriitorilor Români. A devenit membru al Societãţii Scriitorilor Români în anul 1934.

[17] Constantin Nanu

[18] Gheorghe Şapcaliu (1867 – 1941) – profesor de istorie, română, latină, germană și franceză la Școala Normală „Carol I" și apoi la Liceul „Dinicu Golescu" din Câmpulung. Stăpânind la perfecţie limbile elină, latină, slavonă, germană şi franceză, având cunoştinţe de limbi orientale, dotat cu o memorie prodigioasă, a stârnit admiraţia istoricilor Dimitrie Onciul şi Nicolae Iorga pentru cultura sa enciclopedică. A trăit toată viaţa retras şi nu a lăsat nimic scris.

interesul ce are de opera prietenului care-l iubeşte şi pe care apreciază, – aceeaşi care o are de propria sa operă! Numai graţie „teroarei“ lui mi-am strâns poeziele măcar în manuscris. Pentru egrasia casei trebuie numaidecât chemat Egon Rutil, reprezentantul societăţii care a făcut podul de peste Elba!

Eu l-am utilizat la casa mea şi-i voi fi mereu recunoscător.

D. Nanu

Adresa de la Bucureşti: Str. C 8 Parcul Cornescu, sector III

[Căciulata], 14 iulie 1933

Dragă Mişule,

Am sosit abia ieri în Căciulata şi acum sunt instalat în Cozia, vila inginerilor sylvici, zis sanatoriul Caps (Casa autonomă pădurile statului). Cum vezi poeziei, când nu mai are loc în vila comercianţilor: Lison, i se deschid bucuros uşile fermecate în palatul pădurilor! N-are decât să sune din corn, vorba lui Eminescu, şi alte posibilităţi de ospitalitate i se deschid! Valea Oltului este o adevărată gură de rai. Rândurile tale cu reproducerea versurilor lui Alioth m-am făcut să râd cu poftă! Şi când te gândeşti că e o princesă pur sang, care scrie minunat poezii în limba franceză, tocmai ea să scrie mai rău ca bărbierul Militaru în limba română. Ce păcat că un iniţiat al muzelor române nu se găseşte s-o iniţieze în tainele, – cum să ocolesc equivocul? – în tainele prosodiei şi ale vocabularului românesc!

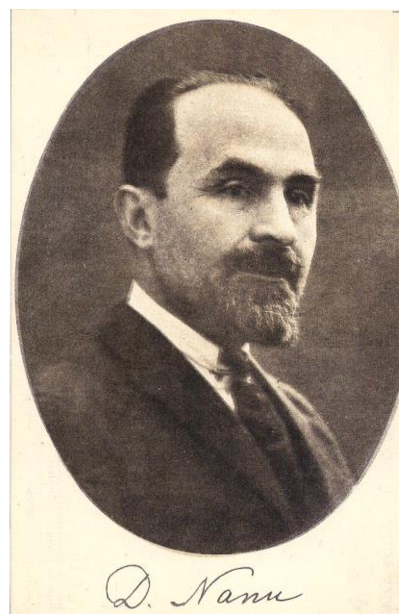
Mă bucur că ţi-a plăcut articolul asupra Pegasului[19]*. Apropos: ai volumul lui Camil Petrescu: „Lovinescu în zona imperturbabilă’’? Este de o profundă adâncime critică şi de o măestrie în execuţie! aşa de radicală execuţie mai poţi vedea numai în polemica Gherea – Maiorescu, şi în – fără modestie – polemica mea cu Scriban*[20]*, ca mijloace de răsturnare. Se vede că atunci când o oaie mănâncă un lup, îi dă Dumnezeu arme speciale! Dacă nu ai volumul şi vreai să-l vezi pe maestru pus şi la judecata paralelelor, şi a contrazicerilor, – ţi-l pot trimite.*

Când vreai să-mi scrii aşadar: Sanatoriul Casei Pădurilor, Căciulata – Cozia, Jud. R. Vâlcea.

Cu dragoste, Mitică

Poetul Dimitrie Nanu.
Fotografie trimisă mamei, în vremea prizonieratului din Helmstedt, Germania. Data poştei: 14 mai 1918. Atelier fotografic „B. Wurm”, Helmstedt. Arhiva Adrian Săvoiu.

Dimitrie Nanu
Carte poştală editată de Societatea Scriitorilor Români „Casa Scriitorilor”, circa 1930. Arhiva Adrian Săvoiu

---

[19] Recenzia superlativă a volumului scris de Mihai Moșandrei, *Prezenţa Pegasului sau plimbări lirice în jurul poeziei (1933),* a fost publicată de Dimitrie Nanu în revista *Convorbiri literare.*

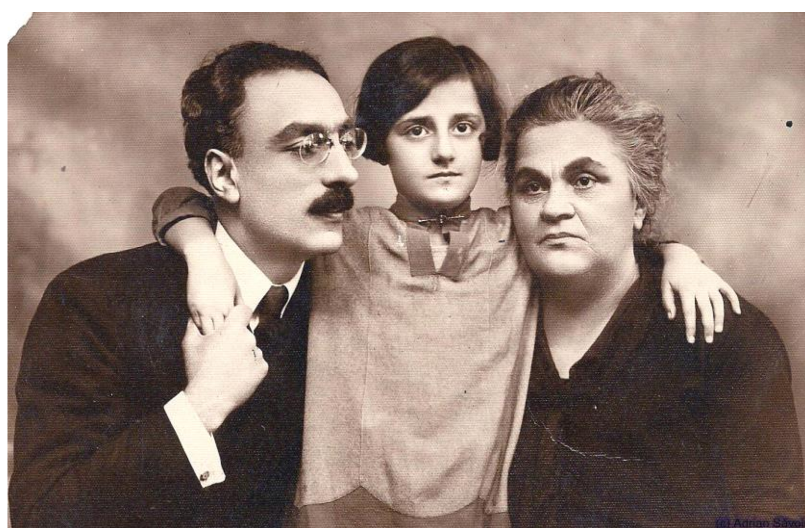
[20] Cu arhiereul Iuliu Scriban (1878 – 1949), căruia îi spunea, în derâdere, Scârban, Dimitrie Nanu a avut o intensă polemică, pe motiv că preoţimea una zice şi alta face.

CARTA POSTALĂ

Dragă Moșule, să nu mă
lași cu Gódoy! Ți-am trimis
azi ambele lui cărți. Munca
pentru cea de a 2a Ite missa
est, îți va fi mai ușoară
mai ales că Royère îi face
o glosă foarte pătrunzătoare
la început. E ciudat cu poetul
ăsta. De unde până unde
știe el că opera mea se aseamănă

Domnului
Mihail Moșandrei
Avocat și om de litere
Campulung
Strada Lascar Catargiu 20
Județ Muscel

Carte poștală expediată de Dimitrie Nanu
către Mihai Moșandrei la 14 iunie 1933. Arhiva Adrian Săvoiu

Mihai Moșandrei, împreună cu mama sa,
Maria Tănăsescu-Moșandrei (născută Nanu).
În mijloc, Michelle, fiica poetului. Atelier fotografic
„I. Munteanu”, Câmpulung, circa 1933.
Arhiva Adrian Săvoiu

Mihai Moșandrei în perioada studiilor doctorale.
Paris, Jardin du Luxembourg, mai 1925.
Arhiva Adrian Săvoiu

COVRIGUL CU OU, UN PRODUS TRADIȚIONAL – ZESTRE A COMUNITĂȚII LEREȘTENE

Prof. Ion Oană
Președintele filialei Mușcel a S.S.I.R. din România

Un produs culinar tradiţional ce face, alături de colăcei şi cozonaci, deliciul marilor sărbători creştine - Crăciunul, Paştele şi Rusaliile - a fost şi este **covrigul cu ou**, un produs unic și specific zonei Muşcelului. El este special localității Lerești fiind făcut după o reţetă foarte veche.

Aici, în Lereşti, între covrigii cu ou, colăcei, cozonaci şi tradiţia comunităţii este o durabilă legătură. În momentele creştine ale anului, lereștenii soseau acasă de pe îndepărtatele zone pastorale sau întinderile forestiere ale patriei. Veneau să-şi vadă soaţele, să-şi sărute şi mângâie copiii, să aducă agoniseala, daruri şi să trăiască momente de linişte şi de răsfăţ ale sufletului alături de ce le era mai drag: familia şi comunitatea. Acum se făceau majoritatea nunţilor. Veselia şi bucuria familiei se împleteau armonios cu veselia şi bucuria comunităţii, ca o perenitate a cultului vieţii. Dar nu erau uitaţi nici înaintaşii, fără de care ei n-ar fi existat... Pentru cei trecuţi în nefiinţă, se împart, întru pomenirea lor, cozonaci, colăcei, covrigi cu ou, ouă roşii, de Paşti şi vase de Rusalii.

Săptămâni bune înaintea acestor înălţătoare momente creştine, **cuptoarele** „mergeau“ ne-ncetat pentru prepararea acestor bunătăţi Harnicele lereștence nu cunoşteau odihna decât furând momentele când puteau pune geană pe geană.

Covrigul cu ou ar data, după tradiția orală, înainte de venirea ardelenilor în ținuturile subcarpatice ale Mușcelului adică prima jumătate a sec. al XVIII-lea. Plaja de întindere a acestui delicios produs autohton corespunde, în linii mari, cu zona populată de ardeleni după sosirea lor aici. Probabil că nici asocierea lor cu colăceii, în timpul marilor sărbători amintite, nu este întâmplătoare dacă avem în vedere că, în Transilvania, coliva - într-u' cinstirea și pomenirea morților, a fost interzisă de autoritățile habsburgice. Aflați într-o astfel de crudă situație, românii au înlocuit coliva cu colăcei.

De atunci și până astăzi, arămiul, pufosul și aromatul covrig cu ou se face după o rețetă transmisă din generație în generație, din familie în familie, îmbunătățindu-se în funcție de momentul timpului istoric al dezvoltării tehnice a societății.

„Marele secret”(!), (dacă a existat vreodată un secret în acest sens), în afara ingredientelor folosite, per cuptor (45 de ouă, 4 kg și jumătate de făină, o jumătate litru de ulei, un kg de zahăr, 4 lingurițe de sare, 4 lingurițe de leșie de fag, coaja (rasă) a două lămâi, esență de rom, 40 grame drojdie, praf de copt, amoniac) este cel al frăgezirii aluatului cu țuică amestecată cu rom, și a leșiei de fag obținută dintr-o lingură, cu vârf, de cenușă de fag adăugată la o cană de apă fiartă, al coacerii în cuptorul încins pe vatră după ce s-a scos jarul obținut din „țăndări”[1] de brad, al muncii neîntrerupte din momentul frământatului până se termină coptul.

Pe lângă trudă și sudoare, gospodinele dăruiau, din existența lor, mult suflet și pasiune fără de care efortul nu-și găsea împlinirea.

Dar, ... dacă înainte exista teama că meșteșugul producerii covrigului cu ou poate fi furat, astăzi există teama că acest meșteşug se va pierde ca multe alte tradiții și obiceiuri.

Sesizând acest pericol, soții Elena și Ionel Marin, încă din anul 2005, au ridicat problema organizării unui FESTIVAL AL COVRIGILOR CU OU aducând ca argument pericolul pierderii acestei istorice tradiții locale în contextul în care, nu cu mult timp în urmă, în localitate existau zeci de cuptoare menite a coace covrigi cu ou, cozonaci şi colaci pentru uzul casnic cât și pentru comunitate.

[1] Limbajul popular al așchiilor

Pentru a avea baza legală a demarării acestui proiect au înființat Asociația „ALUNELUL”. Timid la început, dar ...

Pentru a reînvia şi păstra tradiţiile locale, autorităţile comunale (Primăria și Consiliul Local) au iniţiat, cu ani în urmă, „ZILELE COMUNEI LEREŞTI” - în ziua de Rusalii a fiecărui an când, cu această ocazie, are loc şi „FESTIVALUL COVRIGILOR CU OU”.

O mare „gură de oxigen” vine din partea Societății de Patiserie şi Cofetărie ***Un băiat şi o fată***, din Câmpulung, prin patroana acesteia, Doamna Florina Vuței.

Chiar dacă, la prima vedere, ar exista ideea de bussines, prin ceea ce a întreprins și întreprinde, patroana societății s-a angajat energic în salvarea, conservarea și relansarea acestei tradiții a covrigului cu ou, în zona Mușcel dar mai ales în Lerești.

Încă din anul 1997, brandul a preluat rețeta autentică de la gospodinele din Lerești, Rucăr și Albeștii de Mușcel, reușind cu succes introducerea acestui produs pe piața locală și apoi zonală.

În anul 2013 societatea „Un băiat și o fată” a decis atestarea ca produs tradițional și înscrierea la OSIM cu eticheta de *Covrig Muscelean* cât și atestat *produs tradițional* și de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Regionale.

Datorită acestor atestate, covrigul muscelean a devenit cunoscut în întreaga țară fiind prezentat la diverse expoziții în domeniu și la festivaluri cu produse tradiționale locale, fiind singurele cofetării din țară care dau viață acestei rețete tradiționale.

Societatea *Un băiat și o fată* fost prezentă la o serie de târguri și festivități de profil alături de instituții de renume prcum Consiliul Județean Argeș, Direcția Agricolă Pitești și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Regionale.

Covrigul cu ou a făcut senzație la Romexpo dar și la Berlin.

Covrigul muscelean, pe 26 august 2017, a fost premiat în cadrul evenimentului „Fabricat în Argeș” primind *Trofeul Fabricat în Argeș.*

Covrigul cu ou, dacă la început a fost produs, de societatea *Un băiat și o fată,* numai în perioada Sărbătorilor Pascale și Ruslii, fiind specific acestor sărbători, a ajuns să fie un preferat zilnic al consumatorilor mici și mari și produs în tot cursul anului. Cu toate acestea, în comunitățile sătești, funcția de ritual nu a dispărut.

Este cunoscută prezența la FESTIVALUL COVRIGILOR CU OU în cadrul căruia societatea *Un băiat și o fată* este **organizator, sponsor și participant cu stand.**

Mulțumiri Primăriei, Consiliului Local, Asociației „Alunelul” și Cofetăriei *Un băiat și o fată* pentru ce ați făcut și faceți în această comunitate ca acest produs tradițional, adevărată zestre a comunității locale, să nu dispară !

Sursa: Cofetăria „Un băiat și o fată”

UN OBICEI UITAT „STRIGĂTELE PESTE SAT”

Preot Gheorghe Cîrstina

Dacă s-ar fi putut consemna măcar o parte din tezaurul aflat în mediul sătesc, de-a lungul veacurilor, păstrat prin rapsozii bătrâni, alta ar fi fost situația patrimoniului nostru cultural de astăzi.

„Asemenea rapsozi bătrâni, au existat cu siguranță și între geto-daci, iar povestirile lor erau urmărite cu viu interes în adunări” (Crișan I.H. 1986, p. 237)

„ Iordanes afirma că Deceneu, marele preot dac, i-a învățat pe supuși etica și morala, ramuri ale filosofiei, din care rezultă curajul, cumpătarea și spiritul de dreptate.”(Crișan,1986,p.324)

Până în preajma venirii la putere a regimului comunist, exista în Dragoslavele și Rucăr -Muscel din România, un obicei străvechi „Strigătul peste sat” considerat de Romulus Vulcănescu „o instanță judecătorească” sătească.

„Este esențială aici, prezența scaunului de judecată care, în tradiția juridică populară, a fost atestat atât în vatra satului, cât și în incinta bisericii.” (Vulcănescu, 1970; 197)

La Dragoslavele exista la Vamă, un loc pentru „popreală” (detenție), un loc unde se pedepseau călcările de lege mai mici prin lovituri de vargă, dar și pentru pedepse mari, „țeapa”(trasul în țeapă) sau „funia” (spânzurătoarea)

La Rucărul vecin, preotul haiduc din ceata lui Stanciu Bratu, popa Ion Geantă, pusese „ în curtea bisericii, deoparte și de alta a drumului de acces, juguri la care erau înjugați, oameni care lucrau în zi de sărbătoare și lipseau de la biserică”. (Pârnuță, 1996,p. 28.)

O instanță judecătorească mai blândă unde călcarea normelor morale era sancționată prin satirizarea persoanelor implicate era „gura satului” manifestată prin „strigăturile peste sat”.

Acest obicei se desfășura în seara lăsatului sec, în postul mare al Sfintelui Paști și era un eveniment ce frământa întreaga comunitate.

Stabilirea relelor, se făcea „ printr-o pâră publică”, strigătura peste sat. (Marian,194; 200)

Toți așteptau cu sufletul la gură să se însereze, și ieșind din case așteptau strigă-turile.

Erau certate persoanele cu derapaje comportamentale și lăudate cele cu realizări frumoase. (Pârnuță,1996, p. 189)

Cele mai înfierate erau furtul și adulterul. Dialogul era condimentat cu elemente satirice, care stârneau râsul unora și plânsul altora.

Gura satului devenea sperietoarea tinerilor. Toate strigăturile se făceau într-un mod lipsit de ură, în glumă. Marile adevăruri nu supără dacă sunt spuse în glumă.

După ce se însera, grupuri de tineri, dintre cei cărora obștea sătescă nu le putea imputa derapaje în comportament, înzestrați cu voce puternică, simț critic și umor, urcau pe dealurile satului și începeau strigarea, care era un fel de analiză comportamentală a vieții sătești de peste an.

Erau luați „la bani mărunți”: fetele de măritat și flăcăii de însurat, bogătașii, chiaburii, negustori sau funcționari corupți, văduvele, bețivanii, craii satului, leneșii, avarii și fetele bătrâne. (Ghinoiu, 1997, p.192)

Pentru acest lucru trebuia să aibă grupurile un curaj deosebit căci, de erau prinși în fapt de cei cu „onoarea pătată”, urma chelfăneala, la propriu. Pentru aceasta fiecare grup organiza echipe de pază. (Folclor poetic din Argeș-Muscel, 2014,p. 97)

Se stabileau dealurile „cu ecou” de unde se făcea strigarea, cine răspunde la strigare, textele pentru fiecare „strigat”. Totul se făcea dinainte în mare taină.

Toate treburile gospodărești erau terminate din vreme, iar satul se umplea de o liniște nemaiântâlnită. Ici, colo se mai auzea lătratul unui câine și acela mustrat de stăpâni să tacă. Doar clipocitul apelor nu putea fi oprit.

(Informator, Popa Ion, 81 de ani din satul Dragoslavele)
Culegător Gheorghe Cîrstina 1998

Dăm în continuare informațiile așa cum le-am auzit de la bătrânul Ion Popa zis Zare:

Dă „lăsata secului”, în postul mare al Paştelui, ne adunam şapte inşi „cu jurământ„ să nu se afle... că era apoi mare necaz şi după ce se înopta mergeam în Podişor (un deal din partea de vest a satului) iar alţi şapte inşi mergeau în Podei (un deal din partea de răsărit a satului) sau pă dealul Năcii şi începeam strigăturilii. Dar, nu aşa ce-ţi trecea prin cap atunci... le pregăteam şi noi mai dâ-nainte (mai mult eu le meşteream, că-mi plăcea poezia la şcoală).

Hotăram pă cine strigăm, care nici să să supere, nici să lăudăm pă nedrept. Mai era ceva ce uitam să vă zic... niciodată nu mergeam în acelaşi loc...pe deal, mai puneam câţiva să păzească la drumuri, să nu fim prinşi, de fraţii fetelor strigate, de soţi sau oamenii primarului dacă-l luam în tărbacă (râs) şi-l cam luam mereu.

Să striga şi în Suseni (partea de sus a satului) dar pă uliţa Târgoviştei nu prea, că erau atunci case puţâne.

Strigătorii, aveau câte o oală de pământ, găurită, adică fără fund, sau un dovleac cu două găuri mari în el.

Începeam bunăuară noi, dân Podişor... urlam cât ne ţinea borjogii (plămânii) cam ca bocitoarele dă la morţi:

-A-o-l-e-oooo! Începea strigarea printr-o văitare, un Aoleo... spus prelung.

Imediat se auzea răspunsul de pe celălalt deal:

- Ce ţi-e m-ă-ă-ă! Ce ţi-e?

- M-a nevoit Maria Cotonoaga să-i mărit fata măăă!

Dar vai de mama mea, că nu i-o pot mărita măăă!

-Ce hibă are măăă?

- E bună măăă...nu prea munceşte...clefăne când vorbeşte şi polfăne când haleşte... în rest, Doamne fereşte. E bună mă...

-E grasă măăă, sau e slabăăă?

- Grasă , ca grasă, da nu e înaltă şi cam lenevoasă...

-Are vite, pământuri, ce are?

- Are, are o salbă dă la măsa mare...că nu-i place să meargă la fân c-o arde soarele, dă-i strică picioarele...porci nici atât. A luat un purcel şi l-au mâncat şobolanii că erau cât el.

-Ia-o mă pă lopată ş-o aruncă la Ţicoi în vatră, că samănă amândoi... două nevoi!

Ana L. era vrednică şi mulţi o îndrăgeau, dar îi trăgea nădejde un pârlit încrezut, care nici armata n-a făcut, al lui Ion C. care schimba muierilii ca obielilii,(curelele de la opinci) lăudându-se cu dramurilii(unitate de măsură la Obşte n.n.) care le moştenise dă la moşul Toader.

-A-o-l-e-oooo! Mă aoleu!

- Ce ţi-e m-ă-ă-ă! Ce ţi-e?

Băiatul lui Ion dân Podei
Care a ţinut vre-o două, trei
O vrea pe Ana de la Gârlă
De nu i-o călca lui tas-o pă urmă!

-Era una Leana Banului , o ţoapă cam fudulă, mi-aduc aminte c-am strigat-o şi pă aia.

Nevasta lui Tudorel
Mare baci peste Muscel
A uitat d-unde-a plecat
Şi-a ajuns într-un palat...
E zglobie şi vioaie
Da-l face mereu „de oaie!

-A-o-l-e-oooo! Mă aoleu!

- Ce ţi-e m-ă-ă-ă! Ce ţi-e?

- M-a nevoit naşu să-i mărit o fină măăă!

-Cum e măăă, e bună?

- E bună măăă... nu e pretenţioasă la mâncare. De primăvara până toamna mâncă urzici, lobodă şi poame şi când ie foame, ş-aduce aminte ce neamuri are.

- Şi unde stă măăă?

- Asta nu prea poci să spui. Iarna stă la naşi, primăvara la un frate că are dă toate. Vara pă prundul gârlii mănâncă zglăvoci şi ouă dă raţă sălbatică...

- La Biserică să duce măăă?

- E nelipsită mă, dă la toate pomenilii şi parastasilii.

- Măăă, lasă-te dă peţit că , cu asta n-ai prea nimerit. Zi lui naşt-o să o punem pă lopată s-o aruncăm la moşu Ion pă vatră, că tot nu vede bine , n-aude, dar să uită după „paparude”

- Gata măăă, să fie într-un ceas bun!

După Războiul Mare Dintâi, primarii noştrii nu stăteau mult... o lună maxim două, dar să umflau în pene cât nouă. Noi asta aşteptam ,să-i băgăm în gura satului. Nu mai mi-aduc toate aminte, dar ştiu că l-am strigat pă I.D. că l-a amendat p-al lui Frăcioaia, care-l tot căta să-şi găsească dreptatea.

Primarul nostru-i c-an povești
Când îl cauți, nu-l găsești.
Dacă l-ai găsit vre-odat,
Zice că l-ai deranjat
Și amendă ți-ai luat.
Primarii după Război,
Au stat câte un an, doi
Dă la culesul porumbului,
Până la tăiatul coceanului.
Norocul țăranului...

Mai strigam și pentru dulgheri, erau lacomi și atunci ca și azi. Erau vorbiți între ei cât să ceară pă zi dă muncă sau la lucrare. Pă cine tocmeai, tot acolo ieșeai.

Dulgherul de-ți ridică casa
Rămâi dator la el toată viața.
Pă lângă tocmeala făcută
Îți ia si vaca dân curte
Și te ține ani în șir
Dea-i să dormi sub coviltir,
Așa-i Arsule, așa-i?

Și chirigii lacomi erau strigați;

Chirigii s-au vorbit,
Să-ți ia pielea la pârlit,
Pentru un transport sau două,
Îți ia cloșca după ouă.

Așa-i Potcovare așa-i?

Și paza oilor sau vacilor în munte era diferită ca plată, de la un stăpân de munte, la altul. Păi mai lacomi îi cântam noi:

Dă tocmești vitele-n munte
N-o să le mai vezi prin curte.
Cu brânza care-o primești
Nici pisica n-o hrănești
Așa-i Beștereagă , hăăăi?

Dimoaica era o boieroaică locală, soția inginerului Dimitrie Dima, mare constructor de poduri și arhitect.

Fata mare-a lui Dimoaica
S-a făcut cum e șerpoaica
Iarna stă în pension
Vara o-nvață Ion
Cum e viața sub cojoc
Măsa-i supărată foc.
Las-o bre cașa-i în viață,
Omul cât trăiește-nvață!

Mai strigam și fetele împopoțonate, mai dihai ca la circ:

Sus pă Grui la Feldioara,
Fetele umblă cu cioara
Umblă cu cioara vopsită,
Să te bage în ispită
Că-s așa sulemenite
Ochi și buzele buite
Că atuncea când se gată,
Și cățeaua lor le latră!

Mai cu câr, mai cu mâr, le luam în tărbacă și pă muierile care li-i să dusese buhul că dau în bobi sau dăscântă.

Fata Veti, Bramburica
E cuminte, mititica,
Dar băieții fug dă ea
Ca dă „Ucigă-l toaca”
Că mă-sa farmece face,
Ea le face, le dăsface
Dă nu lasă lumea-n pace.

Până în anul 1937, toți sătenii se îmbrăcau în portul nostru strămoșesc vechi. Când a terminat școala pedagogică , fiul lui Iosif Catrinescu, a venit în sat îmbrăcat la costum și cravată. Astfel a intrat și el în „gura satului”.

Paul Catrinu din sat
Dă când este candidat
Nu știm cine l-anvățat
Dă și portul l-a lăsat.
Și acuma, fără veste,
Umblă îmbrăcat nemțește
Toată gloata îl vorbește:
- Paulică...te trezește...

Erau și oameni care se comportau rău cu animalele de păvară, bătându-le sau înjurându-le mai tot timpul.

Nelu Tincii lui Rădoi,
A rămas cu-n bou, din doi
Că tot îi bătea săracii,

Până îi găsea toți dracii.
Acu boul îl pierdu-i,
Trage Ioane-n locul lui,
Iești dă râsul satului!
-Așa-i măăă...
-Așa-i, așa-i.

Nici jandarmul nu era lăsat deoparte.

Jandarmul nostru din sat,
Singur el s-a amendat.
Ca să fie pildă bună,
A stat treaz... o săptămână!
Ne temem că nu-i a bună!
-Așa-i măăă...Piota
-Așa-i,... așa-i.

Cei care se mândreau (făloșeau) cu urmașii lor ieri, azi nu mai zic nimic. La bătrânețe sunt purtați prin tribunale și judecăți, pe-o brumă dă avere.
Violența în familie, vorbele rele și lăcomia, nu treceau nesancționate.

-A-o-l-e-oooo! Măăă, aoleu!
- Ce ți-e m-ă-ă-ă! Ce ți-e?

Badea Vasile Bădeanu,
Se făloșea tot anul
Cu copiii și nepoții
Încă nu le dase colții...
-Așa-i măăă...
-Așa-i, așa-i.

Dialogul purtat sub mantia întunericului, scotea la lumină năravul mult înfierat al desfrâului.

Toma ,Vetii lu Frăcioaie
A făcut-o iar dă oaie,
L-a găsit (N) în șifonier
Și s-a jurat că e dulgher
Și meserie dă la tos-o a-nvățat
Că e tâmplar dă lux adevărat.
Dar nu știe cum s-a întâmplat
Dă sculele acasă le-a uitat.
Și nici cald nu era, să-l doară la cap
Să muncească dăspuiat în dulap...
Vai...ce papară a luat.
Ei!... ce zici Tomulie?
Ți-ai ales grea meserie...
-Așa-i măăă...
-Așa-i, așa-i.

„ Șezătorile se făceau îndeosebi iarna și participau la ele mai ales fetele și femeile care veneau cu furca, ghemul și druga, împletitura sau cusătura.
Glumele și voia bună, cântecul și ghicitorile făceau munca mai cu spor.”(Albu Florica, Albu Iulian, 2002,186)
Fetele care participau la șezători, erau foarte atente să nu ațipească (să le ia somnul) că era mare necaz, intra în gura satului.

Două gemene surori,
Nelipsite-n șezători,
Tac de parcă ar fi mute
Dar moțăie pe-ntrecute
Băieții le fură fusele
Când dorm ca „ dusele”
Și le pun în loc,
Biberoane cu lapte și busuioc
Cine le-o lua „halal noroc”

Aceste „strigături peste sat”, erau o formă de judecată foarte veche, în cadrul vieții tradiționale sătești, ce avea menirea de a refula (descărca) animite gânduri și sentimente și atenționa colectivitatea, de urmările nefaste care s-ar putea întâmpla când sunt abateri de la rânduiala-morală tradițională a satului.

BIBLIOGRAFIE:

-Albu Florica, Albu Iulian, Monografia comunei Soveja, Editura Universal Dalsi, București, 2002.
-Marian, Simion Florea, 1994, Sărbătorile la români, vol. II, București, Editura Fundației Culturale Române.
-Ghinoiu Ion, Obiceiuri Populare de peste an, Dicționar, Editura Fundației Culturale Române, București, 1997.)
-Crișan ioan Horațiu, Spiritualitatea geto-dacilor, Editura Albatros, București, 1986.
-Pârnuță Gheorghe, Rucăr-Muscel, Editura „Vasile Cârlova”, București, 1996.

LIRICĂ ISTORICĂ

CÂNTEC PENTRU „HORA UNIRII”

Ţie, Horă a Unirii,
Ţie, zâna mea frumoasă
Îţi închin aceste rânduri
Pentru toţi cei duşi de-acasă.

Şi te rog să-i ţii ca fraţii
Pe români, sub tricolor,
Aminteşte-le Carpaţii
Care plâng de dorul lor.

Aminteşte-le că marea
Cu ecoul său îi cheamă,
Au copii aici şi veşnic
Lăcrimează câte-o mamă.

Toate plâng de dorul celor
Pribegiţi în ţări mai calde
După glasul de sirenă
Al preascumpelor smaralde.

Şi orinde-ar fi în lume
De-alte zări ademeniţi,
Ţine-i tu, Horă-a Unirii,
Pe românii toţi, uniţi!

Nu-i lăsa să se tot piardă
Lebede pe lucii ape,
Ţine-i tu, Horă-a Unirii,
Ţine-i pe români aproape!...

ISTORIA

Istoria nu trebuie uitată,
Istoria e veşnic printre noi
Pe câmpuri de bătaie semănată
Cu toată floarea stinsă de eroi.

Istoria s-a-ntipărit în glie,
Fiece brazdă are slova sa
Pe care noi o învăţăm la şcoală
Şi rod în urma noastră va lăsa.

Uitându-şi, însă, rostul câteodată,
Istoria greşelile-şi repetă,
Ori lecţia nu-i este învăţată
Când nouri grei se-abat peste planetă.

Atunci ne facem scut la pieptul ţării
Ce trebuie de-a pururi apărată,
Să nu se stingă torţa limbii noastre
Pe valul greu al vremii, niciodată...

LA CÂMPULUNG

Vin dintr-un târg, un paşnic târg în care
Vindeau bătrânii lână şi porumb.
Opinca lor din piele grea şi tare,
N-a fost călcat în nicio vreme strâmb.

Mediavale, casele de piatră
Orânduiau în linie oraşul,
Urcau ciobanii vara Mateiaşul
Şi trâmbiţa a bâlciurilor şatră.

În soare ştiu că ne-am scăldat întruna,
Ne-am bucurat de-al oaspeţilor mas
Întipărind pe chipul nostru luna
Şi vântul cald şi florile de-acas’.

Au ars cândva aceste ziduri grele
Prin care Negru-Vodă veşnicise.
Azi flutură castanii peste ele
Cu ramurile doldora de vise.

Și dăinuim în liniște de-a lungul
Atâtor veacuri maștere și grele
Câte-a trăit întruna Câmpulungul
Purtat cu drag pe brațe de muscele.

Aici mereu vor fi păduri și ape
Și dealuri verzi și munți cu-nalte creste
Și Dumnezeu, în marea Lui poveste
Ne-a fost mereu și ne rămâne-aproape...

DOINĂ PENTRU UNIRE

Am visat Unirea Mare
Într-o horă de narcise
Peste Prutul în vâltoate,
Peste valul blândei Tise,

Am visat-o tulburată
De la Dunăre la mare,
L-am visat pe bietul tată
Fluturându-i steagu-n zare,

I-am visat pe moșul Roată,
Pe Mihai, pe Cuza-n horă
Și pe Ferdinand cu toată
Românimea tricoloră.

M-am trezit strângând cu sete
Lângă piept un gol cât veacul
Și cu fața la perete
Am umplut de plâns iatacul.

În genunchi, pe lutul rece,
Cu privirea-n depărtare,
Unde Domnul veșnic trece
Ale cerului hotare,

M-am rugat până promis-a
Dumnezeu, că nicio hartă,
Prutul, Dunărea și Tisa,
Țara n-or s-o mai despartă.

De atunci, cu lira-n mână
Ard, chemând nerăbdătoare
Toată nația română,
Să refacă Țara Mare,

De atunci știu că odată
Iar se va-mplini Unirea
De atâția ani visată,
Să uimească omenirea!...

Versurile aparțin omului de litere, prof. Maria Chirtoacă

CONCURSUL NAȚIONAL
Patrimoniul cultural și istoric și natural - zestrea comunităților locale 2024

La acest concurs au fost premiați 7 elevi mușceleni

Recent s-a încheiat jurizarea lucrărilor la Concursului Național „Patrimoniul cultural, istoric și natural - Zestrea comunităților locale” Ediția a IV-a, 2024 organizat de Societatea de Științe Istorice din România, având ca parteneri Facultatea de Istorie a Universității din București, Institutul Național al Patrimoniului, revistele Magazin Istoric și Historia. Felicităm pe elevele Călcîi Nicole Alisia și Șendroiu Amalia Ștefania, care au obținut **premiul I** la Secțiunea I Patrimoniu Imobil categoria gimnaziu cu lucrarea *Conacul Bilcești și familia Bilcescu-Alimăneștianu* și pe eleva Dogaru Cleopatra, care a obținut **premiul II** la Secțiunea IV Afiș Tematic, cu lucrarea *Focul lui Sumedru*, prof. coordonator Călcîi Claudiu Ion!

De asemenea, felicitări pentru Andraș Ioana Maria și Pepenel Darius Ioana care au obținut **premiul I** la Secțiunea I – Patrimoniul imobil: Apatia sau provocările prezentului – liceu, prof. coordonator Iosifescu Maria Mădălina, cu lucrarea *Mănăstirea Negru Vodă – reper istoric, religios și cultural*. La Secțiunea a III-a – Patrimoniul imaterial – liceu, elevele Condei Ioana Adina și Lupu Andreea Alexandra au obținut premiul I, sub coordonarea prof. Iosifescu Maria Mădălina, cu lucrarea *Portul popular muscelean – parte integrantă a tezaurului național,* primind prețuirea cuvenită.

Secțiunea Patrimoniu imobil

Conacul Bilcești și familia Bilcescu-Alimăneștianu

Autori:
Călcîi Nicole Alisia, clasa a VII-a, Școala Gimnazială *Nanu Muscel* Câmpulung
Șendroiu Amalia Ștefania, clasa a VII-a, Școala Gimnazială *Nanu Muscel* Câmpulung

Coordonator:
Prof. Călcîi Claudiu Ion

Preambul

Povestea noastră începe într-un oraș cu rădăcini pline de istorie, povești care au în spate adevăruri. Iar noi am decis să descoperim povestea familiei Bilcescu-Alimăneștianu. Așa cum se vede în poze, într-un circuit turistic,[1] ne-am deplasat pe biciclete în comuna Valea-Mare Pravăț, satul Bilcești, un puternic bazin pomicol în care cresc soiuri de înaltă calitate.[2] Am trecut pe lângă școala ridicată de familie, porțile de intrare pe moșie și prima oprire din traseul nostru în descoperirea trecutului a fost la Biserica Bilcești, unde l-am cunoscut pe părintele Ilie Ionel.

Biserica din Bilcești

Părintele Ilie este un fiu al satului, care a crescut cu poveștile despre familia Bilcescu, întâmplări care nu prea se rosteau în anii comunismului. Am aflat de la el că întemeietorul bisericii este Dumitru Bilcescu-Alimăneștianu, ca un loc care să adăpostească mormintele bunicilor(Dumitru și Maria Bilcescu) și părinților lui (Sarmiza Bilcescu și Constantin Alimăneştianu).

Biserica a fost ctitorită în perioada 1942-1944, în partea de sus a satului Bilcești din comuna Valea Mare-Pravăț, în mijlocul unei păduri de conifere, pe moșia familiei. Ca la toate bisericile din zonă este folosit în construcție calcarul de Albești – am remarcat podeaua și ferestrele decorate cu motive florale. Ușa de la intrare reprezintă pe Sf. Dimitrie, patronul spiritual al bisericii, într-o scenă realizată de Militza Pătrașcu (1892-1976), considerată cea mai înzestrată femeie sculptor a României în sec. al XX-lea . Dumitru Bilcescu a fost un mic boier al Mușcelului, care a pus bazele unei ferme, a ajutat pe țăranii de pe moșia ce-i purta numele și a fost unul dintre creatorii Băncii Naționale. Pasionat de istorie, a pus numele fetei sale după cel al cetății Sarmizegetusa. Sarmiza Bilcescu a militat pentru înfiinţarea de centre pentru lucrul costumelor naţionale, „ateliere de cusătorie", mai cu seamă în mediul rural. Pentru a promova munca femeilor de la țară, ea trimitea costume naționale unor doamne importante din afara graniţelor ţării sau tablouri ce conţineau imagini din ţară, toate acestea ajutând la crearea unei bune imagini a României. În anul 1913 a creat Consiliul Superior al Industriei casnice, un organism menit să pună în valoare importanța şi frumuseţea îndeletnicirilor şi tradiţiilor din mediul rural.

Cine este Sarmiza Bilcescu-Alimăneștianu ?

Cunoscută în cărțile de istorie ca un reprezentant al mișcării feministe, Sarmiza a trăit între1867-1935 și apare la loc de cinste într-o pictură din biserică Este firesc așa pentru prima femeie doctor în drept din România. Și-a obținut diploma la Paris, dar nu a fost lăsată să profeseze în România, într-o perioadă când se credea că rolul femeilor este doar de mame și gospodine. Este prezentată astăzi ca o figură importantă a mișcării feministe, o persoană apropiată de importantele familii Golescu, Brătianu și chiar de Regina Maria. În vara lui 1897, Sarmiza devine doamna Alimăneştianu, prin căsătoria cu un om deosebit și un excepțional inginer, Constantin Alimăneștianu. Inginerul Alimăneștianu a studiat proiectele de înființare ale unui Institut Geologic la noi în țară precum și harta geologică a României. În anul imediat căsătoriei, 1898, se naște fiul Sarmizei, Dumitru. Rar vom găsi un exemplu mai izbitor de absorbire a unei vieți de mamă în aceea a copilului[3], mai ales că soțul ei, la doar 45 de ani, avea să se stingă din viață într-un accident nefericit din munții Lotrului.

Sarmiza Bilcescu a fost înmormântată în costum popular naţional la Bilceşti în 1935 şi a lăsat prin testament suma de 25 de milioane de lei, pentru continuarea lucrărilor la clădirea Palatului Industriei Casnice. Clădirea se finalizează abia în anul 1941, luând înfăţişarea actualului

---

[1] Constantin Ciotei, Gheorghe Pârnuță, Ion Popescu Argeșel, Monografia Municipiului Câmpulung Muscel, Ed. Expert, Bucureşti, p. 468

[2] Florian Tucă, Nicolae Leonăchescu, Vasilică Popescu, Silvestru Voinescu, Cristache Gheorghe, Nicolae Ionescu, Sevastian Tudor, Județul Argeș, mică enciclopedie, p300

[3] Mihail Stoica, Sarmiza Bilcescu Alimăneștianu. Viața exemplară a unei Romänce, Ed. Cartea Românească, Bucureşti, p. 184

monument de arhitectură, sediul Muzeului Ţăranului Român, denumit popular de bucureşteni Muzeul de la Şosea[4]. Acesta se află pe șoseaua Pavel Kisselef, în apropierea Pieței Victoria.

Următoarea oprire după toate informațiile strânse a fost la conacul Bilcești aflat pe lista monumentelor istorice la poziția 223 din Lista monumentelor din Argeș[5] Fiul Sarmizei, Dumitru Bilcescu-Alimăneştianu, a construit conacul care domină zona. Acesta a fost proiectat de renumitul arhitect Octav Doicescu în stilul neoromânesc[6] și a fost construit din piatră și cărămidă, balcoanele și podeaua fiind din calcar de Albești.

Conacul Bilcești domină Câmpulungul

Conacul se poate vedea și astăzi, dar într-o stare deplorabilă, trecând prin grele încercări în ultimii 30 de ani. În anii ”70 adăpostea Institutul de Cercetări Horti-Viticole Bilcești. Cât despre arhitectul conacului putem să spunem că a fost un arhitect, profesor universitar, membru titular al Academiei Române (1974), cetățean de onoare al orașului New York din 1939, titlu acordat lui Doicescu de celebrul primar Fiorello La Guardia (1882 - 1947) ca apreciere pentru proiectarea Pavilionului Casa Română la Expoziția universală „New York World's Fair 1939”[7]

În 1947, a fost nevoit să doneze Academiei moșia de la Bilcești, care a funcționat ca stațiune pomicolă de cercetare până în anul 2002. Conacul, gândit și ca o reședință pentru Regele Mihai, în cursul partidelor sale de vânătoare din zonă, a fost naționalizat, ajungând casă de odihnă și distracții pentru nomenclatura comunistă, Nicolae Ceaușescu apreciind locul în mod deosebit, după cum se spune.[8] Zoe Ceaușescu vizita deseori conacul și din auzite oamenii din Bilcești știu ca ateriza cu elicopterul într-un loc amenajat lângă conac.

În prezent imobilul se află într-o avansată stare de degradare, ca urmare a unui incendiu care s-a produs în 1999 și a faptului că de atunci nu a mai fost refăcut, în ciuda faptului că este declarat monument istoric.

Destinul tragic al lui Dumitru Alimăneștianu

Mai multe detalii despre Dumitru Alimăneștianu: Ca membru al PNL, devine deputat de Muscel în Adunarea Constituantă din 1923, subsecretar de stat la Finanțe și apoi ministru din partea PNL - aripa Tătărescu. Dumitru părea să cunoască succesul în viață, dar destinul său a fost schimbat de regimul comunist. Este arestat în 1950, odată cu alți oameni emblematici pentru România ca Iuliu Maniu și Gheorghe Brătianu, în Noaptea demnitarilor. A fost închis la Sighetul Marmației și este unul dintre puținii supraviețuitori ai acestei temute închisori. După ce a fost eliberat, a decedat într-un accident de tramvai în 1973, o situație suspectă. Trecând prin aceste grele încercări, nu s-a căsătorit și nu a avut copii, care să-i ducă numele mai departe, dar tocmai din acest motiv consider că noi trebuie să purtăm vie memoria lui și a întregii familii.

Cum putem pune în valoare acest monument istoric?

Imobilul, după 1990, a ajuns în posesia unui om de afaceri, care a investit în refacerea acoperișului și se părea că această clădire va cunoaște strălucirea de odinioară. Răspunsul este însă mai dificil, pentru că situația juridică astăzi este una care ține capul de afiș al ziarelor.[9] După o întâmplare mai puțin fericită din familia Axinte, creditorii au dat de urmele a două contracte de vânzare-cumpărare din 2012, în care mai multe bunuri imobile, printre care și Castelul de la Bilcești, au fost vândute de soții Axinte, pe sume modice, fiicei lor. Suma totală la care au fost înstrăinate cele 14 imobile ale familiei Axinte, case, apartamente, terenuri în Pitești sau în județ, a fost de 1.280.000 lei. După cum se înțelege din presa locală, sunt șanse mici să continue

---

[4] https://muzeultaranuluiroman.ro/istoric/

[5] https://www.culturaarges.com/wp-content/uploads/2018/03/LMI_AG.pdf

[6] Despre clădiri din Muscel în stilul neoromânesc puteți afla mai multe dintr-o aplicație în care am lucrat și noi. Vizitați site-ul viacampulung.ro și urmăriți traseul Comori arhitecturale neoromânești!

[7] Octav Doicescu - Wikipedia

[8] https://curier.ro/2021/07/22/conacul-alimanisteanu-inainte-o-bijuterie-arhitecturala-acum-in-paragina/

[9] https://jurnaluldearges.ro/finita-comedia-banca-executa-axinte-averea-instrainata-numele-fiicei-71815/

reabilitarea conacului de către proprietar, dar părintele Ilie ne-a spus că sunt propuneri și idei de preluare chiar de către Episcopie și dată o destinație. Până atunci însă, rămâne un loc care merită vizitat, chiar într-un traseu pe bicicletă, așa cum l-am imaginat noi, cât să fi martor la creațiile materiale ale membrilor unei familii cunoscute pe plan local. Prin prezentarea realizărilor și crezului lor într-o lume mai bună, membrii familiei Bilcescu-Alimăneștianu merită să fie cunoscuți de cât mai mulți români.
Mulțumim pentru atenția cu care ați urmărit aceste rânduri!

BIBLIOGRAFIA

Ciotei Constantin, Pârnuță Gheorghe, Popescu Argeșel Ion, *Monografia Municipiului Câmpulung Muscel*, Ed. Expert, București, p. 468
Ilie Ion, *Scurt istoric al Bisericii Bilcești,* manuscris
Stoica Mihail, *Sarmiza Bilcescu Alimăneștianu. Viața exemplară a unei Românce*, Ed. Cartea Românească, București, p. 184
Tucă Florian, Leonăchescu Nicolae, Popescu Vasilică, Voinescu Silvestru, Cristache Gheorghe, Nicolae Ionescu, Sevastian Tudor, *Județul Argeș, mică enciclopedie,* p300

Surse de pe Internet

https://muzeultaranuluiroman.ro/istoric/
https://www.culturaarges.com/wp-content/uploads/2018/03/LMI_AG.pdf
www.viacampulung.ro
www.wikipedia.ro
https://curier.ro/2021/07/22/conacul-alimanisteanu-inainte-o-bijuterie-arhitecturala-acum-in-paragina/
https://jurnaluldearges.ro/finita-comedia-banca-executa-axinte-averea-instrainata-numele-fiicei-71815/

Călcîi Nicole Alicia și Șendroiu Amalia Ștefania:

alături de părintele Ilie Ionel la Biserica Bilcești
în fața conacului, alături de profesorul coordonator
(foto arhiva personal
)

Detalii din arhitectura conacului: flori dăltuite în calcar de Albești

Vă salutăm cu drag din Câmpulung !

Fotografii de la diseminarea proiectului

CLAR TV - Muscel

ARGEȘ

Pagină · Companie de media/știri

Grigore Grecescu, Câmpulung, Romania

0248 537 360

clartv.ro

Deschis acum

Interval de prețuri · $$

Fotografii — Vezi toate fotografiile

33

Îmi place — Comentează — Distribuie

Scrie un comentariu...

CLAR TV - Muscel

1z ·

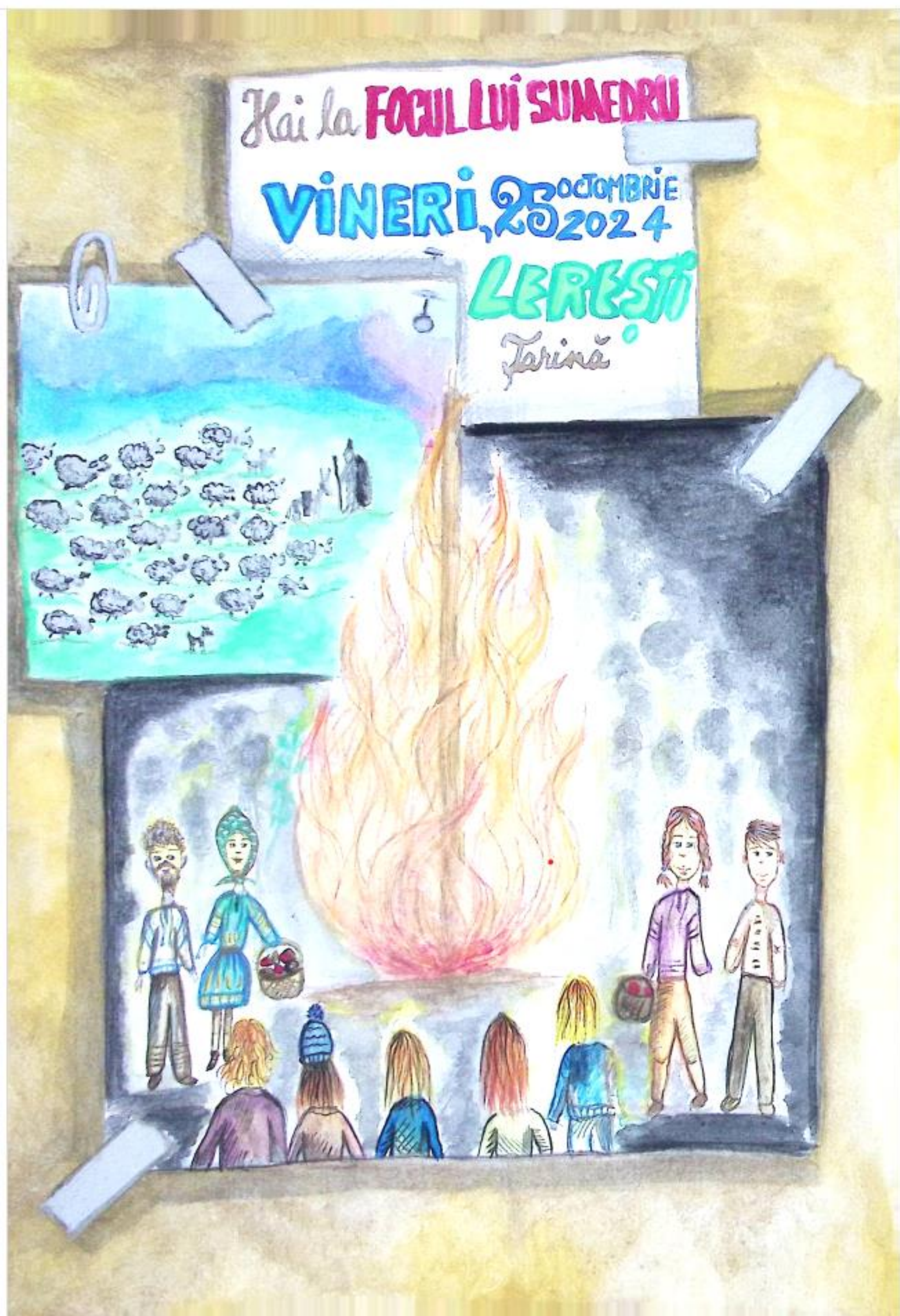
Cercul de Istorie „Gheorghe I. Brătinau" și Biblioteca Municipală „Ion Barbu" din Câmpulung sunt gazdele concursului național pe teme istorice, care are ca temă „Patrimoniul cultural, istoric și natural – zestrea comunităților locale". Concursul este organizat de către Societaea de Științe Istorice din România și sunt înscrise cinci echipe de elevi de la două instituții de învățământ din Câmpulung.

JURNAL CLAR TV muscel

SARMIZA ALIMĂNESTIANU
1867-1935

Hai la FOCUL LUI SUMEDRU
VINERI, 25 OCTOMBRIE 2024
LEREȘTI
Țarină

Focul lui Sumedru

Este o tradiție veche, românească ce are loc în seara de 25 octombrie, înaintea sărbătorii Sfântului Dumitru, apărătorul păstorilor, ciobanii coboară cu turmele și are loc răvășitul oilor.

Timp de o săptămână, tinerii strâng crengi de brad pe care le vor așeza în jurul unei tulpini de copac - simbol al zeului care moare și renaște, respectiv al anului care se sfârșește și reîncepe.

Focul se aprinde pe un deal și în jurul lui se vor strânge toți membrii comunității, chemați prin îndemnul: „Hai la Focul lui Sumedru!"

Cei care participă, vor împărți dulciuri, covrigi, gogoși, mere și nuci.

Legenda spune că focul are rolul de a alunga spiritele rele.

(Lerești, Argeș)

DOGARU CLEOPATRA MARIA
CLASA A VII-A
ȘCOALA GIMNAZIALĂ
"NANU MUSCEL"
CÂMPULUNG, ARGEȘ

Portul popular muscelean – parte integrată a tezaurului național

Autori: Condei Ioana Adina, clasa a XI-a A
Lupu Andreea Alexandra, clasa a IX-a B
Colegiul Tehnic Câmpulung
Coordonator: Prof. Iosifescu Mădălina Maria

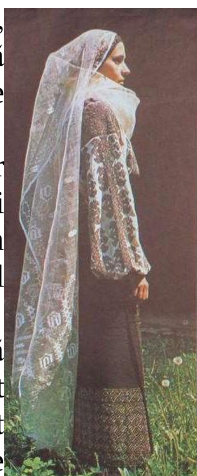
- Moștenirea culturală și artistică a poporului român este deosebit de bogată, iar generațiile prezente și viitoare au datoria de a o duce mai departe și de a contribui la îmbogățirea acesteia.
- Manifestările artistice ale poporului român includ realizările din fiecare zonă etnografică, iar creațiile cu specific local se integrează la nivel național, dar și în tezaurul comun al umanității.
- Componentă de bază a valorilor și tradițiilorromânești este **portul popular**, iar frumusețea și caracteristicile celui din Muscel îl face să se remarce, dar în același timp și să fie parte integrantă a tezaurului național.

Aspectul spectaculos, bogăția și diversitatea

ornamentelor, contribuie la faima portului popularmuscelean, considerat printre cele mai frumoase din țară.

Prin cunoașterea acestui costum, reușim să înțelegemevoluția portului popular din țara noastră, elementele componente demonstrând și prezența unor influențe, dar, în același timp, se remarcă multiplele elemente de identitate locală.

Evoluția portului popular din Muscel de-a lungul istoriei a avut ca punct de plecare un substrat comun pentru portul românesc în general.

Devine renumit datorită simţuluiartistic foarte dezvoltat din zona Muscel care a făcut ca unele elemente componente ale acestui port, să fie de o mare frumuseţe, cu o ornamentaţie bogată, dar echilibrată. Eleganța este dată și de utilizarea unor culori mai sobre.

Portul popular femeiesc din Muscel

Se remarcă printr-o linie structurală simplă,datorată fotei și modului în care aceasta înfășoară corpul de la talie în jos, dar, în același timp, prezența celorlalte piese componente bogat ornamentate, îl face să fie de o complexitate aparte.

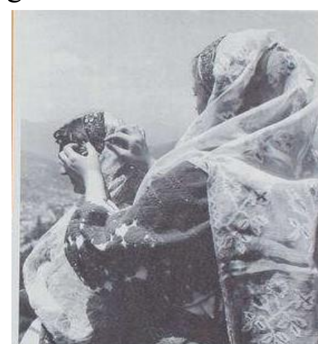

Costumul este alcătuit din: maramă, legătoare, ie frumos împodobită cu motive populare, fotă, bete, ilic/vestă, ciorapi și opinci.

Găteala capului

Are ca elemente componente: pieptănătura, categoriile de piese textile care protejează capul, podoabele şi accesoriile destinate împodobirii şi fixării pe cap a acestora. Marama este pusă și prinsă pe cap de ”legatoare”, fiind strânsă la spate.

„Legatoarea” este lucrată din catifea neagră, albastră sau roșie, pe care se montează un model din mărgele mici si tuburi de sticla de diferite culori.

Conform tradiției populare, găteala capului, prin componentele sale și modul de realizare a acestora, contribuiau la identificarea apartenenței la o anumită comunitate sau structură socială, dar constituia și un semn distinctiv pentru diferite ocazii, indica vârsta sau starea civilă a celei care o purta.

MARAMA

Marama este o variantă a ştergarului, dar odată cu utilizarea firului transparent de borangic, aceasta devine mult mai frumoasă.

Motivele geometrice sau florale realizate cu fire de bumbac, mătase artificială saulână, de obicei într-o gamă monocromă,

înfrumusețează și evidențiază această piesă componentă a costumului popular.

Ia cu altiță-motive

Costumul femeiesc muscelean este apreciat și renumit în special datorită iei. Aceasta reprezintă, în mod exclusiv, cămaşa femeiască.

Ia cu altiță, încrețită la gât, este lungă și impresionează prin ornamente. Cămașa cu altiță era percepută ca fiind bogat decorată. Se constată motive geometrice: şerpeasca, fuşti, codrii, stâlpi. Acestea au pe margine motive florale sau colţişori.

Întrerupt de motivele rândurilor, încreţul de Muscel se lucrează sub altiţă, în fragmente. Motivul de pe piept este de regulă acelaşi de pe altiţă.

Printre cele mai valoroase motive ornamentale de pe iile muscelene, trebuie amintită şi «ciarba». Acest ornament se caracterizează printr-o linie şerpuită, uşor arcuită la punctul de curbă

Destul de frecvent este şi motivul cunoscut sub numele de «curcani» realizat din grupuri de ornamente adunate în smocuri, care se aseamănă cu un curcan înfoiat.

Ia Materiale și tehnici de lucru

Pânza din care se realiza ia era țesută manual şi cu meticulozitate, de către femei, în război, încă din cele mai vechi timpuri.

După tehnica de împodobire, iile de Muscel se împart în două categorii şi anume: brodate sau cusute şi alese în război.

Lucrate inițial în roşu,negru și în fir, dar ulterior fiind folosite și alte culori, motivele în «fuşte» constituie elemente ornamentale cu un puternic efect decorativ.

Fota

Reprezintă o piesă de port femeiesc, care definește costumul muscelean.

Este o bucată de ţesătură dreptunghiulară, are lungimea de aproximativ 1,60 metri, și lățimea de 0,80 metri.

Fota se ţese de obicei în patru iţe, dar în ultimele decenii s-a introdus şi fota ţesută în două iţe, denumită «fotă scorţată».

Se poartă peste poalele cămăşii femeieşti, înfăşoarăstrâns corpul peste brâu, având cele două capete suprapuse în faţă, piesa fiind susţinută în talie cu bete.

Aspectul fotei este în general sobru. Ea poate fi complet neagră

Treptat, alesăturile de la capetele fotei au devenit mai ornamentate, iar fâşiile au devenit mai late.

Cingătorile

Aspectul decorativ al costumului femeiesc este completat de cingători. Au funcţie practică, de a strânge mijlocul pentru a-l proteja în timpul diverselor activităţi, dar şi de a susţine piesele care acoperă corpul de la talie

în jos. De asemenea, cingătorile au şi valoare artistică, iar diversitatea lor reflectă materiile prime folosite, tehnicile de realizare și ornamentare, culorile și dimensiunile diferite.

Brâiele fac parte din categoria cingătorilor ţesute din fibre animale (lână), care se asociază uneori şi cu fibre vegetale.

Betele, spre deosebire de brâie, sunt mai înguste şi mai lungi Acestea se remarcă prin diversitatea ornamentelor și prin culorile utilizate, păstrând de cele mai multe ori cromatica întregului costum.

Podoabele

Au rolul de a da strălucire costumului popular cu ocazia unor ceremonii sau sărbători. De-a lungul timpului s-au folosit diferite materii prime: aur, argint. aramă, alamă. cositor. aluminiu, plumb, bronz, coral, sticlă, piatră, os), dar și diverse tehnici de lucru, în funcție de material sau categorie de obiecte.

În lumea satului, podoabele constituiau un însemn al statutului social al purtătoarei. În zona montană, se mai poartă salbele de galbeni la gât, ca podoabe. Podoabele de bani purtate pe cap, la gât, în urechi, la mână sau sub forma cordoanelor montate pe un fir metalic, lănţişor, şnur, panglică sau pe un suport realizat din piele colorată, din catifea groasă ori din mătase au avut cea mai mare frecvenţă, fiind generalizate în portul popular, pe tot cuprinsul ţării.

Piese comune portului femeiesc și bărbătesc

Costumul popular femeiesc și cel bărbătesc cuprind câteva piese comune, dintre acestea un rol important având-l cingătorile: brâiele și betele.

De asemenea, obielele și opincile le regăsim la ambele costume.

Costumele femeieşti şi bărbăteşti erau întregite, pe timp răcoros, cu hainele groase, realizate din ţesături de lână (sumane) sau din pielea şi blana oilor (pieptare şi cojoace). Pe timp răcoros, costumul cuprinde și haine de dimie albă sau cojoace. Celelalte piese de port, care îmbracă tot corpul, ca de pildă minteanul, apar destul de rar.

Piese comune portului femeiesc și bărbătesc–
Încălțămintea

Obielele, de forma unui dreptunghi ce înfăşura piciorul, se confecţionau din pănură dată la piuă.

Opinca, încălţămintea tradiţională, originară, a costumului ţărănesc, purtată în toate anotimpurile, este adaptată fiecărei zone, atât de munte, cât şi de şes, fiind confecționate din piele de bou sau porc.

„Portul popular muscelean – parte integrantă a tezaurului național”

Încărcat de istorie, Muscelul a oferit și oferă în continuare modele culturale și artistice, valori și tradiții care se integrează perfect la nivel național.

Ducem mai departe cu mândrie toate aceste elemente care ne definesc atât la nivel local, cât și la nivel național.

Portul popular pe care l-am moștenit din străbuni este una dintre bogățiile națiunii române, iar cunoașterea și promovarea acestuia este o obligație morală și o dovadă că prețuim măiestria și dăruirea celor care l-au creat.

Bibliografie/ Siteografie

- Bâtcă, Maria, *Costumul popular românesc*, (2006), Album editat de Centrul Naţional pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale;
- Doagă, Aurelia, *Ii și cămăși românești*, Editura Tehnică, București;
- Florescu, Florea Bobu, *Caiete de Artă Populară, Portul popular din Muscel*, Editura de Stat Pentru Literatură şi Artă;
- Safta, Sanda, *Arta populară musceleană din cadrul Muzeului Municipal Câmpulung Muscel* - https://biblioteca-digitala.ro
- Secoșan, Elena; Petrescu, Paul, (1984), *Portul popular de sărbătoare din România*, Editura Meridiane;
- Ghidul meu de patrimoniu - https://patrimoniu-viitor.ro/
- https://www.ienationala.ro/
- https://biblioteca-digitala.ro
- https://motiveromanesti.ro/costumul-popular-femeiesc-din-muscel/

https://patrimoniu100.ro/abc-ul-patrimoniului/patrimoniu-cultural/

Mănăstirea Negru Vodă – reper istoric, religios și cultural

Autori: Andraș Ioana Maria, clasa a X-a A
Pepenel Darius Ioan, clasa a X-a
Colegiul Tehnic Câmpulung
Coordonator, Prof. Iosifescu Mădălina Maria

Moment din timpul diseminării

Ansamblul Mănăstirii Negru Vodă, situat în Municipiul Câmpulung, Strada Negru Vodă, nr. 64, pe locul vechii Curți Domnești, este parte integrantă a patrimoniului românesc, fiind înscris în lista monumentelor istorice 2015, a Ministerului Culturii, publicată în Monitorul Oficial Al României, partea I, Nr. 113 bis/15.11.2016, Poziția 322, Cod AG-II-a-A-13547.

Având în vedere valoarea de patrimoniu, dar mai ales importanța istorică, religioasă și culturală, Ansamblul Mănăstirii Negru Vodă se cuvine a fi promovat și cunoscut atât la nivel local, cât și la nivel național.

Ansamblul Mănăstirii Negru Vodă cuprinde:

-Biserica domnească cu hramul „Adormirea Maicii Domnului"
-Biserica bolniță cu hramul „Nașterea Sf. Ioan Botezatorul" - din 1718
-Casa egumenească - din 1635
-Casa domnească/arhierească - din 1301-1900
-Turnul clopotniței - din 1647
-Chilii - din secolele XIV-XIX
-Fântână - de la începutul secolului XX
-Zidul de incintă al bisericii - din secolele XIV-XIX
-Zidul de incintă al mănăstirii - din anul 1712

TRECUTUL ISTORIC AL MĂNĂSTIRII NEGRU VODĂ

Istoria acestui emblematic lăcaș de cult a fost marcată de dificultățile vremii, alternând cu perioadeîn care a fost un important centru al vieții religioase și culturale. De aceea, descoperind etapele parcurse în evoluția acesteia, descoperim istoria locală și națională.

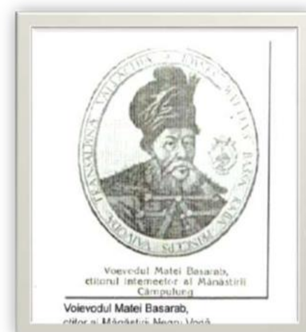

Numele mănăstirii are strânsă legătură cu Negru Vodă,considerat întemeietorul legendar sau istoric al Țării Românești.

Pisania pusă de domnitorul Matei Basarab (1636) pe biserica Mănăstirii Negru Vodă prezintă tradiția despre descălecatul Țării Românești.

În prima etapă, care a durat de la începutul secolului al XIV-lea până în anul 1628, a fost biserică de mir.

A doua etapă, intervalul 1636-1827, a reprezentat perioada în care construcția a fost refăcută de Matei Basarab (1632-1654). Biserica este dărâmată în urma cutremurului din anul 1628. Va fi rezidită cuaceleași materiale, din piatră, primul stareț fiind Melhisedec

Voievodul Matei Basarab,

MĂNĂSTIREA NEGRU VODĂ DĂINUIE PESTE VEACURI

În a treia etapă, în urma unor cutremure, biserica a fost darâmată (1802 și 1819), rămânând in acest stadiu până în anul 1826, când domnitorul Grigore Ghica rezideste mănăstirea. Cu sprijinul vornicului Pană Costescu și al stareţului Filaret Beldiman din Moldova, este terminată și va rămâne în stadiul în care o vedem și astăzi.

Noi dificultăți depășite

La data de 8 mai 1934 un incendiu devastator a afectat turla cea mare a bisericii, casa stăreției și muzeul.

Mănăstirea Negru Voda a fost desfiintată la 28 octombrie 1959, fiind reînființată în anul 1989.

Prin încărcătura istorică, prin arhitectură, dar și prin importanța religioasă și culturală, ne oferă posibilitatea să ne

documentăm și să înțelegem valorile pe care le adăpostește.

Mărturii ale istoriei poporului român

Patrimoniul cultural românesc este îmbogățit prin prezența Ansamblului Mănăstirii Negru Vodă, iar mărturiile prezente atât în interior, cât și în exterior completează valoarea acestuia.

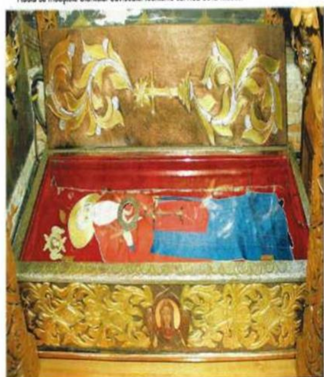
Primii domnitori ai Țării Românești, Basarab I si Nicolae Alexandru au fost înmormântați în in-cinta Curții Domnești in secolul XIV.

Piatra funerară a celui din urmă este cel mai vechi document epigrafic și lespede de mormânt din Țara Românească, de o mare valoare documentară.

Artă, cultură, credință

Mănăstirea găzduiește frumoase fresce, dar și racla cu Sfântului Cuviosului Ioanichie cel Nou.

Racla cu moaștele Sfântului Cuviosului Ioanichie cel Nou de la Muscel

BISERICA MICĂ (BOLNIȚA)

În partea de vest a mănăstirii putem localiza Bisrica Mică sau Bolnița, care a fost ridicată din zid înlocuind-o pe cea din lemn din timpul lui Matei Basarab Pridvorul este deschis sprijinit pe patru coloane frontale și una laterală susținută de socluri pătrate, iar capitelurile sunt realizate din piatra de Albești.

BISERICA MICĂ (BOLNIȚA)

Deasupra ușii se află pisania bisericii, scrisă cu literele chirilice, datând din anul

1718 in momentul in care biserica a fost zidita sub conducerea lui Teofan ieromonahul și a Voievodului Mavrocordat.

Pictura în ulei a fost realizată de Gheorghe Tăttărescu, cu iconografia specifică boltei și a peretelui de la altar. Ultima restaurare a avut loc în anul 1977, de către Direcția Monumentelor Istorice.

Pisania de la intrarea în biserica bolniță

Casa egumenescă

Ridicată în trei etape, între secolele XVII-XVIII ultimadată fiind modificată înstil brâncovenesc çi restaurată în 1987 prin grija Patriarhului Iustin Moisescu

Casa domnească

Casa domnească reprezintă construcția în jurul căreia au fost adăugate toate celelalte, completând ansamblului Mănăstirii Negru Vodă.

A fost construită în timpul domniei lui Matei Basarab, deasupra unei pivnițe boltite, cuprinde două foișoare, cu arcade largi în centru, susținute prin stâlpi de cărămidă, două încăperi anexă care comunică cu foișorul cel mare. Pivnița are o boltă semicilindric, susținută de arcuri duble, fiind mai veche decât restulclădirii.

Zidul este realizat din piatră cioplită amestecată cu cărămidă, iar stilul arhitectonic are un caracter autohton.

Clădirea adăpostește o colecție de artă feudală, din care fac parte un chivot de argint din secolul al XVIII-lea, candele de argint filigranat din aceeași perioadă, icoane îmbrăcate în argint, cărți vechi.

Icoana de lemn a Sfântului Ierarh Nicolae - Muzeul Mănăstiri

CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE LA MĂNĂSTIREA NEGRU VODĂ

Pe lângă mănăstire a funcționat din anul 1635 o tipografie. În anul 1642 a fost tipărită prima carte scrisă în limba română în Țara Românească, „Învățături preste toate zilele".

În 1669, boierul Radu Năsturel a înființat o școală domnească, prima școală cu limba de predare română, unde puteau învăța carte și copiii săraci, nu numai pe copiii boierilor și domnilor.

La Mănăstirea Negru Vodă a existat și o școală de copiști cu puternice tradiții, manuscrisele remarcându-se printr-o scriere caligrafică, fiind împodobite cu frontispicii și miniaturi colorate.

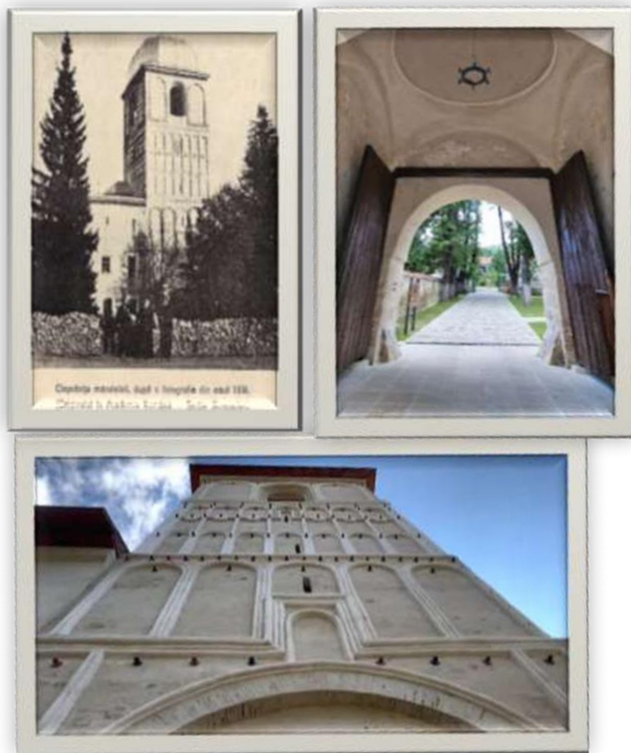
Tiparnița ce a funcționat la Mănăstirea Negru Vodă - Muzeul mănăstiri

Turnul clopotniță

A fost ridicat în anul 1647, în timpul lui Matei Basarab, fiind cel mai înalt din Țara Românească, având 35 metri până la cruce. Are peste 10 metri lățime la bază, formă pătrată, cu 5 rânduri de panouri.

A avut funcționalitate de poartă de incintă, dar și de fortificație cu caracter militar.

Gangul este boltit și păstrează și în prezent porțile de stejar, având o inscripție care menționează anul 1749.

În 1920 a început construirea clădirii Orfelinatului, pe ruinele vechilor chilii, iar la 1 septembrie 1922 a fost inaugurat aici Seminarul Orfanilor de război Patriarhul Miron, care a funcționat până în anul 1934. La început puteau studia doar orfani de război din toată țara, ulterior și fiii invalizilor și preoților. Fântâna datează de la începutul secolului XX.

Fortificaţiile mănăstirii datează de la mijlocul secolului al XIV-lea, având forma unui val, înalt de 9 m, construit din pietriş şi bolovani, înconjurat de un şanţ de 2,50 m adâncime, plin cu apă.

Mănăstirea Negru Vodă – Reper istoric, religios, și cultural

Construcție remarcabilă în trecut și în prezent, Mănăstirea Negru Vodă va continua să reprezinte un simbol al eforturilor românilor pentru păstrarea valorilor spirituale de-a lungul veacurilor, demonstrând prin vechimeși repetatele reconstrucții că este de neînlocuit.

Bibliografie/ Siteografie

- Răuțescu, Ioan, (1943), *Câmpulung – Muscel, Monografie istorică,* Tipografia Gh. Gh. Vlădescu, Câmpulung – Muscel;

-Broșura *Drumul Capitalelor Medievale* – Proiect cultural - Asociația DigiLib Muscel co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național;

- *Ghidul Mănăstirii Negru Vodă*;

- *Ghidul meu de patrimoniu* -

- https://patrimoniu-viitor.ro/

-https://www.cjarges.ro/manastirea-negru-voda

-https://patrimoniu100.ro/abc-ul-patrimoniului/patrimoniu-cultural/

-https://www.primariacampulung.ro/locuri-de-vizitat/

-https://ro.wikipedia.org/wiki/Mănăstirea_Negru_Vodă

Mausoleul Eroilor din Războiul 1916-1918 de la Mateiaș
- mărturie a eroismului ostașilor români

Autori: Badiu Lavinia Ioana, clasa a XI-a A
Parolea Nicolae Elvir, clasa a XI-aA
Colegiul Tehnic Câmpulung
Coordonator, Prof. Iosifescu Mădălina Maria

Mausoleul Eroilor de la Mateiaș -patrimoniu cultural material imobil

Patrimoniul cultural este „format din totalitatea bunurilor care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor naționale, indiferent de regimul de proprietate al acestora.” (Legea nr. 182/2000)

Mausoleul de la Mateiaș fiind un simbol al recunoștinței pe care o datorăm strămoșilor noștri, ne conduce către acea perioadă a istoriei încărcată de sacrificii pentru unitatea statală și pentru rezistența în fața inamicului.

Considerăm că este justificată dorința fiecăruia dintre noi de a contribui la promovarea bogăției culturale și istorice a zonei în care trăim și de a ne implica în conservarea acesteia, chiar și prin astfel de studii și prezentări.

„Mausoleul Eroilor din Războiul 1916 – 1918 de la Mateiaș – mărturie a eroismului ostașilor români”

Ne întrebăm cum ar fi zona în care trăim fără patrimoniu? Ar fi pustie din punct de vedere cultural, spiritual, iar generațiile prezente ar fi lipsite de șansa de a cunoaște trecutul istoric al poporului român. Trecutul este baza pe care fiecare dintre noi construim prezentul cărămidă cu cărămidă, contribuind astfel la realizarea unui viitor trainic.

Mausoleul Eroilor din Războiul 1916-1918, situat în satul Valea Mare Pravăț, Comuna Valea Mare Pravăț, pe versantul sudic la dealului Mateiaș, este înscris la poziția nr. 1014, cu codul AG-IV-m-A-14017, în Lista monumentelor istorice 2015 a Ministerului Culturii, Județul Argeș, publicată în MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI, PARTEA I, Nr. 113 bis/15.II.2016.

După încheierea războiului, în 1919, a luat fiinţă la Bucureşti *Societatea "Mormintele Eroilor căzuţi în război",* sub înaltul patronajal Reginei Maria.

În mai multe localităţi au fost ridicate monumente ale eroilor. Acest lucru a fost posibil cu sprijinul locuitorilor și al instituțiilor locale care s-au mobilizat și au strâns fondurile necesare și s-au implicat în desfășurarea lucrărilor. Comitetul de acțiune constituit la Câmpulung, în martie 1920, îşi dorea ridicarea unui monument în piaţa centrală a oraşului, în memoria luptelor purtate de Regimentele 30 şi 70 Muscel.

VISUL URMAȘILOR EROILOR …

Ridicarea unui mausoleu pe muntele Mateiaş era, de asemenea, un vis al locuitorilor acestor meleaguri care amintesc de sacrificiul suprem alostașilor. Pentru că fondurile erau insuficiente construcția acestui simbol al dârzeniei și jertfei a fost amânată. Urmașii celor căzuți pe câmpul de luptă au simțit dezamăgire profundă și așteptau ca situația să se schimbe.

Colonelul Grigore Grecescu, un luptător în această zonă, a contribuit semnificativ la ridicarea Mausoleului în memoria eroilor căzuți pe front în toamna anului 1916, dar s-a implicat șiîn înființarea unor societăți și asociații în Câmpulung și localitățile județului.

Colonel Grigore GRECESCU
Comandant de Batalion,
Regimentul 70 Infanterie.

… S-a împlinit!

Societatea „Cultul eroilor", prin filiala locală, a avut inițiativa ridicăriiMausoleului de

la Mateiaș, bucurându-se de contribuția materială a localnicilor.

Acesta a fost ridicat între 1928-1935, după planurile arhitecților Dumitru Ionescu Berechet și State Balosin.

Lucrările de construcţie a monumentului încep la 18 iunie 1928 şi sunt coordonate de către fraţii De Nicollo, meşteri pietrari stabiliţi la Câmpulung.

Mausoleul este construit în cea mai mare parte din calcar de Albeşti. Este compus din două corpuri distincte ca formă, dimensiuni și utilitate, dar unite între ele.

Corpul orizontal reprezintă partea centrală a mausoleului, are o frumoasă uşă de acces, este de formă pătrată fiind acoperit cu o cupolă asemănătoare căştii soldatului român din Primul Război Mondial. Se află deasupra osuarului şi criptelor pentru oseminte aflate la subsolul construcţiei.

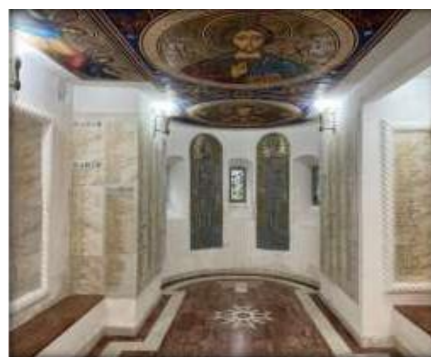

Nu îi vom uita niciodată

La subsolul mausoleului se află două încăperi, dintre care una este destinată osuarului. Aceasta este sub forma unui sarcofag, continuat la partea superioară cu un perete de sticlă gravată, în care se află osemintele celor peste 400 de ostaşi români neidentificaţi.

Pe pereţi sunt 31 plăci de marmură ce cuprind numele a peste 1.900 de eroi români căzuţi pe câmpul de luptă. Identificarea lor a fost posibilă după monumentele existente pe teritoriul fostului judeţ Muscel.

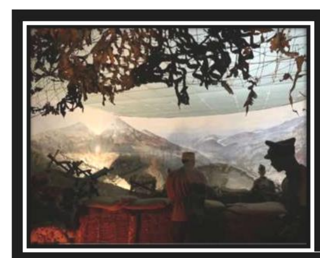

Corpul vertical are forma unui turn foişor, ca o cruce, iar în interior se află o scară în spirală ce duce până în subsolul amenajat ca osuar şi până la înălțimea maximă de 20 m. În partea superioară este o cupolă de mai mici dimensiuni, iar sub aceasta, o platformă de unde vizitatorii pot să admire întreaga zonă încărcată de istorie.

Întregul ansamblu monumental este realizat cu măiestrie din piatră fasonată de munte, iar după restaurare, turnul a fost înălțat și redecorat.

Odată cu restaurarea din anii 1980-1984, a fost construit muzeu şi o dioramă, reprezentând prima realizată în ţara noastră în interiorul unui mausoleu. Este realizată după proiectele propuse de Șeful de secție, Vasile Roman, de Constantin Albani, Mihail Rusu, Ernest Kazunoschi de la Institutul de Arte Plastice – București și de artistul plastic Romulus Constantinescu din Pitești.

Mausoleul Mateiaș oferă vizitatorilor oportunitatea de a călători în timp și de a fi parte a luptelor purtate pentru apărarea gliei strămoșești, prin simularea unei scene de luptă desfășurate pe

culmile Mateiașului în toamna anului 1916.

Comunicarea pe front fiind esențială în luarea deciziilor privind acțiunile militare, importanța celor care se ocupau de aceste aspecte este evidențiată și prin prezentarea unei scene similare celor derulate în timpul confruntărilor acerbe.

PE AICI NU SE TRECE!

Mausoleul eroilor a fost extins, fiind construită o terasă de mari dimensiuni, scări de acces, camere muzeale, dar și un impresionant basorelief executat în calcar de Albeşti de către sculptorul Radu Adrian. Basorelieful prezintă un moment din lupta purtată de ostașii români, atacând cu baionetele.

Deasupra basoreliefului se află vasul în care arde flacăra veșnică, ca un semn că fiecare dintre noi trebuie să păstrăm peste vremuri amintirea vie a celor care auscris file de istorie.

Pe faţada sa s-au înscris două inscripţii emoționante prin mesajul pe îl transmit.

În partea stângă a parapetului:

„Pentru onoarea Patriei şi a Drapelului, pentru făurirea unităţii României, noi am apărat pământul sfânt al Ţării, lăsându-vă vouă, generaţiilor viitoare, o naţiune liberă şi independentă”

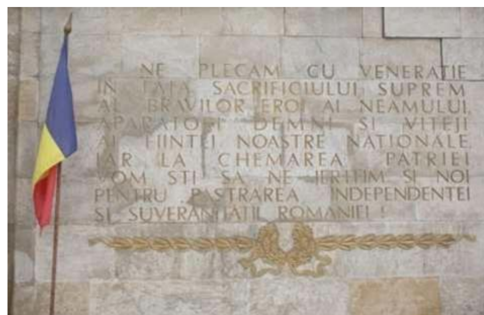
Simțim greutatea și profunzimea acestor cuvinte care rămân în mintea și în sufletele celor care le citesc.

În partea dreaptă a parapetului:

„Ne plecăm cu veneraţie în faţa sacrificiului suprem al bravilor eroi ai neamului, apărătorii demni şi viteji ai fiinţei noastre naţionale, iar la chemarea Patriei, vom şti să ne jertfim şi noi pentru păstrarea independenţei şi suveranităţii României”

Exprimă veșnica recunoștință și un angajament algeneraţiilor care auurmat.

Lupta pentru unitate statală

În încăperea principală a mausoleului, fosta capelă, este evidentă prezentarea temei unităţii de neam. Sunt prezente portretele domnitorilor şi voievozilor români: Mircea cel Bătrân, Vlad Ţepeş, Iancu de Hunedoara, Ştefan cel Mare şi Mihai Viteazul.

În partea inferioară a cupolei, se află un brâu cu torsade pe care apar numele localităţilor din zonă, în care s-audus cele mai grele lupte din toamna anului 1916: Rucăr, Mateiaş, Pravăţ, Câmpulung, Lereşti, Albeşti, Cândeşti.

De jur împrejur suntem impresionaţi de redarea a trei teme: ostaşii româniavântaţi în lupta pentru dezrobirea Ardealului, defilarea pe sub arcul de triumf la finalul victorios şi legătura întrepopor şi Armată.

Pentru realizarea acestor opere de artă, s-a apelat la un colectiv de la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”din Bucureşti, condus de către profesorul Petre Achiţenie, care a renunţat la picturală murală realizată de către Olga

Greceanu în anul 1936 și a folosit mozaicului de Murano.

TRECUT ȘI PREZENT, SPRE VIITOR!

Păstrăm cu respect traditiile si valorile culturale ale poporului român, nu ne propunem să leînlocuim, ci doar să promovăm și să îmbogățim moștenirea lăsată de strămoșii noștri.

Niciodată nu ne vom uita originea și avem o datorie de onoare să cinstim așa cum secuvine memoria eroilor neamuluiromânesc!

Robust şi cu proporţii remarcabile, Mausoleul Eroilor de pe muntele Mateiaş impresionează orice vizitator și rămâne o mărturiea eroismului ostașilor români.

Bibliografie/ Siteografie

- Col. dr. Cristache, Gheorghe, (1985), *Ansamblul monumental de la Valea Mare – Mateiaș*, Editura Militară, București;
- Ionescu, Mihai Valentin, *MAUSOLEUL EROILOR DE LA MATEIAÇ* – Muzeul Municipal Câmpulung Muscel - www.independentaromana.ro
- Popa, Petre, (1988), *Mausoleul de la Valea Mare, Câmpulung Muscel*, Ediția a II- a, revizuită și adăugită, Pitești.
- Popescu, Marin, *Mausoleul de la Mateiaș, Monumentul de suflet al muscelenilor. Avatarurile monumentelor* - https://biblioteca-digitala.ro
- General de brigadă (r) dr. Tucă, Floriean; Colonel (r) dr. Siteanu, Eugen; Comandor Popescu, Marius, (2016), *Mausoleele eroilor români din Primul Război Mondial*, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, Bucureşti.
- Ghidul meu de patrimoniu

https://patrimoniu-viitor.ro/
https://biblioteca-digitala.ro
https://www.cjarges.ro/mausoleul-de-la-mateias
https://marelerazboi-arges.ro/item/valea-mare-pravat-mateias-mausoleul-eroilor- cazuti-in-primul-razboi-mondial
https://patrimoniu100.ro/abc-ul-patrimoniului/patrimoniu-cultural/
https://ro.wikipedia.org/wiki/Mausoleul_de_la_Mateias

CONSILIUL NAȚIONAL AL SOCIETĂȚII DE ȘTIINȚE ISTORICE DIN ROMÂNIA - CARACAL, MAI 2024 –

Colonel (rez.) Petre MĂRUNTU

Desfășurat în perioada 24-25 mai 2024 în organizarea Filialei Olt condusă de președintele acesteia profesorul dr. Răzvan Bățăgui, cu sprijinul profesoarelor Florina Bățăgui și Jeana Pătru, la Teatrul Național din Caracal, Consiliul Național al S.Ș.I.R. a avut ca temă: **„Priorități ale disciplinei istorie în școală și ale S.Ș.I.R. în anii 2024-2027”.**

Activitatea s-a bucurat de participarea a peste 40 de membri, reprezentanți ai filialelor S.Ș.I.R din întreaga țară.

După alocuțiunile în deschidere a consiliului, susținute de către Ion DOLDUREA, Primarul municipiului Caracal, Adrian-Ionuț CHESNOIU, deputat de Olt și profesorul univ. dr. Carol CĂPIȚĂ, Președintele S.Ș.I.R, a cărui luare de cuvânt s-a referit la „*Relația dintre societate și educație*”, a urmat prezentarea culturii Vădastra, de către arheologul Sabin POPOVICI.

Consiliul Național a debutat cu prezentarea unor teme de interes, astfel:

- *EUROCLIO,* Noiembrie 2023, cu accent pe participarea reprezentanților S.Ș.I.R. la sesiunea anuală. Doamna Cristina GĂLĂ (Constanța) a prezentat unele aprecieri privind desfășurarea și participarea reprezentanților (profesori de istorie) din România, Serbia, Albania, Republica Moldova; temele abordate s-au referit în principal la: „Probleme ale istoriei europene” și „problematica comunismului”. Următoarea ediție se va desfășura la Sofia.

În continuare a fost prezentată pe scurt *HISTORIANA,* resursă importantă pentru profesori și pentru cei pasionați de istorie (conținut istoric gratuit; activități de învățare; instrumente digitale inovatoare).[1]

- Doamna profesor BĂLAN, Secretarul Trezoriei, a adus în atenție Revista Studii și Articole de Istorie (cost 45,00 lei/exemplar, începând cu 2024).

- Comisia de cenzori reprezentată de C. BĂJENARU și Ana MANEA au prezentat raportului pentru anul 2023.

- Grupul de lucru - *Olimpiada micilor istorici,* reprezentat de profesorul Gabriel STAN, a adus în atenție unele justificări legate de o serie de neconcordanțe în elaborarea subiectelor și organizarea concursului, informând că se află în pregătire festivitatea de premiere, la Facultatea de Istorie din București (sept.-oct.).

Doamna Lavinia DUMITRAȘCU s-a referit la unele subiecte inadecvate pentru clasa a V-a și a VII-a, la planificarea în zilele libere a perioadei fazei județene (problematic pentru respectarea legislației privind prezența elevilor în școală), la Concursul patrimoniu menționând faptul că premiile Revistei Magazin Istoric nu au fost acordate și a propus includerea acestor concursuri în Calendarul Ministerului Educației, reamintind totodată faptul că abonamentul la Revista Magazin Istoric a fost acordat numai la ediția I-a.

Profesorul Claudiu CĂLCÂI a adus în atenție propunerea ca *Olimpiada micilor istorici* să fie inclusă în Calendarul concursurilor organizate de anumite entități în parteneriat cu Ministerul Educației, problematica privind identificarea modalităților de motivare a elevilor participanți (posibili-tatea de obținere a burselor etc.), prezentând pentru comparație sistemul de premiere (premiul special acordat pentru notele între 08.00 și 08.50), al Societății Române de Geografie.

- Următorul subiect de interes a fost reprezentat de *ȘCOALA DE VARĂ-TÂRGOVIȘTE,* 21-26 iulie 2024, având ca temă: *„Tradiție, spiritualitate și cultură în cetatea Târgoviște”*. A fost prezentată structura, de principiu, a activității care

[1] vezi articolul din Revista Studii și Articole de istorie XCI, 2024, p. 309.

cuprinde două zile de simpozioane și dezbateri, două zile de turism istoric la mănăstirile din județul Dâmbovița și ultima zi destinată bilanțului activității și activității de premiere (premiile S.Ș.I.R. pentru anul 2023). S-a reamintit faptul că S.Ș.I.R. va acorda și în anul 2024 două burse pentru profesori din învățământul preuniversitar pentru participarea la școala de vară, cu condiția ca aceștia să predea la gimnaziu/liceu și să aibă vârsta sub 25 de ani;

- Următorul punct adus în atenție a fost *Forumul profesorilor S.Ș.I.R.*, prezentat de profesorul universitar dr. Ciprian SORA, programul activității fiind derulat în perioada 08-12 iulie 2024, de luni până vineri, modul de desfășurare fiind în format online. Au fost prezentate apoi detaliile tehnice privind organizarea și participarea, tema forumului fiind „*Teme controversate în istorie și manualele școlare*", care să cuprindă mai multe mese rotunde, dialoguri moderate,
prelegeri privind *„Resursa umană din S.Ș.I.R. și din afara acesteia"* și alte teme de interes, precum: *„Dacii și romanii - etnogeneza"*, *„Istorie medievală"*, *„Noțiunile de patriotism/naționalism"*, *„23 August 1944"*, *„Victimele comunis-mului"*, *„Eroi și contraeroi"*, *„Eroi locali"*, *„Erori de calcul economic în diferite perioade istorice"*, *„Minoritățile naționale și etnice"*, *„Romii"*, *„Alte minorități etnice și cofesionale"*, *„Cum ajută profesorii bibliotecile și bibliotecile profesorii !"*, *„Istoria națională vs. Istoria universală"*.

Profesorul Claudiu CĂLCÂI a adus în atenție participarea la olimpiadă a elevilor clasei a VIII-a, fiind formulată propunerea de refacere a curiculei și de mutare a acesteia la clasa a VII-a.

A urmat prelegerea *Aniversarea S.Ș.I.R. – 75 de ani, la 9 iunie,* profesorul universitar dr. Bogdan TEODORESCU reamintind unele repere istorice: 1949 – înființarea S.Ș.I.R. – *„aducerea sub cupola partidului a profesorilor care puteau fi recuperați (îndepărtați anterior din învățământ și cercetare)"*; primul președinte al S.Ș.I.R, Academicianul Petre CONSTANTINESCU IAȘI (numit pe viață în această funcție, d. 1977), *Revista „Studii și articole de istorie"* - evoluție 1956-1957, cu referire la Profesorul ADĂNILOAIE, problematica cursurilor de vară ale S.Ș.I.R. inițiate de Profesorul IORDĂNESCU (1968 – casa de vacanță de la Vălenii de Munte a fost propusă drept loc pentru organizarea cursurilor de vară, propunere care nu s-a aprobat; în 1969, aceste cursuri de vară au fost organizate în trei centre universitare: Iași-Suceava, Cluj și Constanța). Prelegerea s-a încheiat prin prezentarea *Monografiei S.Ș.I.R*, a profesorului ADĂNILOAIE.

Lucrările au continuat cu prelegerea *„Însemnătatea istoriei în societatea de astăzi"*, a profesorului univ.dr. Bogdan MURGESCU, cu accent pe criza învățământului din România, rezultatele unui test PISA la istorie, rolul învățării istoriei pentru întărirea identității (a ancorelor identitare).

În încheierea lucrărilor Consiliului Național, profesorul universitar dr. Carol CĂPIȚĂ a susținut prelegere *„Istorie – identitate – valori!"*.

IN MEMORIAM
O MARE PERSONALITATE ISTORICĂ: VINTILĂ NAPOLEON PURNICHI

Publicist - Cornel Stoian,
secretar - trezorier la Filiala Muscel a S.Ș.I.R.

30 mai 1942: în satul Cetățeni – Deal, în familia Lucreția și Napoleon Purnichi, vine pe lume ultimul copil din cei șapte frați Vintilă care, mai târziu, ajunge prin muncă și învățătură, un prestigios dascăl și istoric al comunității muscelene și al învățământului românesc.

Urmează studiile primare, elementare, liceale și universitare absolvind cu rezultate foarte bune Facultatea de istorie a Universității din București. A pregătit multe generații de elevi pentru viață și societate, cu credință, pasiune, devotament și mult profesionalism.

A fost căsătorit cu o rucăreancă - Petruța Manea. Întâmplarea a făcut să - mi fie prietenă în copilărie și adolescența noastră.

Din căsătorie au rezultat patru *flori* de care părinții lor s-au ocupat în formarea, educarea și instrucția lor, pregătindu-le pentru viață și societate.

Din nefericire două fete: Patricia - medic și Carina - profesor universitar doctor au părăsit această lume mult prea devreme lăsând durere, suferință și un mare, mare gol în inimile și sufletele părinților.

Nu mult timp după dispariția fetelor, în noaptea de 15 spre 16 aprilie 2017, în preajma Învierii, după o grea suferință, se stinge din viață profesorul, istoricul și mai ales OMUL - Vintilă Purnichi Napoleon, părăsind această lume, ducându-se la cele două flori, Patricia și Carina, în Universul stelar.

În urmă cu 17 ani, la Rucăr, o întâmplare fericită a făcut să îl cunosc pe Vintilă în casa prietenului nostru comun Gigi Nicolae – Podișor, acesta - Purnichi - venind și cu soția sa, Petruța. A fost momentul în care i-am devenit prieten și colaborator,

Am aflat că este președintele SSIR - filiala Muscel. Devenind și eu membru al societății de istorie - în anul 2011 am avut cu acesta, o colaborare benefică și fructuoasă.

Filiala Muscel a fost înființată de Vintilă Purnichi la data de 02.03.2006, iar în luna mai 2009 vede lumina tiparului primul număr al revistei **„Muscelul”** care continuă și azi prin grija celor ce sunt la cârma societății și a revistei: președintele, prof. Ion Oană și redactorul șef, colonel Dumitru Badea.

Timp de 12 ani a fost președinte și redactor șef, a depus o muncă titanică atât la societate cât și la revistă. A primit prea puțin ajutor de la colaboratorii săi; s-a zbătut mai mult singur; a alergat asemeni unui lup **„singuratic”** pentru ca societatea să se mențină pe linia de plutire.

Eu i-am fost alături timp de șapte ani. De foarte multe ori ne întâlneam la mine acasă, la cenaclu, sau la domnia sa și puneam la cale activități care trebuiau îndeplinire. În ultimul timp, îmi cerea sfaturi și păreri, se consulta cu mine; voia să abandoneze președinția în ultimul an, înainte de a pleca pe alt tărâm, dar eu l-am încurajat mereu. A abandonat funcțiile odată cu viața.

A scris, publicat și a colaborat la:

Revista „Muscel” cu 27 articole;

„Neosteniți Întru Lumină” cu 13 articole în cele patru volume;

- Revista „Piatra Craiului”;
- Revista „Pietrele Doamnei”;
- Revista „Cultul Eroilor”;
- Revista „Daco - România”;
- Buletin Cultural - Argeșean;
- Gazeta Muscel;
- Actualitatea Musceleană;
- Jurnalul de Argeș;

Volumul **Așezarea de la Cetățeni Muscel în Epoca veche și medie,** considerate de el METEORA ROMÂNEASCĂ, cât și alte scrieri de specialitate.

A fost, împreună cu soția sa membrii ai Cenaclului **„Mihail Lungeanu”** - Rucăr, iar domnișoara Carina membru de onoare al cenaclului. Soției sale Petruța i-au fost puse la dispoziție paginile revistei **„Piatra Craiului”** și a publicat o serie de poezii. Ambii și-au adus contribuția – împreună cu fiica lor

Carina, la marile manifestări cultural - artistice din anii 2010 și 2011.

A plecat dintre noi în zi de mare sărbătoare ortodoxă, întâlnindu-se pe alte tărâmuri cu bunii săi părinți, cu cele două fiice ale lui, cu prietenii, colaboratorii și confrații săi, unde ne roagă pe noi, cei rămași aici să ducem pe mai departe misiunea și crezul său, lăsat ca printr-un **Testament**.

Dau în continuare pasaje din aprecierile unor personalități ale culturii.

Cîrstina Gheorghe- preot paroh

Nu se lăsa niciodată până nu ducea un lucru la bun sfârșit, era foarte insistent, iubea foarte mult soția, copiii și nepoții.

Chirtoacă Maria - scriitoare

Prin el am făcut cunoștință cu societatea și revista de istorie musceleană unde era activ și neobosit, a fost dedicat istoriei și lecturii, un bun pedagog și un militant, toată viața pentru crezul său.

Cantemir Nușa - jurnalist

Era înzestrat de Dumnezeu cu harul de a te face să iubești strămoșii și locurile milenare unde ne ducem existența.

Hiru Ion - scriitor

Un mare iubitor de oameni de cultură, dedicat istoriei în special a celei locale, dădea dovadă de o politețe ieșită din comun, trăda bunătate, tot timpul agitat pentru a rezolva problemele, voce caldă dar și puțin repezită.

El studia istoria Franței - Corsica, organiza simpozioane, colocvii și sesiuni de comunicări științifice.

Mavrodin Nicolae - profesor

Am devenit prieten cu el, cu un suflet mare, cu mare interes pentru cultură, un patriot local, curios de a cunoaște multe, era un om blajin.

Popescu Ilie - profesor

Prin plecarea sa am pierdut un om valoros, bine pregătit, cu multă cultură în istorie, descoperitor de izvoare și dovezi istorice ale localității natale, inteligent și bun profesionist, investițiile lui au fost cărțile și revistele, a adunat documente, hrisoave și acte pentru monografia Cetățeni, a fost membru al Consiliului național al SSIR.

Pietrăreanu Ion - inginer

A fost sufletul filialei și a SSIR precum și a revistei, a fost fondatorul lor, a studiat situl arheologic de la Cetățeni. Era un om înțelept și pasionat de istorie, de cultură.

Vintilă Marcel - profesor

A fost un dascăl de excepție, și și-a pus amprenta asupra învățământului. Câmpulungean, a educat și instruit multe generații, în spiritul dragostei de țară și de pământul strămoșesc, a desfășurat activitate științifică și de cercetare, a fost un valoros intelectual muscelean, exemplu de dăruire și de sacrificiu în slujba școlii și a culturii românești.

Constantin Agricola Miu - scriitor

A fost o întâmplare fericită că l-am cunoscut pe Vintilă, prin Cornel Stoian, mi-a făcut o vizită la Godeni, un om modest, bine crescut, un intelectual agreabil, stăpân pe istorie Am colaborat cu el în domeniul istoric, am fost ajutat să scriu o carte în franceză și și-a dedicat toată viața catedrei și istoriei.

Cioacă Liviu - artist plastic

Bucuria a fost mare când m-a făcut membru al societății, am fost impresionat de munca și efortul său în domeniul istoric, era un alergător de cursă lungă și l-am numit **„neobositul”,** alerga după fonduri pentru revistă și după articole.; am participat la multe activități. M-a adăugat la **„Mari Neosteniți Întru Lumină”,** a rămas în memoria generațiilor viitoare, un ctitor al tezaurului național.

Ar fi multe de spus și de scris despre dascălul, pedagogul, istoricul, scriitorul, ctitorul de asociație și revistă, dar mai ales despre OMUL care a fost și va rămâne în inimile noastre: alergătorul, călătorul și neobositul Vintilă Purnichi din Cetățeni - Deal, așezare de pe frumoasele noastre muscelele.

Timpul a zburat cu repeziciune: au trecut șapte ani …, am căutat să nu uit pe prietenul meu. Cândva mă voi întâlni cu el pe meleagurile universului

ISSN 2066 - 3080